

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2003

25
ΔΕΛΤΙΟ
ΣΕΕ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ
80 ΧΡΟΝΙΑ ΣΕΕ

ΑΠΟΝΟΜΗ
ΒΡΑΒΕΙΟΥ ΥΠΑΤΙΑ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ:
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗ ΓΕΝΝΗΤΕΙΡΑ

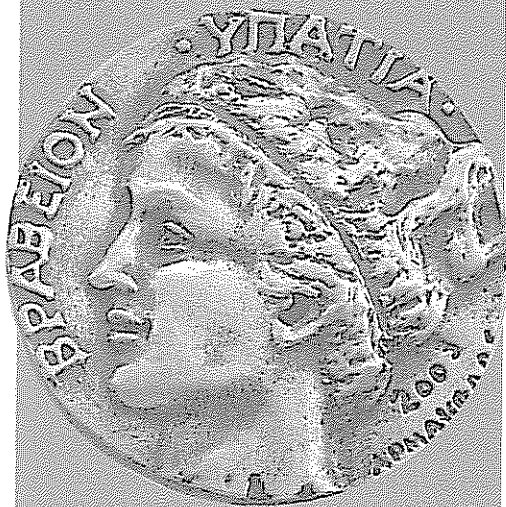
Αργυρό μετάλλιο που φιλοτέλεσε η Δημήτρα Αρμακόδας

25

ΔΕΛΤΙΟ
ΣΕΕ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

ΒΟΥΛΗΣ 44 Α, ΤΗΛ. 210 3234268

ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ:

Φένια Καρασαββίδου - Κανάκη
Πρόεδρος

Σούλα Αντωνίου
Α' Αντιπρόεδρος

Ελένη Κατωμελίτη
Β' Αντιπρόεδρος

Δρ. Ι. Καστρίτη - Καθαρίου,
Γεν. Γραμματέας

Δρ. Π. Μπάτρα
Αν. Γεν. Γραμματέας

Κάτια Μιχαλοπούλου
Ταμίας

Μπ. Θεοφιλάκτου - Σιδηρά
Υπεύθυνη Διεθνών Σχέσεων

Εύσα Μαυραγκά - Κ. Νικόλη-Ηλιοπούλου
Μέλη

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: Το μετάλλιο του βραβείου Υπατία
που φιλοτέχνησε ο γλύπτης Δημήτρης Αρμακόλης.

Καλλιτεχνική Φροντίδα - Ηλεκτρονική Επεξεργασία:
Ραϊνού Κατέρη
Παραγωγή - Εκτύπωση:
ΠΕΡΙΤΕΧΝΩΝ

Επί τέλους!!!...

Μετά από πολύ καιρό και χάρη στην ευγενική προσφορά της Εταιρείας που χορηγεί αυτή την έκδοση, το δελτίο του Συνδέσμου μας είναι γεγονός!

Η συντακτική επιτροπή, σε στενή και εποικοδομητική συνεργασία με τον εκδοτικό οίκο, προσπάθησε να δώσει πιο ελκυστική και σύγχρονη μορφή στο τεύχος αυτό, προβάλλοντας ταυτόχρονα μία συνοπτική και πανοραμική εικόνα των δραστηριοτήτων του ΣΕΕ στο διάστημα που μεσολήβησε από την έκδοση του προηγούμενου τεύχους μέχρι τώρα.

Με χαρά και ανακούφιση παρουσιάζουμε το δελτίο στα μέλη και τις φίλες και φίλους του ΣΕΕ και περιμένουμε την κριτική τους και τις υποδείξεις τους στην προσπάθεια για συνεχή βελτίωση της έκδοσης.

Η Συντακτική Επιτροπή: **Εριφύλη Βλάχου Φιλόλογος**

Μαρία Κορμά Αρχιτέκτων

Σοφία Μπενέα Νομικός

Ανναμπέλλα Παλλησάδα Φυσικός

Ελένη Σταυροπούλου Φιλόλογος

Έφη Συκιώτη Συμβολαιογράφος

Ελένη Τούντα Πολιτικός Επιστήμονας

Περιεχόμενα

- 03 Χαιρετισμός Προέδρου
- 04 Δέο Δ.Σ.
- 05 Απονομή Βραβείου Υπατία, επιμέλεια: Μ. Κορμά
- 08 Το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και το Μέλλον της Ευρώπης, επιμέλεια: Ε. Κατωμελίτη - Ν. Κατσούγια
- 12 Ενωμένη Ευρώπη και Ευρωπαϊκό Σύνταγμα επιμέλεια: Ε. Τούντα
- 16 Μαρία Αναγνωστοπούλου, επιμέλεια: Μ. Κορμά
- 19 Γυναίκες Μαθηματικοί - Αρχαίες Ελληνίδες Αθλήτριες, επιμέλεια: Μ. Κορμά
- 21 Μικρασιάτισσα Δασκάλα, επιμέλεια: Σ. Αντωνίου
- 23 Ημερίδα για το ρόλο της Απόδημης Ελληνίδας, επιμέλεια: Ε. Βλάχου
- 25 Φόρουμ Αθηνών, επιμέλεια: Μπ. Σιδηρά / Γυναίκες στον κόσμο, επιμέλεια: Ε. Τούντα
- 28 Ποιότητα στη ζωή μας, επιμέλεια: Α. Παλλησάδα
- 29 Ειδήσεις, επιμέλεια: Μπ. Σιδηρά
- 30 e - πληροφόρηση, επιμέλεια: Α. Παλλησάδα
- 32 Βιβλιοπαρουσίαση, επιμέλεια: Ε. Βλάχου

Αγαπητές φίλες,

Το περιοδικό του Συνδέσμου μας είναι ένα μέσο επικοινωνίας, ανταλλαγής απόψεων, αλλά και ενημέρωσης των μελών μας, τόσο για τις δραστηριότητες του Σ.Ε.Ε. και των μελών του, όσο και για τα επίκαιρα θέματα κοινωνικά, πολιτιστικά, οικονομικά, που απασχολούν τον τόπο μας και γενικότερα την κοινωνία των ανθρώπων.

Δυστυχώς η οικονομική κατάσταση του Συνδέσμου μας, δεν μας επέτρεψε να εκδώσουμε το περιοδικό για έξι συνεχή χρόνια. Έτσι ένας από τους πρώτους στόχους μας ήταν η επανέκδοσή του. Οι προσπάθειες μας είχαν αίσιο αποτέλεσμα. Χάρης σε μια ευγενική χορηγία που δέχθηκε ο Σύνδεσμός μας, είμαστε σε θέση να εκδώσουμε το τεύχος αυτό. Είναι ευτυχής συγκυρία αφενός γιατί ο Σύνδεσμός μας, που ιδρύθηκε το 1924 και είναι ο παλαιότερος σύνδεσμος γυναικών αλλά και ένας από τους πρώτους Συνδέσμους που ιδρύθηκαν στη χώρα μας, συμπληρώνει 80 χρόνια ζωής, και αφετέρου γιατί σήμερα, που η χώρα διανύει μια περίοδο δημιουργίας και οικοδομικού οργασμού, σήμερα που η χώρα προετοιμάζεται για να διεξάγει το δύσκολο και μοναδικό έργο της τέλεσης των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα, σήμερα που η χώρα βρίσκεται σε πλήρη διέγερση σ' όλους τους τομείς (πολιτιστικό, κοινωνικό, οικονομικό κ.λπ.) να μπορέσουμε μέσα από τις στήλες αυτού του περιοδικού να δώσουμε και το δικό μας παρόν και τις δικές μας απόψεις σ' αυτό το ιστορικό γίνεσθαι.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ξανάρχονται στη μητέρα που τους γέννησε και αναβαπτίζονται στην ίδια τους την χώρα με το Ολυμπιακό Πνεύμα. Αναδεικνύονται σε μια μοναδική πρόκληση, όχι μόνο για την ανάπτυξη της Αθήνας (Αττικής) και την περαιτέρω θετική εξέλιξή της, αλλά και για όλη τη χώρα.

Μια πληθώρα δράσεων και έργων εκτελούνται στα πλαίσια ενός Στρατηγικού Σχεδίου Αναβάθμισης της Αθήνας και κατασκευάζονται συγχρόνως, δίνοντας στην Αθήνα την εικόνα ότι είναι ένα συνεχές εργοτάξιο. Ένα μεγάλο ποσοστό των έργων που γίνονται, οδικά, συγκοινωνιακά, αθλητικά, αναπλάσεων, έργα ανάκτησης της ιστορικής φυσιογνωμίας της Αθήνας, αποκαταστάσεις κτιρίων κ.λπ. που απαιτήθηκαν για τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, είχαν ήδη προγραμματιστεί σε συνδυασμό με άλλα έργα.

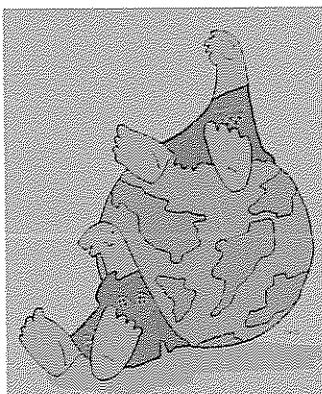
Οι ολυμπιακές εγκαταστάσεις στο παραλιακό μέτωπο, το ολυμπιακό χωριό, το κέντρο κωπηλασίας στο Σχοινιά, το χωριό φιλοξενίας είναι νέα έργα που αποφασίστηκαν στα πλαίσια των Ολυμπιακών Αγώνων. Έγινε προσπάθεια, τα νέα έργα να εκτελεστούν σε υποβαθμισμένες περιοχές ώστε να υπάρξει ταυτόχρονα και αναβάθμιση των περιοχών αυτών με την νέα λειτουργία που προστίθεται.

Η Αθήνα, μπορούμε να το πούμε σήμερα, δεν έχασε την ευκαιρία να αξιοποιήσει το γεγονός των Ολυμπιακών Αγώνων. Έργα που θα κατασκευάζονταν σε βάθος χρόνου πολλών ετών, επισπεύτηκαν, εκτελούνται με ταχύτατους ρυθμούς και θα ολοκληρωθούν σε σύντομο χρονικό διάστημα. Προβλήματα νομοθετικών ρυθμίσεων συνεργασιών και συνεννοήσεων μεταξύ των φορέων του Δημοσίου και ιδιωτικού τομέα προωθήθηκαν ταχύτατα και είναι πλέον ένα θετικό κεκτημένο ο νέος τρόπος συνεργασίας.

Η διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων σε μια πόλη είναι μέγα γεγονός με ιδιαίτερα ακραία φαινόμενα εξάρσεων στη λειτουργία της, που απαιτούν αντίστοιχου μεγέθους οργάνωση και ενέργειες, πολιτιστικού, κοινωνικού και οικονομικού χαρακτήρα. Οι επιπτώσεις στην πόλη αλλά και τα οφέλη από ένα τέτοιο γεγονός εξαρτώνται από τη στρατηγική που θα ακολουθήσει η διοργάνωση των αγώνων.

Η Αθήνα σήμερα αποτελεί μια σύγχρονη μητρόπολη με μοναδικά φυσικά, αισθητικά και πολιτιστικά πλεονεκτήματα, που σηματοδοτούν και προβάλλουν την αρχαία, αλλά και τη νεότερη ιστορία της. Ταυτόχρονα αποτελεί κέντρο οικονομικό-επιχειρησιακό, με ταχύτατη πορεία συνοδικής ανασυγκρότησης, σε λογική βιώσιμης ανάπτυξης, με αυτόνομη φυσιογνωμία και σημαντικό διεθνή ρόλο, χαρακτηριστικά που στη σημερινή εποχή επιτρέπουν να ενταχθεί ισότιμα στο δίκτυο των μητροπολιτικών περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Μεσογείου και του παγκόσμιου πανοράματος των μεγάλων πόλεων.

Η Αθήνα είναι ταυτόχρονα πόλη σύμβολο και πόλη των αντιθέσεων. «Πόλη Ιστορική» κτισμένη στον τόπο που μεγαλούργησε το αρχαίο ελληνικό πνεύμα, αλλά και «Νέα Πόλη», που αναπτύχθηκε με γοργούς ρυθμούς μετά τον καθορισμό της ως πρωτεύουσας της Ελλάδος το 1833. Η πολιτιστική, πολιτική, κοινωνική και οικονομική δομή της Αθήνας στο ιστορικό — κάθε φορά — γίνεσθαι και ο αντίστοιχα πολυεπίπεδος ρόλος της σε εθνική αλλά και παγκόσμια κλίμακα, αποτελούν καθοριστικά στοιχεία της διαχρονικής της εξέλιξης.

Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι η Αθήνα, οι άλλες ελληνικές Ολυμπιακές πόλεις αλλιά και η Χώρα οθόκληρη θα ωφεληθούν πολυποικίλα από την διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων στη χώρα μας. Δεν είναι μόνο η ωφέλεια από τα έργα, με τα οποία σήμερα αντιμετωπίζονται τα σοβαρά προβλήματα ποιότητας περιβάλλοντος, κοινωνικής συνοχής, μεταφορικών μέσων κυκλοφορίας κ.λπ. Είναι κυρίως η ευαισθητοποίηση και το πνεύμα που αναπτύσσεται μεταξύ των ανθρώπων, των υπηρεσιών του Δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, των επιχειρήσεων, πνεύμα συνεργασίας, δημιουργίας και άμιλλας. Είναι η αφύπνιση, η εγρήγορα για όλα τα πράγματα, όλα πρέπει να γίνουν. Είναι η εισαγωγή γνώσεων, τεχνολογίας, αντιλήψεων, είναι κυρίως το management, η εμπειρία στη διοίκηση και διοργάνωση.

Θα δοθεί ώθηση στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και της οικονομίας της μητροπολιτικής περιοχής των Αθηνών, όπου δημιουργούνται προϋποθέσεις και πρόσφορο έδαφος για επενδύσεις, για επιχειρηματιή ανάπτυξη σε τομείς που είχαν προτιμηθεί κατά το παρελθόν, όπως της υγείας με την ανάπτυξη των ιαματικών θεραπειών και των κέντρων ανανέωσης, του τουρισμού όπως ο αρχαιολογικός, ο πολιτιστικός, ο οικοτουρισμός κ.λπ. Η Αθήνα θα έχει έτσι την δυνατότητα να λειτουργήσει σαν μια «Διεθνής εγκατάσταση» ανοικτή όλο το χρόνο για τουρισμό. Αυτό συνεπάγεται την δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.

Όμως, όπως επισημαίνει και ο ΟΟΣΑ «Είναι κρίσιμο να υπάρξει ένα στρατηγικό όραμα για την Αθήνα ώστε να περάσει ομαλά και δημιουργικά στη μετά τους αγώνες περίοδο και το όραμα αυτό να το αγκαλιάσει η κοινωνία».

Βασικό ρόλο επιτυχίας της όλης διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων θα παίξει η εθελοντική προσφορά και συμμετοχή των πολιτών, τομέας στον οποίο ο Σύνδεσμός μας έχει δηλώσει την συμμετοχή του και έχει θέσει στη διάθεση της Οργανωτικής Επιτροπής των Ολυμπιακών Αγώνων Αθήνα 2004, τα μέλη του.

Οποσδήποτε τα οφέλη από όλη αυτή την διοργάνωση είναι πραγματικότητα. Η ολοκλήρωση του οδικού δικτύου και των μέσων σταθερής τροχιάς που θα συνδέει όλη τη χώρα, θα συντομεύσει τους χρόνους μετακίνησης και θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής των κατοίκων (Αττική Οδός, Διεθνές Αεροδρόμιο Ελ. Βενιζέλος, Προαστιακός Σιδηρόδρομος, Τραμ, Δυτική Περιφερειακή Γυμπατού, η αναβάθμιση των σταθμών ΗΣΑΠ κ.λπ.). Ειδικότερα επισημαίνω την επανεγκατάσταση και λειτουργία του τραμ, έργο που οραματιστήκαμε εδώ και είκοσι χρόνια. Το νέο τραμ θα είναι ένα υπερσύγχρονο, οικολογικό μέσο μεταφοράς, γρήγορο και ασφαλές, ελκυστικό, αισθητικά ωραίο, εξυπηρετικό και άνετο, αφού θα προσφέρει ότι πιο σύγχρονο έχει να επιδείξει παγκοσμίως στον τομέα αυτό, η τεχνολογία του 21ου αιώνα.

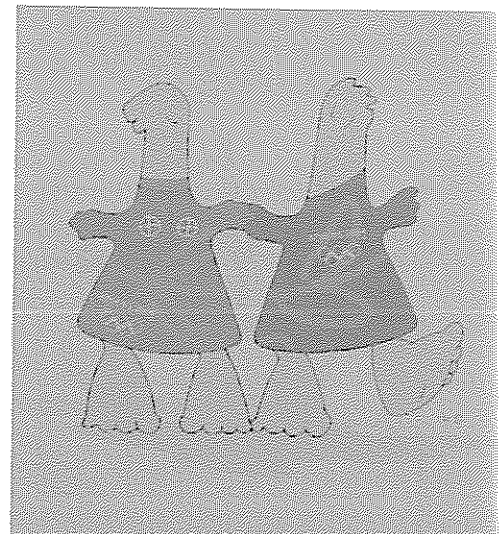
Η αλλαγή της εικόνας της πόλης των Αθηνών, η απαλλογή από τα κάθε λογής αντικείμενα (διαφημιστικές πινακίδες κ.λπ.) που διαστρεβλώνουν τις όψεις κτιρίων και προσβάλλουν την οπτική αισθητική μας, η τακτοποίηση, η καθαριότητα και η οργάνωση της πόλης, η ανάπλαση των κοινοχρήστων χώρων, οι πεζοδρομήσεις, τα έργα της ενοποίησης αρχαιολογικών χώρων, έργα που τα οραματιστήκαμε από το 1982, γίνονται πραγματικότητα και καθιστούν την πόλη ελκυστική για νέες επενδύσεις αλλιά και για την ποιότητα ζωής που θα προσφέρει.

Και μόνο το γεγονός της πολεμικής εκκενρωρίας θα είναι ένα μεγάλο όφελος και προβολή όχι μόνο για την χώρα μας, αλλιά και για οθόκληρη την ανθρωπότητα, αφού έτσι θα προβληθούν οι ανθρώπινες αξίες και θα μπορέσει να ζήσει ειρηνικά έστω για λίγες μέρες, η παγκόσμια ανθρωπότητα. Ίσως να μπορέσουν έτσι να αντιληφθούν και να αναγνωρίσουν τη σημασία του αγαθού αυτού που λέγεται Ειρήνη, αυτοί που ουσιαστικά δημιουργούν τους πολέμους, στο όνομα της Ειρήνης.

Αγαπητές φίλες τελειώνοντας, εύχομαι με την συνδρομή και τη βοήθεια όλων σας, να πάνε καλά οι δράσεις του Σύνδεσμου μας και να έχει συνέχεια η έκδοση του περιοδικού μας, ώστε η επικοινωνία μας να είναι πιο ουσιαστική και τακτική.

Καλές γιορτές και κάθε ευτυχία για το ολυμπιακό έτος 2004.

Δεκέμβριος 2003
Φένια Θ. Καρασαββίδου - Κανάκη
Πρόεδρος ΣΕΕ

Το Νέο Δ.Σ. του ΣΣΕ

Από τις αρχαιρεσίες του 2002 του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων, αναδείχθηκε το νέο Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο συγκροτήθηκε σε σώμα με την παρακάτω σύνθεση:

Πρόεδρος:

Παρθένα (Φένια)

Καράσαββίδου - Κανάκη, Αρχιτέκτων Μηχανικός και Πολεοδομίας, πρ. Γενική Διευθύντρια Υπουργείου Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Γενική Δ/ντρια της TRAM Α.Ε.

Α' Αντιπρόεδρος:

Διονυσία Σταύρου - Αντωνίου, Κοινωνιολόγος Πανεπιστημιακός (Πάντειο Παν/μιο)

Β' Αντιπρόεδρος:

Ελένη Κατωμελίτη, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο

Γεν. Γραμματέας:

Δρ. Ιωάννα Καστρίτη - Καθαρίου, Βιολόγος, Φαρμακοποιός, Ωκεανογράφος, Επίκουρος καθηγήτρια στην εφαρμοσμένη Ζωολογία, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Αν. Γεν. Γραμματέας:

Δρ. Παρασκευή Μπάτρα, Ηλεκτρολόγος Μηχανικός Ε.Μ.Π., Λέκτορας Ε.Μ.Π.

Ταμίας:

Κάτια Μιχαλοπούλου, Μηχανολόγος Μηχανικός Ε.Μ.Π.

Υπεύθυνη Διεθνών Σχέσεων:

Μπέλλα Θεοφυλάκτου - Σιδηρά, Βιολόγος-Τραπεζικός, πρ. Ειδική Γραμματέας Υπ. Γεωργίας

Μέλη:

Έσα Μαυραγκά, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο
Καλλιρόη Νικόλη-Ηλιοπούλου*, Αρχαιολόγος

* Η κ. Νικόλη αντικατέστησε την παραιτηθείσα κ. Λουίζα Καλλιγά, Ψυχολόγο

ΦΕΝΙΑ ΘΕΟΧΑΡΟΥΣ ΚΑΡΑΣΑΒΒΙΔΟΥ-ΚΑΝΑΚΗ Πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων

Γεννήθηκε στην Φλώρινα, μεγάλωσε στη Ν. Ιωνία Αττικής και ζει στην Αθήνα. Είναι Αρχιτέκτων-Μηχανικός και Πολεοδόμος. Επίτιμη Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου ΠΕ,ΧΩ,ΔΕ., Γενική Δ/ντρια της TRAM Α.Ε. Μέλος του Δ.Σ. της Εταιρίας Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθίνας, από ιδρύσεώς της έως το 2002. Παντρεμένη, μητέρα δύο παιδιών, του Στέργιου (Αρχιτέκτονα) και του Θεοχάρη (Οικονομολόγου). Έχει πλούσιο συγγραφικό έργο. Έβαλε τη σφραγίδα της σε όλα σχεδόν τα έργα αναβάθμισης της Αθήνας τα τελευταία 27 χρόνια (Ιρυμυστικό σχέδιο, αναπλάσεις, προστασία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς κ.λπ.), καθώς και στη διαμόρφωση του πολεοδομικού γίγνεσθαι των τελευταίων ετών, των Ολυμπιακών Έργων, του θεσμικού πλαισίου του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., των Νόμων για τα Ολυμπιακά Έργα και την Ολυμπιακή φιλοξενία κ.λπ.

ΔΙΟΝΥΣΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ - ΑΝΤΩΝΙΟΥ, Κοινωνιολόγος - Πανεπιστημιακός

Γεννήθηκε στην Αθήνα, είναι έγγαμος και μητέρα δύο παιδιών. Σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και Νομικά στην Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στην Σχολή Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου της Φρανκφούρτης Γερμανίας. Διδάσκει και διδάξε στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, στην Αστυνομική Ακαδημία Αθηνών και Κύπρου, στην Σχολή Ξενογών και στα Ελεύθερα Ανοικτά Πανεπιστήμια. Έχει ερευνητικό και συγγραφικό έργο και συμμετοχή σε διεθνή συνέδρια. Από το Μάιο του 2002 είναι Α' αντιπρόεδρος του Δ.Σ. του Σ.Σ.Ε.

ΕΛΕΝΗ ΚΑΤΩΜΕΛΙΤΗ

Β' Αντιπρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων

Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο. Υπεύθυνη για θέματα Νομικής Συμβουλευτικής του κέντρου Ερευνών για θέματα Ισότητας, Πιστοποιημένη εκπαιδευτρια ενηλίκων σε νομικά θέματα. Μέλος του Δ.Σ. της Ένωσης Γυναίκων Ελλάδας. Τ. Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. του Πνευματικού Κέντρου Δήμου Ηλιούπολης. Τ. Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. της Ένωσης Συλλόγων Γονέων Δήμου Ηλιούπολης. Έγγαμη μητέρα δύο παιδιών. Ξένες γλώσσες: Αγγλικά - Γαλλικά.

ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΣΤΡΙΤΣΗ-ΚΑΘΑΡΙΟΥ, Γενική Γραμματέας

Σπούδασε στα Πανεπιστήμια Λωζάνης και Αθηνών από όπου και πήρε Προδιπλωμα Βιολογίας, Διπλωμα Φυσιολογίας, Γεωγραφίας, Φαρμακευτικής και Διδακτορική Διατριβή στην Ωκεανογραφία. Εργάστηκε επί πέντε έτη στη Φαρμακοβιομηχανία ΧΡΩΛΕΙ Α.Ε. (Τμήμα Έρευνας και Ανάπτυξης). Από το 1977 είναι μέλος Δ.Ε.Π. του Πανεπιστημίου Αθηνών. Επίκουρος Καθηγήτρια στην Εφαρμοσμένη Ζωολογία - Υδροκαλλιέργειες. Το ερευνητικό της έργο έχει χρηματοδοτηθεί μέσω 18 ανταγωνιστικών Εθνικών και Κοινωνικών Προγραμμάτων. Μέλος 9 επιστημονικών οργανώσεων και εκπρόσωπος του Ωκεανογραφικού Ιδρύματος Ricard (Μασσαλία). Έχει δημοσιεύσει 30 επιστημονικές εργασίες σε διεθνή περιοδικά και 5 μονογραφίες.

ΔΡ. ΕΥΗ ΜΠΑΤΡΑ, Αναπληρώτρια Γενική Γραμματέας

Ηλεκτρολόγος Μηχανικός ΕΜΠ, Διδάκτωρ ΕΜΠ σε θέματα Υγιεινής & Ασφάλειας των Εργαζομένων. Έχει εργαστεί σε μεγάλη εργοληπτική εταιρία, στο ΤΕΕ και στο ΕΛΙΝΥΑΕ. Σήμερα είναι Λέκτορας στο ΕΜΠ. Είναι το πρώτο Ιδρυτικό Μέλος και Πρόεδρος της Ένωσης Διπλωματούχων Ελληνίδων Μηχανικών (ΕΔΕΜ). Έχει συμμετάσχει ως ομιλήτρια σε πολλα διεθνή και Ελληνικά συνέδρια που άπτονται των θεμάτων της Ασφάλειας των εργαζομένων και της ισότητας των δύο φύλων.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ, Ταμίας

Μηχανολόγος Μηχανικός ΕΜΠ. Πρώιστημένη του Ηλεκτρομηχανολογικού Τομέα της Τεχνικής Υπηρεσίας του Ξενοδοχειακού συγκροτήματος του ΑΣΤΕΡΑ Βουλιαγμένης. Μέλος της Μόνιμης Επιτροπής Απασχόλησης & Ανεργίας του ΤΕΕ. Έχει εκλεγεί ως μέλος στο Διοικητικό Συμβούλιο του Πανελληνίου Συλλόγου Διπλωματούχων Μηχανολόγων Ηλεκτρολόγων, της Ένωσης Γυναίκων Ελλάδας (ΙΕΓΕ) και της Εξελεγκτικής Επιτροπής της Ένωσης Διπλωματούχων Ελληνίδων Μηχανικών (ΕΔΕΜ).

ΜΠΕΛΛΑ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ - ΣΙΔΗΡΑ, Υπεύθυνη Διεθνών Σχέσεων

Η Μπέλλα Θεοφυλάκτου - Σιδηρά γεννήθηκε στην Νέα Κηφισιά. Παντρεμένη με μία κόρη. Πτυχιούχος Βιολογικών Επιστημών, ειδικεύεται Ικθυολόγος και προσλαμβάνεται σύμβουλος στα Μ.Ο.Π. Το 1986 τοποθετείται σύμβουλος Υπουργού Γεωργίας και το 1988 με απόφαση Πρωθυπουργού ορίζεται 1η Ειδική Γραμματέας Αιθίας. Σήμερα χειρίζεται Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης και στήριξης της Γυναίκας Επιχειρηματικότητας στο Εκπαιδευτικό Κέντρο Α.Τ.Ε.

ΕΛΣΑ ΜΑΥΡΑΓΚΑ, Δικηγόρος Αρείου Πάγου

Εργάζεται στην Κτηματική Εταιρία του Δημοσίου. Μητέρα 2 παιδιών. Γλώσσες: Αγγλικά - Γαλλικά.

ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ - ΝΙΚΟΛΗ, Αρχαιολόγος

Απεφοίτησε από το Πανεπιστήμιο Αθηνών - Φιλοσοφική Σχολή - Τμήμα Ιστορικό - Αρχαιολογικό (1960). Ενεργή συμμετοχή σε Αρχαιολογικές Ανασκαφές. Μετεκπαιδευτικές Σπουδές σε Γαλλία και ΗΠΑ. Οικογενειακή Ψυχολογία και Επαγγελματικός Προσανατολισμός. Από τις πρωτοπόρες σ' αυτά τα γνωστικά πεδία. Διδακτορική Διατριβή: Ο Μύθος των Τριών Πρώων. Συγγραφέας Επιστημονικών μελετών. Ενεργή συμμετοχή στην Κοινωνία των Πολιτών - ΜΚΟ. Πρ. Αντιπρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων. Πρ. Πρόεδρος της Σοσιαλιστικής Ένωσης Ελλάδας. Εκλεγμένη Συντονίστρια των Ελληνικών Γυναικείων ΜΚΟ στον Τομέα Εκπαίδευση - Κατάρτιση της Γυναίκας στην 4η Διάσκεψη του ΟΗΕ για την Γυναίκα στο Πεκίνο με Οργάνωση και Εργαστήριο στον χώρο της διάσκεψης - Forum of NGOs. Αντιπρόεδρος της ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΡΩΓΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ και Υπεύθυνη του τρέχοντος προγράμματος: Οικοδόμηση και Λειτουργία Πρότυπου Σχολής Γυναικών στους Τομείς Παιδείας και Υγείας στην Καμπούλη - Αφγανιστάν. Μέλος του Συνδέσμου για τα δικαιώματα της Γυναίκας. Υπεύθυνη για την ΜΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΡΩΓΗ ΕΛΛΑΔΟΣ στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα SOCRATES για θέματα Βίας κατά των Γυναικών. Εκπρόσωπος και Ομιλήτρια στην Διάσκεψη για το Περιβάλλον στο Johannesburg - WSSD - Εκπρόσωπος και Ομιλήτρια στην Διάσκεψη για την Πληροφορία στη Γενεύη (Δεκέμβριος 2003) - wsls-

ΛΟΥΙΖΑ ΚΑΛΛΙΓΑ, Κοινωνιολόγος - Πανεπιστημιακός

Έγγαμος, μητέρα 3 παιδιών. Παιδοψυχολόγος (Maiture Paris X και DEA PARIS VIII). Εργάζεται ως εκπαιδευτικός ψυχολόγος στο εκπαιδευτήρια Δούκα.

Απονομή Βραβείου «ΥΠΑΤΙΑ»

Επιμέλεια: Μαρία Κορμά
Αρχιτέκτων

Στη φωτογραφία από αριστερά η Πρόεδρος του ΣΕΕ κ. Φένια Καρασαββίδου - Κανάκη, και οι κ.κ. Λίνα Μενδώνη Γεν. Γραμματέας Υπ. Πολιτισμού, Ντόλη Γουλιανδρή, Ελένη Αρβελέρ και τα μέλη του ΣΕΕ Μπέλα Σιδηρά, Σούλα Αντωνίου, Εύη Μπάτρα, Ελένη Κατωμελίτη, Κάτια Μιχαλοπούλου, Έησα Μαυραγκά.

Η απονομή του βραβείου «ΥΠΑΤΙΑ», το οποίο έχει καθιερώσει ο ΣΕΕ για την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, πραγματοποιήθηκε την *Πέμπτη 2 Οκτωβρίου 2003*, στις 7.00 μ.μ., στο *Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης*.

Για το 2003, τιμώμενο πρόσωπο ήταν η κ. *Ντόλη Γουλιανδρή*, για την προσφορά της στον πολιτισμό, την τέχνη και την Ελλάδα.

Η εκδήλωση άρχισε με χαιρετισμό της Δρ. *Λίνας Μενδώνη*, γ.γ. του *Υπουργείου Πολιτισμού*, η οποία μετέφερε και τον χαιρετισμό του κ. *Υπουργού Πολιτισμού*.

Ακολούθησε η ομιλία της προέδρου του ΣΕΕ κ. *Φένιας Καρασαββίδου-Κανάκη*, η οποία αναφέρθηκε στην ιστορία του βραβείου «ΥΠΑΤΙΑ» που καθιερώθηκε προς τιμήν της *Αλεξανδρινής φιλοσόφου*.

Η πρύτανης κ. *Ελένη Αρβελέρ* μίλησε για τις δραστηριότητες της τιμωμένης κ. *Ντόλη Γουλιανδρή*, ως προέδρου του *Ιδρύματος Ν. Π. Γουλιανδρή*.

Την εκδήλωση έκλεισε με σύντομη ομιλία της η κ. *Ντόλη Γουλιανδρή*, φανερά συγκινημένη.

Μετά την απονομή του βραβείου ακολούθησε δεξίωση σε αίθουσα του *Μεγάρου Σταθάτου*.

Χαιρετισμός της Φένιας Καρασαββίδου-Κανάκη, Προέδρου του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων στην απονομή του βραβείου «ΥΠΑΤΙΑ» στην κ. Ντόλη Γουλιανδρή

ΠΕΜΠΤΗ 2 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2003

Ο *Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων (ΣΕΕ)* ιδρύθηκε το 1924, σχεδόν πριν από 80 χρόνια. Είναι ο παλαιότερος Σύνδεσμος γυναικών στην Ελλάδα και έχει μέλη του, *Γυναίκες Επιστήμονες όλων των ειδικοτήτων* (Μηχανικούς, Αρχιτέκτονες, Δικηγόρους, Γιατρούς, Αρχαιολόγους, Κοινωνιολόγους, Ψυχολόγους, Καθηγήτριες).

Σκοποί του Συνδέσμου, είναι η *παροχή ουσιαστικής στήριξης στις γυναίκες επιστήμονες, σχετικά με την επαγγελματική τους προώθηση και την ακαδημαϊκή τους εξέλιξη*. Στα χρόνια που μεσοδήβησαν, έχει να επιδείξει μια δυναμική παρουσία, στην προσπάθεια για τη συνειδητοποίηση των γυναικείων προβλημάτων, που σχετίζονται με το ρόλο και τη θέση της γυναίκας στην οικογένεια, στην οικονομία, στον επαγγελματικό χώρο, και στην προσπάθεια προβολής και συμμετοχής όλο και περισσότερων γυναικών στην κοινωνική και δημόσια ζωή του τόπου.

Ο Σύνδεσμός μας εξυπηρετεί τους σκοπούς του, μέσα από ημερίδες, διαλέξεις με ομιλητές διεθνούς κύρους, εκπαιδευτικά σεμινάρια, έρευνες, εκδόσεις και αναπτύσσει συνεργασίες και σχέσεις με άλλες οργανώσεις Ελληνικές και Διεθνείς.

Στα πλαίσια των δράσεών του, καθιέρωσε το 1992 το βραβείο «ΥΠΑΤΙΑ» (μετά από πρόταση του τότε μέλους του Δ.Σ. κ. Άννας Δρίβα) για την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, τιμώντας την *Αλεξανδρινή Φιλόσοφο, Μαθηματικό και Αστρονόμο Υπατία*.

Το βραβείο «ΥΠΑΤΙΑ» απονέμεται από τον ΣΕΕ σε γυναίκες επιστήμονες για την σημαντική προσφορά τους στην Επιστήμη, στην Τέχνη και στην προβολή του Ελληνικού Πολιτισμού. Μέχρι σήμερα το βραβείο «ΥΠΑΤΙΑ», έχει απονεμηθεί:

- * στην *Μελίνα Μερκούρη*, τότε Υπουργό Πολιτισμού, για την εν γένει προσφορά της και για τον αγώνα της για την επιστροφή στην Ελλάδα των Γλυπτών του Παρθενώνα
- * στην κ. *Marianne MacDonald*, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου των Η.Π.Α. για τη διάσωση και διάδοση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας με τη δημιουργία ηλεκτρονικού αρχείου (πρόγραμμα «Ίβυκος») επτά εκατομμυρίων λέξεων (που ονομάζεται «Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας»)
- * στην κ. *Jacqueline de Romilly*, Ακαδημαϊκό, για τη μελέτη, τη διδασκαλία και τη διάδοση των Αρχαίων Συγγραφέων
- * στις κ.κ. *Ελένη Φωκά, Γιαννούλα Βασιλείου, Δέσποινα Μουρούζη*, Κύπριες Δασκάλες, για την σημασία της παρουσίας τους στη διατήρηση της Ελληνικής Παιδείας, στα Σχολεία της κατεχόμενης Κύπρου.

Ο ΣΕΕ καθιέρωσε το βραβείο «ΥΠΑΤΙΑ» για να τιμήσει μια μεγάλη Ελληνίδα Επιστήμονα της Αρχαιότητας, την πρώτη που η ζωή της έχει καταγραφεί και να συμβάλει στην διατήρηση του ονόματός της.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΑΤΙΑ

Η Υπατία γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια το 370 μ.Χ. και έζησε ως το 415 μ.Χ. Κόρη του φιλόσοφου και μαθηματικού Θέωνα, ο οποίος ήταν Δ/ντής του Μουσείου (Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου) της Αλεξάνδρειας, είχε την τύχη να αποκτήσει μια σπάνια μόρφωση, σε μια εποχή που η θέση της γυναίκας στην κοινωνία, ήταν πολύ διαφορετική από ότι είναι σήμερα. Η Υπατία συνέχισε το 392 μ.Χ. τις σπουδές της στην Αθήνα, εντυπωσιάζοντας με το πνεύμα, τη σεμνότητα, την ομορφιά και την ευγλωττία της. Πολύ σύντομα αναδείχθηκε σε μεγάλη μορφή, στα μαθηματικά και στη φιλοσοφία. Δίδαξε στην Ανωτάτη Σχολή της Αλεξάνδρειας περί το 400 μ.Χ., μαθηματικά, αστρονομία, φιλοσοφικά και μηχανικά. Παράλληλα διέδιδε τις αρχές του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη. Είχε τόσο ξεχωριστή παιδεία, ώστε υπερτερούσε από όλους τους φιλοσόφους της εποχής της. Παρόλο που υπήρξε μαθήτρια του Πρόκλου και του Ιεροκλέους, η ίδια υποστήριζε ένα πιο ανεκτικό νεοπλατωνισμό, που στηριζόταν στη μαθηματική σκέψη και στο μαθηματικό ορθολογισμό. Είχε πολύ αξιόλογο συγγραφικό έργο, όπως αναφέρουν οι βιογράφοι της, που αφορούσε και στους τέσσερις τομείς που δίδασσε (δηλ. τα μαθηματικά την αστρονομία, την μηχανική και τη φιλοσοφία). Το μαθηματικό της έργο (όπως αναφέρει ο μαθηματικός κ. Ευάγγελος Σπανδάγος) υπήρξε σημαντικό, έγραψε π.χ. σχόλια πάνω στα «Αριθμητικά» του Διοφάντου (που θεωρείται ο πατέρας της Άλγεβρας) ανέπτυξε τις Διοφαντικές εξισώσεις και έγραψε διατριβή πάνω στα κανονικά του Απολλωνίου του Περγαίου καθώς και εργασίες πάνω στα «Στοιχεία» του Ευκλείδου. Εκτός από τα μαθηματικά και την αστρονομία, σημαντικές ήταν οι εργασίες της Υπατίας στη μηχανική και στην πρακτική τεχνολογία. Κατασκεύασε συσκευές για την απόσταση του νερού, και την μέτρηση της στάθμης υγρού, ένα υδρόμετρο με διαβαθμίσεις για τον καθορισμό της πυκνότητας ενός υγρού καθώς και ένα είδος θερμόμετρου. Σημαντικότερος μαθητής της, υπήρξε ο Συνέσιος ο Κυρηνάιος, ο οποίος με την συμβολή και την καθοδήγησή της, κατασκεύασε το αστρονομικό όργανο «αστρολάβος» ενώ άλλοι γνωστοί μαθητές της ήταν ο Τρωίλος, ο σοφιστής Ιεροκλής και ο Ορέστης, Έπαρχος της Αλεξάνδρειας. Δυστυχώς τα συγγράμματά της χάθηκαν μετά την πυρπόληση της βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρειας. Το γεγονός, ότι ο όνομα της Υπατίας δεν έχει ηθμονηθεί ολότελα, οφείλεται σε ορισμένους συγγραφείς, οι οποίοι ασχολήθηκαν με το επιστημονικό της έργο και την ιδιωτική της ζωή. Η Υπατία έπεσε θύμα του θρησκευτικού φανατισμού και των προκαταλήψεων των πρώτων Χριστιανικών Χρόνων και είχε τραγικό τέλος.

Η Πρόεδρος του ΣΕΕ κ. Φένια Καρασαββίδου - Κανάκη (αριστερά), και η κ. Ντόλη Γουλιανδρή (δεξιά). Πίσω διακρίνονται τα μέλη του Δ. Σ. του Συνδέσμου κ.κ. Κάτια Μιχαλοπούλου (αριστερά), Έλσα Μαυραγκά (δεξιά).

ΝΤΟΛΗ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ

Υια το έτος 2003 το βραβείο «ΥΠΑΤΙΑ» αποφάσισε ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων, να το απονεμίσει στην κ. Ντόλη Γουλιανδρή, ιδρύτρια και Πρόεδρο του Ιδρύματος Νικολάου Π. Γουλιανδρή, για την προσφορά της, μέσα από τις δραστηριότητες του Ιδρύματος, στον Πολιτισμό, στην Επιστήμη, στην Τέχνη και στην Ελλάδα.

Η κ. Ντόλη Γουλιανδρή το 1960, άρχισε τη συγκρότηση συλλογής Αρχαίων Αντικειμένων, μαζί με τον σύζυγό της (Νικόλαο Γουλιανδρή), αρχικά όπως η ίδια τονίζει «από αγάπη για τα Ελληνικά Έργα Τέχνης, από αισθητική απόλαυση», ενώ αργότερα, το 1962, η συλλογή απέκτησε νομική υπόσταση με την χορήγηση από το ΥΠΠΟ «άδειας ιδιωτικού συλλογέως».

Δύο εκθέσεις υπήρξαν σημαντικές για τη συλλογή.

- Η πρώτη μεγάλη έκθεση της Συλλογής των Κυκλαδικών που πραγματοποιήθηκε το 1976 στην Καρθουρή (από τον J. Thimme) και
- η έκθεση της συλλογής των έργων του Κυκλαδικού Πολιτισμού και μεγάλου μέρους της συλλογής της Αρχαίας Ελληνικής Τέχνης, που φιλοξένησε το 1978 το Μουσείο Μπενάκη και που αποτέλεσε σταθμό για την τύχη της συλλογής. Η έκθεση αυτή είχε μεγάλη απήχηση τόσο στο ευρύ κοινό όσο και στους ειδικούς.

Μετά από την έκθεση στο Μουσείο Μπενάκη, ενδιαφέρθηκαν πολλή Μουσεία του εξωτερικού να φιλοξενήσουν τα αντικείμενα του Κυκλαδικού Πολιτισμού. Έτσι μεταξύ των ετών 1979 και 1984, η συλλογή ταξίδευσε στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, στην Ιαπωνία και στην Ευρώπη, προβάλλοντας την Ελληνική Τέχνη, τον Πολιτισμό μας και την Ελλάδα.

Το 1985 η κ. Ντόλη Γουλιανδρή ίδρυσε το Ίδρυμα Νικολάου Π. Γουλιανδρή, στο οποίο και δώρισε τη συλλογή Κυκλαδικής και Αρχαίας Ελληνικής Τέχνης. Χάρη στην εξαιρετική υπομονή, επιμονή και προσωπικό μόχθο της κ. Ντόλης Γουλιανδρή ολοκληρώνεται τον ίδιο χρόνο το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, στο νεόδμητο κτίριο της οδού Νεοφύτου Δούκα, ενώ το 1991 το Μουσείο επεκτείνεται στο παρακείμενο Μέγαρο Σταθάτου. (Η πρώτη ανακαίνιση του αξιόλογου αυτού κτιρίου έγινε το 1987 από την Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου, Πρόεδρος της οποίας ήταν η πρώην Πρόεδρος του ΣΕΕ κ. Πόπη Νικολάου). Η ιδρύτρια και Πρόεδρος του Ιδρύματος κ. Ντόλη Γουλιανδρή με την ισχυρή της θέληση, τη δημιουργική της φαντασία και τελειομανία, συμμετείχε σε όλα τα στάδια της μακροχρόνιας δράσης και παρουσίας του Μουσείου, το οποίο φέρει την προσωπική της σφραγίδα.

Η Πρόεδρος του ΣΕΕ κ. Φένια Καρασαββίδου - Κανάκη (αριστερά), η κ. Ντόλη Γουλιανδρή, η κ. Ελένη Αρβελή, και ο γλύπτης κ. Δημήτρης Αρμακόλας που φιλοτέχνησε το μετάλλιο του βραβείου. Στην πίσω σειρά από αριστερά: η κ. Μπέλα Σιδηρά και πίσω από τον κ. Αρμακόλα η κ. Ελένη Κατωμελίτη.

Το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, με τις δραστηριότητές του (διαλέξεις, σεμινάρια, περιοδικές εκθέσεις), με το συνεχή εμπλουτισμό της συλλογής, την ανάπτυξη δράσεων σε νέους τομείς, όπως τα εκπαιδευτικά προγράμματα, την προσφορά υποτροφιών σε αρχαιολόγους για μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό, τή μέρη για την έκδοση επιστημονικών καταλόγων κ.λπ., συνεχίζει το έργο του, της ανάδειξης της Κυκλαδικής και Αρχαίας Ελληνικής Τέχνης και την προβολή του πολιτισμού μας και της Ελλάδας.

Επισημαίνω ιδιαίτερα τα εκπαιδευτικά προγράμματα που λειτουργούν στο Μουσείο από το 1986, για μαθητές του Δημοτικού Σχολείου, του Γυμνασίου και του Λυκείου, και τη χρησιμοποίηση των Μουσειοσκευών, οι οποίες ταξιδεύουν από Σχολείο σε Σχολείο και δίνουν τη δυνατότητα στα παιδιά των Σχολείων, των πύο απομακρυσμένων περιοχών, να ενημερωθούν και να έρθουν σε επαφή με τον Κυκλαδικό Πολιτισμό.

Η κ. Ντόλη Γουλιανδρή έχει λάβει πολλές τιμητικές διακρίσεις.

Από το 1963 που έγινε ισόβιο μέλος της Αρχαιολογικής Εταιρίας Αθηνών μέχρι σήμερα έλαβε συνολικά 14 τιμητικές διακρίσεις. Χαρακτηριστικές είναι:

- Το Αργυρούν Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών
- Παρασημοφόρηση από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με τον Ταξίαρχη του Τάγματος του Φοίνικα
- *Commandeur de l'ordre des Arts et des Lettres*, από την Γαλλική Κυβέρνηση
- Μετάλλιο του Αιφώνσο Χ του Σοφού, Υπουργείο Πολιτισμού και Παιδείας της Ισπανίας
- Εθνικό Παράσημο του Τάγματος των Ιπποτών της Δημοκρατίας της Κοζομβίας
- Επίτιμος Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Αθηνών
- Το Παράσημο του Τάγματος Ευποιΐας
- Ειδική διάκριση των Μουσείων της Ευρώπης
- Βραβείο του κοινωφελούς ιδρύματος «Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης»

- *Premio Mecenate Award - Amici de la Scala*
 - Βραβείο Ανασίλας - Νόστος του Ρήγιου της Καθαβρίας
 Το έργο της και η προσφορά της στον πολιτισμό μας και στην Ελλάδα έχει αναγνωριστεί διεθνώς.

Με την απονομή του βραβείου «ΥΠΑΤΙΑ», το οποίο καθιέρωσε ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων, στην κ. ΝΤΟΛΗ ΓΟΥΛΙΑΝΔΡΗ, οι Ελληνίδες Επιστήμονες, μέλη του Συνδέσμου μας όλων των ειδικοτήτων και κλάδων, δηλώνουν την δική τους συμβολή, σ' αυτή την παγκόσμια αναγνώριση και τιμούν ταυτόχρονα μια Ελληνίδα Επιστήμονα από τις τάξεις τους.

Ο γλύπτης κ. Δημήτρης Αρμακόλας φιλοτέχνησε αφιλοκερδώς το μετάλλιο του βραβείου, το οποίο φέρει στην μια όψη του την κεφαλή της Υπατίας. Τον ευχαριστούμε ιδιαίτερα για αυτό. Επίσης ευχαριστούμε:

- Το ίδρυμα Νικολάου Π. Γουλιανδρή,
- Τους φίλους και συνεργάτες καθώς και όλους όσους συνέβαλαν στην πραγματοποίηση αυτής της εκδήλωσης.

25 Νοεμβρίου 2003: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΤΙΓΜΗ ΑΦΙΞΗ ΠΡΩΤΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙ

Διακρίνονται από δεξιά: Ο Πρόεδρος της TRAM Α.Ε. κ. Δ. Κανελλόπουλος, ο Υπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας κ. Γ. Ανωμερίτης, η κ. Φένια Καρασαββίδου - Κανάκη, Πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων, ο Υπουργός Μεταφορών κ. Χ. Βερελής, ο Βουλευτής κ. Βλάχοπουλος, ο Δ/νων Σύμβουλος της TRAM Α.Ε. κ. Κ. Γιωτόπουλος.

Το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και το Μέλλον της Ευρώπης

Επιμέλεια: Ελένη Κατωμελίτη
Νίκη Καητσόγια

Περίληψη εισήγησης κ. Νίκης Καητσόγια
με επιμέλεια της ίδιας

Στις 18 Ιουνίου 2003 ο Σύνδεσμός μας διοργάνωσε Επισημονική εκδήλωση με θέμα «*Ενωμένη Ευρώπη και Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, μια νέα προοπτική για όλους*». Ομιλήτρια ήταν η γνωστή, ιδιαίτερα για την ενσασχόληση και την δράση της με τα γυναικεία θέματα, καθηγήτρια του Συνταγματικού Δικαίου και της Συνταγματικής Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου και μέλος του Συνδέσμου κ. Νίκη Καητσόγια.

Την ομιλήτρια παρουσίασε η αντιπρόεδρος του Δ.Σ. κ. Ελένη Κατωμελίτη, η οποία έκανε μία εισαγωγή στο θέμα τονίζοντας την σπουδαιότητα του νέου Ευρωπαϊκού Συντάγματος για το μέλλον της Ε.Ε. Αναφέρθηκε επίσης στις αξίες της Ε.Ε., στην πρόσφατη διεύρυνσή της και στον σημαντικό ρόλο της σε παγκόσμιο επίπεδο. Επείχε την διαφωνία που υπήρξε μεταξύ των κρατών-μελών στην περίπτωση του Ιράκ και την κρίση που ακολούθησε στις σχέσεις των ηγετών για τον χειρισμό και την συμμετοχή ορισμένων κρατών στην εμπόλεμη κατάσταση. Με την κρίση αυτή που ήλπιε να οδηγήσει σε διάσπαση, εντοπίστηκε για άλλη μια φορά το μείζον θέμα της κοινής εξωτερικής πολιτικής της Ε.Ε.

Η κ. Κατωμελίτη αναφέρθηκε επίσης στην ημερίδα που διοργάνωσε ο Σύνδεσμος για τα δικαιώματα της γυναίκας σε συνεργασία με άλλες διεθνείς ενώσεις γυναικών και την στήριξη της Γενικής Γραμματείας Ισότητας στο πλαίσιο της Ελληνικής Προεδρίας. Τα συμπεράσματα, οι προτάσεις και οι τροπολογίες που διατυπώθηκαν κατά την ημερίδα αυτή και συνοψέγραψε ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων μαζί με άλλες γυναικείες οργανώσεις, υποβλήθηκαν στην Συντακτική Συνέλευση για να περιληφθούν στο σχέδιο του Ευρωπαϊκού Συντάγματος.

Η κ. Καητσόγια, ξεκινώντας την ομιλία της, τόνισε τη σπουδαιότητα της συμμετοχής των γυναικείων οργανώσεων στις συζητήσεις για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, λέγοντας: Εμείς οι γυναίκες περιμένουμε πολλά από ένα σύνταγμα. Τα εθνικά συντάγματα μας άφηναν απέξω, τη στιγμή που μιλούσαν, όπως και οι διακηρύξεις για τα *"απαράγραπτα και αναπαρήθοτρώτα δικαιώματα του ανθρώπου"*. Η πίστη μας στο ρόλο της πολιτικής συμμετοχής, που εκδηλώνεται τελευταία με μεγάλο δυναμισμό, σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, είναι συνέχεια της πίστης που διαδόθηκαν με τον Ύμνο τους οι Σουφραζέτες των αρχών του περασμένου αιώνα. *"Η ψήφος μας δίνει φτερά. Μια νέα ζωή αρχίζει για μας.."*. Μέσα από τη συμμετοχή προβάλλουμε τις αξίες μας. Αξίες που διέπυρναν την έννοια και το περιεχόμενο της δημοκρατίας και ζητούμε συμμετοχή και λόγο, που ν' ακουστεί σήμερα, αφού εμείς, με τις παγκόσμιες διασκέψεις μας από το 1975 και μέχρι σήμερα, προβάλαμε οικουμενικές αξίες κοινωνικής δικαιοσύνης, αλληλεγγύης, ειρήνης.

Αυτή καθαυτή η ιδέα για τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Συντάγματος, που φαίνεται πλέον πραγματοποιήσιμη, είναι μια ύψιστη στιγμή για τους λαούς της Ευρώπης. Ιστορικά, οι στιγμές γένεσης των εθνικών συνταγμάτων δείχνουν ακριβώς τη σημασία που έχει το σύνταγμα, ως σύμβολο δημοκρατίας, σεβασμού των δικαιωμάτων των πολιτών. Θεωρούνται ακόμα και σήμερα σταθμοί στην ιστορία των δυτικών λαών. Ας αναλογιστούμε τις στιγμές γένεσης των δικών μας δημοκρατικών συνταγμάτων.

Βέβαια, μπορεί κανείς να θέσει ένα εύλογο ερώτη-

μα: Μιλάμε πράγματι για ένα ευρωπαϊκό σύνταγμα που θα εκφράζει όλους τους λαούς της Ευρώπης, θα διασφαλίζει τα δικαιώματά τους και θα εμπεδώσει τις αρχές της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των δικαιωμάτων, όπως αυτά νοούνται σήμερα; Θα χαλιναγωγήσει και θα εξορθολογίσει τις δομές της εξουσίας, εξασφαλίζοντας την ενοποίηση σε δημοκρατικές βάσεις και ολοκληρωμένες πολιτικές, με σεβασμό του ρόλου των εθνικών κρατών; Γιατί αυτό ακριβώς διαφοροποιεί την Ευρώπη που πάμε να οικοδομήσουμε από τα υπάρχοντα ομοσπονδιακά πρότυπα, Η.Π.Α. και άλλα.

Πριν δώσουμε απάντηση στο ερώτημα αυτό αν μπορούμε να μιλάμε για ένα ευρωπαϊκό σύνταγμα, θα πρέπει να θυμίσουμε ότι η ίδια η πορεία συγκρότησης των συνταγματικών κρατών στη Δύση ήταν μακρά και επώδυνη, με περιορισμένη εφαρμογή των συνταγματικών διατάξεων, ιδίως το 19ο αιώνα. Άλλα και ο 20ός αιώνας, ο αιώνας των δύο παγκόσμιων πολέμων και των απολυταρχικών και φασιστικών καθεστώτων, τουλάχιστον για το πρώτο του ήμισυ, ήταν αιώνας της κρίσης των συνταγματικών θεσμών, με το κουρέλιασμα κυριολεκτικά των συνταγμάτων και την καταρράκωση κάθε έννοιας δικαιωμάτων και ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου σηματοδότησε πράγματι μια νέα πορεία, ενός αναγεννημένου ανθρωπισμού, με την *Οικουμενική Διακήρυξη*, του 1948, τη δημιουργία του *Συμβουλίου της Ευρώπης* και τη *Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου* και τα άλλα διεθνή κείμενα που ακολούθησαν. Η ίδια περίοδος, εξάλλου, σηματοδοτεί και μια αναγέννηση του συντάγματος ως οικουμενικού πλέον συμβόλου δημοκρατίας, με περισσότερο ρεαλιστικό περιεχόμενο, ώστε πράγματι να είναι εφαρμόσιμες οι διατάξεις του και κυρίως με προσανατολισμούς που διευκόλυναν τη

συνεργασία μεταξύ των κρατών, με μείωση των κυριαρχικών τους δικαιωμάτων.

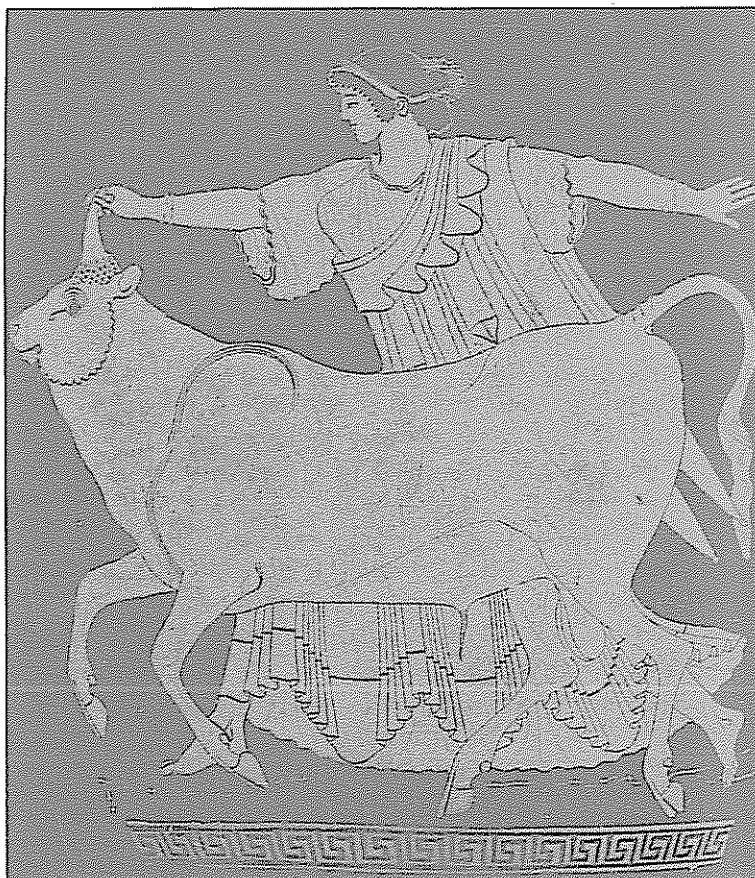
Από το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ξεκινά ουσιαστικά, με νέο δυναμισμό, η πορεία για την ευρωπαϊκή ενοποίηση, με τρόπο ειρηνικό, που στηρίζεται στις αποφάσεις και τις βουλήσεις των ιδίων των ηγεσιών, που εκπροσωπούν ευρωπαϊκούς λαούς. Αυτός άλλωστε ήταν και ο μόνος τρόπος που θα εξασφάλιζε τις βάσεις για την ενοποίηση της Ευρώπης, αφού οι προσπάθειες με κατακτητικούς πολέμους, από την αρχαιότητα και μέχρι τότε είχαν αποτύχει. Άλλες κράτησαν αιώνες και άλλες ήρθαν γρήγορα αντιμέτωπες με το Βατερλό τους. Η ομιλήτρια αναφέρθηκε στην ιστορική πορεία του οράματος της ειρηνικής συνένωσης της Ευρώπης από την Αναγέννηση και μετά, όμως η ηγειαρχική πράξη γέννησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπήρξε η πρόταση της 9ης Μαΐου του γάλλου υπουργού Ρομπέρ Σουμάν για την ίδρυση της πρώτης ευρωπαϊκής συνεργασίας, που το 1952 υπεγράφη ως *"Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα"*. Βασική επιδίωξη ήταν η οικονομική συνεργασία, αλλά πίσω υπήρχε σαφής προοπτική και βούληση και για πολιτική συνεργασία. Είναι γνωστή άλλωστε η αντίθεση μεταξύ ευρωπαϊκών για ομοσπονδιοποίηση της Ευρώπης και των άλλων για οικονομική συνεργασία. Ακολούθησε η *Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα* και η *Συνθήκη για την Ατομική Ενέργεια*, του 1957. Τα ιδρυτικά μέλη ήταν 6 και σήμερα με τις διευρύνσεις τα μέλη είναι 15 και μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών για την ένταξη των δέκα νέων χωρών, μεταξύ των οποίων και η Κύπρος, η Ένωση θα αριθμεί 25 μέλη.

Βέβαια στη διάρκεια των πενήντα χρόνων ζωής της Ένωσης, φυσικά μέχρι τη *Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση*, τη γνωστή ως *Συνθήκη του Μάαστριχτ*, του 1992, *Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα*, οι ιδρυτικές συνθήκες υπέστησαν σημαντικές τροποποιήσεις. Η μεγάλη τομή βέβαια έγινε με τη *Συνθήκη του Μάαστριχτ*, με την οποία η

Ένωση αρχίζει να αποκτά αρχές και θεσμούς πολιτειακής οργάνωσης. Έτσι το αρχικό πλαίσιο υπερεθνικής οργάνωσης σύμφωνα με το οποίο οικοδομήθηκαν οι πρώτες Κοινότητες εξελίσσεται. Εξέλιξη που κορυφώνεται με τη *Συνθήκη του Άστερταμ* του 1997, όπου, για πρώτη φορά, δημοκρατία, κράτος δικαίου και προστασία των δικαιωμάτων αναγορεύονται σε θεμελιώδεις αρχές της Ένωσης. Τέλος η *Συνθήκη της Νίκαιας*, του 2001, στην οποία αποφασίστηκε ο εξορθολογισμός και η λειτουργική αναβάθμιση του θεσμικού πλαισίου της Ένωσης. Άλλωστε, η σχεδιαζόμενη από τότε διεύρυνση με τα δεκατρία νέα μέλη καθιστούσε αναγκαία την προσαρμογή στα νέα δεδομένα.

Αν και η ιδέα για ένα Ευρωπαϊκό Σύνταγμα είχε και στο παρελθόν διατυπωθεί, με τα νέα δεδομένα της Ένωσης αυτή αποκτά πλέον ένα ουσιαστικό περιεχόμενο, αφού η ίδια η *Συνθήκη της Νίκαιας* πρόβλεπε τη διαδικασία για τη μεταρρύθμιση. Αποφασίστηκε η συγκρότηση μιας *Ευρωπαϊκής Συντακτικής Συνέλευσης*, πρόεδρος της οποίας ορίστηκε ο τέως Πρόεδρος της Γαλλίας Ζισκάρ ντ' Εστέν και σ' αυτήν μετείχαν εκπρόσωποι των εθνικών κυβερνήσεων και κοινοβουλίων, των πολιτικών κομμάτων και μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Σκοπός της ήταν η επεξεργασία ενός σχεδίου "συντάγματος" για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Σχέδιο ήδη παραδόθηκε στους αρχηγούς των κρατών-μελών της Ένωσης και θα συζητηθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Θεσσαλονίκη, στις 19 και 20 Ιουνίου. Στη συνέχεια, από τον Οκτώβριο, η Ευρωπαϊκή Διάσκεψη θα έχει την αποφασιστική αρμοδιότητα για τη διαμόρφωση και αποδοχή του Ευρωπαϊκού "Συντάγματος". Η όλη διαδικασία ελπίζεται να ολοκληρωθεί κατά μήνα Μάιο του 2004, πριν από τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Μετά θα ξεκινήσει η διαδικασία κύρωσής του από τα κράτη-μέλη, όπως προβλέπεται από τα εθνικά Σύνταγματα. Για παράδειγμα το ελληνικό Σύνταγμα προβλέπει σχετικές διαδικασίες στο άρθρο 28. Πάντως συζητείται ακόμη και η διενέργεια ενός ευρωπαϊκού δημοψηφίσματος.

Η *Ευρωπαϊκή Συντακτική Συνέλευση* δεν ήταν εξοπλισμένη με *συντακτική εξουσία*, όπως ιστορικά έχει διαμορφωθεί για τη σύνταξη των συνταγμάτων των εθνικών κρατών. Η Συνέλευση αυτή είχε *συμβουλευτικό χαρακτήρα*. Πραγματική συντακτική εξουσία έχει, όπως αναφέρθηκε, η Ευρωπαϊκή Διάσκεψη. Για το λόγο δεν πρόκειται για "σύνταγμα" με τη νομική και πολιτική σημασία του όρου. Το κείμενο άηλωσε που επεξεργάστηκε η Συνέλευση αυτή τιτλοφορείται επίσημα "*Σχέδιο Συνταγματικής Συνθήκης*". Δηλαδή είναι νομικό κείμενο που προσιδιάζει με την κατηγορία των διεθνών συμβάσεων. Παρ' όλα αυτά η ίδια η διαδικασία που ακολουθήθηκε είναι πρωτόγνωρη για τα δεδομένα της δημιουργίας των συνθηκών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέχρι σήμερα και το Σχέδιο που παραδόθηκε έχει πάρα πολλά γνωρίσματα ενός συντάγματος. Η διαδικασία κατάρτισης του Σχεδίου ήταν ανοικτή και στην ευρύτερη κοινωνία των ευρωπαϊκών πολιτών. Στη Συνέλευση υπέβαλαν προτάσεις, όπως φαίνεται από τις πληροφορίες στο Διαδίκτυο, 365 μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι περισσότερες από τις οποίες ήταν ενώσεις διευρωπαϊκού χαρακτήρα. Μεγάλη συμμετοχή σε υποβολή προτάσεων είχαν οι γυναικείες οργανώσεις, κυρίως σε θέματα ισότητας, αλληλίας και εκκλησιαστικές, περιβαλλοντικές και ενώσεις νέων. Ήταν όμως η συζήτηση ανοικτή και σε προτάσεις μεμονωμένων πολιτών. Αυτή η έστω και περιορισμένη συμμετοχή της κοινωνίας των ευρωπαίων πολιτών, αλληλίας και η σύνθεση της ίδιας της Συνέλευσης δίνουν μια πολιτική βαρύτητα στο κείμενο, που όπως εκτιμάται δύσκολα η Διακυβερνητική να μη το λάβει σοβαρά υπόψη το σχέδιο. Κατ' ουσία λοιπόν, η Ευρωπαϊκή Ένωση ακολουθεί το *ομοσπονδιακό πρότυπο*, που θα στηρίζεται στο κοινοτικό σύστημα, γιατί η Ευρώπη είναι *ένωση λαών και κρατών*, και στην κοινοτική μέθοδο ολοκλήρωσης συμπράττουν θεσμοί με μεγάλο βαθμό δημοκρατικής νομιμοποίησης, όπως οι κυβερνήσεις που

εκφράζονται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και ο λαός στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Αν και μια αξιολόγηση του Σχεδίου Συνταγματικής Συνθήκης είναι, αυτή τη στιγμή επισφαλής, εντούτοις αξίζει να επισημανθούν ορισμένα βασικά ζητήματα. Το Σχέδιο, εκτός του Προοιμίου, χωρίζεται σε τέσσερα μέρη, με συνολικό αριθμό άρθρων 461. Υπάρχει όμως και ο πρόσθετος λόγος, γιατί αρκετά ζωτικά θέματα παραμένουν ανοικτά. Εντούτοις αξίζει να τονιστούν τα μεγάλα βήματα που γίνονται με αυτό το Σχέδιο: Γενικά καλύτερη διάκριση και προσδιορισμός εξουσιών, απλοποίηση των διατάξεων για τις αρμοδιότητες των οργάνων, περισσότερη δημοκρατία, διαφάνεια και αποτελεσματικότητα. Κυρίως όμως τα μεγάλα βήματα είναι:

- Η ενσωμάτωση του *Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων*, που εγκρίθηκε στη Σύνοδο Κορυφής της Νίκαιας το Δεκέμβριο του 2001, που χαιρετίστηκε ως σημαντικό βήμα προόδου για την περαιτέρω διασφάλιση των δικαιωμάτων των ευρωπαίων πολιτών, αλλιά και των διαμενόντων στις χώρες της Ένωσης. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στα θέματα της ισότητας των φύλων που περιλαμβάνονται στο *Χάρτη* αυτόν, όπου περιλαμβάνονται σημαντικές διατάξεις, μεγάλη ήταν η συμβολή του *Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών*, που έκφραζε τα αιτήματα των γυναικείων οργανώσεων των χωρών-μελών. Σημαντικές όμως διατάξεις, όπως η ιθαγένεια, η απασχόληση, η ισότητα και άλλες, που ανήκουν κατ' ουσία στα θεμελιώδη δικαιώματα, βρίσκονται και στα άλλα μέρη του Σχεδίου

- Η αναγνώριση νομικής προσωπικότητας της Ένωσης, η οποία της δίνει τη δυνατότητα αυτόνομης εκπροσώπησής της στους διεθνείς οργανισμούς, αλλιά και διατύπωση ενιαίας πολιτικής.

- Η καλύτερη ρύθμιση της νομοθετικής διαδικασίας, με τη θεσμοθέτηση Συμβουλίου νομοθετικού έργου.

- Καλύτερη διάκριση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και των Κρατών.

Γίνονται επίσης θετικά βήματα στους τομείς δικαιοσύνης και ασφάλειας.

Θετικές επίσης, αν και με σοβαρές επιφυλάξεις, κρίνονται οι ρυθμίσεις για την κοινή

εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας, με τη δημιουργία θέσης υπουργού εξωτερικών.

Σκεπτικισμός υπάρχει: Για το ρόλο του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ο οποίος προτείνεται, με θητεία δύομισι ετών και δυνατότητα επανεκλογής του για μια μόνο φορά. Αξίωμα βέβαια που συνδέεται και με σημαντικές αρμοδιότητες. Σοβαρό εξάλλου θέμα υπάρχει και ως προς τα μέλη της Επιτροπής, όπου διαπιστώνονται προβλήματα δυσλειτουργίας και αναποτελεσματικότητας με τα 25 πλέον μέλη της Ένωσης. Συζητείται η μείωση του αριθμού των τακτικών μελών. Φυσικά, σοβαρό παραμένει το θέμα των πλειοψηφιών για τη λήψη αποφάσεων, ώστε να περιοριστεί η δυνατότητα προβολής veto. Όμως, όπως φαίνεται από τη φύση των παραπάνω θεμάτων, αλλιά και άλλων, οι διαφωνίες επικεντρώνονται σε θέματα όπου συγκρούονται εθνικά συμφέροντα και όπου θίγονται σοβαρά ζητήματα κυριαρχίας των κρατών-μελών.

Το ενδιαφέρον της παρουσίασης των ρυθμιζόμενων από το Σχέδιο θεμάτων ήταν τόσο μεγάλο, ώστε τα μέλη του Συνδέσμου που παρακολούθησαν την επιστημονική αυτή εκδήλωση ζήτησαν περισσότερο λεπτομερή αναφορά στις διατάξεις του Σχεδίου. Έτσι αναφέρθηκαν αποσπάσματα από το Προοίμιο του Σχεδίου, διατάξεις από το πρώτο Μέρος, όπου και βασικά διατυπώνονται οι αρχές και οι αξίες της Ένωσης, αλλιά και τα άλλα Μέρη. Επισημάνθηκαν επίσης τα κενά που υπάρχουν στο Σχέδιο για την υλοποίηση βασικών αρχών, ώστε να μη μένουν ευχολόγια, π.χ. αλληλεγγύη, κοινωνικά δικαιώματα, προβολή της οικονομίας της αγοράς κ.ά..

Ακολούθησε συζήτηση και η όλη εκδήλωση διάρκεσε τρεις σχεδόν ώρες. Η ομιλήτρια έκλεισε λέγοντας, ότι στην παρούσα φάση, ακολουθείται το ομοσπονδιακό πρότυπο ολοκλήρωσης, που ανέκαθεν αρθρώνεται με ασφαλιστικές δικλίδες με στόχο την ισόρροπη συμμετοχή μικρών, μεσαίων και μεγάλων κρατών. Επισημάνει με έμφαση τις δυνατότητες που προσφέρει η ιδέα ενός Ευρωπαϊκού Συντάγματος για τους λαούς της Ευρώπης και τους Έλληνες ειδικότερα, ιδίως μετά την είσοδο της Κύπρου στην ευρωπαϊκή οικογένεια. Τόνισε επίσης τα μεγάλα προβλήματα που δημιουργεί η ένταξη των νέων χωρών, για τις αποκλίσεις που έχουν από το ευρωπαϊκό πρότυπο, οικονομικές και πολιτισμικές. Πάντως, δεν πρέπει να είμαστε ούτε "ευρωσκεπτικιστές", ούτε "ευρωθιασώτες". Ο δρόμος ακόμα είναι μακρύς μέχρι τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής κρατικής οντότητας, ενός ευρωπαϊκού πολιτικού συστήματος και ευρωπαϊκού κοινωνικού κράτους δικαίου. Εκείνο όμως που πρέπει να έχουμε κατά νου είναι ότι η μεγάλη ελπίδα είναι η κοινωνία των πολιτών, στην οποία εμείς οι γυναίκες έχουμε μεγάλο ρόλο. Όπως δηλώθηκε και η περαιτέρω διαδικασία θέσπισης του Ευρωπαϊκού Συντάγματος θα είναι ανοικτή. Και σ' αυτήν ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων θα μπορεί να έχει ένα σημαντικό ρόλο. Σ' αυτό συμφώνησαν όλα τα μέλη που ήταν παρόντα και μάλιστα τα μέλη του Δ.Σ. ανέλαβαν την υποχρέωση να συντονίσουν περαιτέρω δημόσιες συζητήσεις στο θέμα αυτό.

ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ και Ευρωπαϊκό ΣΥΝΤΑΓΜΑ:

* μια κριτική προσέγγιση

"Χρώμαθα γαρ πολιτεία και όνομα μεν διά το μη ες ολίγους αλλ' ες πλείονας οικείν δημοκρατία κέκληται". ("Η Πολιτεία μας είναι δημοκρατική, γιατί η εξουσία δεν βρίσκεται στους λίγους αλλά στους πολλούς").

Με τη φράση αυτή, όπως πρωτότυπα αναφέρεται στον "Επιτάφιο του Περικλέους" από τον μεγάλο Θουκυδίδη, ανοίγει το Σύνταγμα της Ευρώπης. Η Συνταγματική Συνθήκη της Ενωμένης Ευρώπης διαμορφώθηκε μετά από δύσκολες διαπραγματεύσεις στη Σύνοδο της Χαλκιδικής, η οποία και θα αποτελέσει γεγονός κείρας σημασίας στην ευρωπαϊκή ιστορία. Πιο συγκεκριμένα, συμφωνήθηκε από τη Συντακτική Συνέλευση το προσχέδιο ενός Συντάγματος. Η δρομολόγηση του Συντάγματος, συμπίπτει με τη μεγαλύτερη στην ιστορία διεύρυνση της Ευρώπης, η οποία από τον προσεχή Μάιο θα έχει 25 χώρες-μέλη, με πληθυσμό 450 εκατομμυρίων κατοίκων και το γεγονός αυτό σηματοδοτεί μια νέα δύσκολη εποχή που η πολιτική απαιτεί αήματα.

Αρχικά, τίθεται το ερώτημα, αν ισχύει στις μέρες μας αυτή η ιδεολογική επίκληση που υπάρχει στο προσήμιο του Συντάγματος. Γιατί είναι γνωστό ότι, ανά την Ευρώ-

πλησία "έλλησιμα δημοκρατίας" που συσχετίζονται με τον γενικότερο τρόπο με τον οποίο διαμορφώνεται το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι. Δεν είναι τυχαίο ότι μια πρόσφατη καταγραφή της πολιτικής διάθεσης των Ευρωπαίων πολιτών αποκαλύπτει ότι ένα υψηλό ποσοστό που κυμαίνεται από 53% έως 75% δηλώνει ειλικρινά ότι δεν γνωρίζει τίποτε για αυτή την πορεία συγκρότησης της Συνταγματικής Συνθήκης.¹

Επιπλέον, τα σύννεφα που σκιάζουν τις προσπάθειες για ολοκλήρωση του ευρωπαϊκού συνταγματικού σχεδίου είναι πολλά. Όπως έχουν επισημάνει ευρωπαίοι πολιτικοί αναλυτές η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να ολοκληρώσει το συνταγματικό της σχέδιο υπό την εξουσία του Ιταλού πρωθυπουργού που ενσαρκώνει την διαπλοκή της οικονομίας και της πολιτικής εξουσίας, την τοποθέτηση της δικαστικής εξουσίας υπό την κηδεμονία της εκτελεστικής και την κατάχρηση της κυριαρχίας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Με λίγα λόγια ενσαρκώνει μια απειλή-τρόπον τινά- για την νομιμότητα μιας δημοκρατικής Ευρώπης. Ο Μπερλουσκόνι είναι πολιτικός-απειλή για την ελευθερία της έκφρασης, για την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης και αν τελικά έχει νόημα ένα Ευρωπαϊκό Σύνταγμα των πολιτών θα έπρεπε να απαγορεύει περιπτώσεις σαν αυτή του πολιτικού Μπερλουσκόνι. Ο ευρωπαϊκός Τύπος εκφράζει την άποψη, πως θα είναι ευτύχημα εάν δεν προκαλέσει μεγάλες ζημιές ο Μπερλουσκόνι στην πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε αυτήν την κρίσιμη ώρα για το μέλλον της Ευρώπης.

Αυτού του είδους η διαπλοκή-τύπου Μπερλουσκόνι- είναι το φαινόμενο που στιγματίζει τις σύγχρονες δυτικές δημοκρατίες σήμερα. "Δεν ζούμε πια υπό συνθήκες παραδοσιακής διαχείρισης και διακρατικές συγκρούσεις, αλλά στη μέση ενός πολέμου μεταξύ ιδιωτικών δυνάμεων, με πεδίο μάχης την αγορά", έγραφε ο Ζοζέ Μποβέ στο βιβλίο του "The World is Not For Sale".

Ο ίδιος συνδικαλιστής είναι σκεπτικός ως προς τη δρομολόγηση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος γιατί "η Ευρώπη είναι μία από τις βασικές περιοχές που θέλει να επεκτείνει την παγκοσμιοποίηση. Τώρα δεν είναι η στιγμή να προχωρήσουμε με περισσότερη παγκοσμιοποίηση, αλλά να αλλιάξουμε τον τρόπο που λαμβάνονται οι αποφάσεις. Γιατί να λαμβάνονται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου και όχι από τον ΟΗΕ;", λέει χαρακτηριστικά.

Αναμφισβήτητο, η Σύνοδος της Θεσσαλονίκης ήταν ένα πρώτο ιστορικό βήμα, όμως θα πρέπει σε μια επόμενη φάση να υπάρξει ενεργή συμμετοχή των ευρωπαίων πολιτών. Θα πρέπει όλα τα κοινωνικά στρώματα και όχι μόνο οι μορφωμένες ελίτ, να λάβουν γνώση για τους νεότευκτους θεσμούς που θα επηρεάζουν καθοριστικά την πραγματικότητα της Ελλάδας αλλά και ολόκληρης της Ευρώπης.

Στις υπόλοιπες χώρες-μέλη, έχει ήδη αρχίσει η συζήτηση διαφορετικών απόψεων και έχουν ήδη διαφανεί οι πρώτες σοβαρές διαφωνίες. Την απόκλιση των απόψεων τους για το ευρωπαϊκό Σύνταγμα έχουν κιόλας ανακοινώσει τόσο ο Γερμανός καγκελάριος Γκέρχαρντ Σρέντερ-

✦ **Επιμέλεια: Ελένη Τούντα-Παβούκου**
Πτυχιούχος Πολιτικών Επιστημών (MSc.)

πη, όλοι μιλούν για το δομικό μειονέκτημα που όλησι ονομάζουν "έλλησιμα πληροφόρησης" των ευρωπαίων πολιτών και

όσο και ο *Χοσέ Μαρία Αθνάρ*, πρωθυπουργός της Ισπανίας, η οποία έχει σχηματίσει "μέτωπο" μαζί με την Πολωνία με στόχο ουσιαστικές αλληλαγές στο Σύνταγμα. Σε επιμέρους άλλα σημαντικά ζητήματα, όπως η προεδρία και ο τρόπος ψηφοφορίας, μπορεί κανείς να διακρίνει δύο ομάδες χωρών. Τουλάχιστον 15 χώρες - Αυστρία, Δανία, Φινλανδία, Ελλήδα, Ιρλανδία, Πορτογαλία, Σουηδία και οι νεοενοχθείσες Τσεχία, Εσθονία, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Σλοβακία και Πολωνία - επιθυμούν τη διατήρηση του ισχύοντος συστήματος της εξάμηνης εκ περιτροπής προεδρίας. Διαφορετική άποψη έχουν οι μεγάλες χώρες και σε αυτό το ζήτημα, αλλά και στον τρόπο ψηφοφορίας.

Πέρα από τα προβλήματα που σχετίζονται με την άσκηση διακυβέρνησης, σημαντικό είναι το πρόβλημα των πολιτικών που ασκούνται αναφορικά με τις επιπτώσεις τους στην ευρωπαϊκή κοινωνία. Οι χιλιάδες απολύσεις στα κράτη-μέλη² δείχνουν ότι το "κοινωνικό πρόσωπο" της ενωμένης Ευρώπης κινδυνεύει. Στην Ελλάδα, καθημερινά τα δελτία ειδήσεων σκιαγραφούν αρκετά παραστατικά την πραγματικότητα μέσα από την παρουσίαση απολύσεων, απεργιών και γεγονότων που αφορούν τις συνθήκες διαβίωσης στην χώρα μας, η οποία να σημειωθεί ότι σύμφωνα με επίσημα στοιχεία έχει το 20% του πληθυσμού της κάτω από το όριο της φτώχειας, έχει τις 6 στις 10 πιο φτωχές περιφέρειες της Ευρώπης και έχει μαζί με την Πορτογαλία τον χαμηλότερο κατώτατο μισθό.

Υπό αυτό το πρίσμα λοιπόν, η ενσωμάτωση του χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου στο κείμενο της συνταγματικής συνθήκης μπορεί να τονίσει τον κοινωνικό χαρακτήρα της ευρωπαϊκής ενοποίησης, αλλά τόσο ο χάρτης όσο και οι εξαγγελίες της Συνταγματικής Συνθήκης περί κοινωνικής συνοχής και κοινωνικής αλληλεγγύης έρχονται σε απευθείας σύγκρουση με τις επιδιώξεις για την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας οι οποίες διατρέχουν όλες τις προηγούμενες Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και φυσικά και την Συνταγματική Συνθήκη.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η ανταγωνιστικότητα αποτελεί λέξη-κλειδί για την απελευθέρωση-απορρύθμιση των αγορών η οποία δημιουργεί την εντύπωση ότι το φιλελεύθερο κράτος είναι πια πανταχού παρόν. Το σύστημα ισορροπίας δυνάμεων που είχε εγκατασταθεί στα πλαίσια του ΟΗΕ, μετά την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού ελέγχεται απόλυτα από τις καπιταλιστικές χώρες. Επιπλέον, η Ευρω-

παϊκή ενοποίηση με την εισαγωγή του ευρώ (euro-) σαν ενιαίο νόμισμα για όλα τα κράτη-μέλη και τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ECB), η οποία ιδρύθηκε το 1992, αποτελεί την κορύφωση των πιο ακραίων φιλελεύθερων ονείρων αφού σε μετέπειτα φάση -μετά την ολική εισαγωγή σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες του ευρώ- προβλέπεται η κατάρρευση των εθνικών κεντρικών τραπεζών. Συνεπώς, στις μέρες μας -για πρώτη φορά στην ιστορία μέχρι τώρα- δημιουργούνται οι *αντικειμενικές συνθήκες* για την ελαχιστοποίηση των κοινωνικών ελέγχων πάνω στην αγορά και κατ' επέκταση οι *αντικειμενικές συνθήκες* για την πλήρη *αγορασιοποίηση* της κοινωνίας. Ως συνέπεια αυτής της εξέλιξης, οι κοινωνικοί έλεγχοι στην αγορά σταδιακά θα μειώνονται και αντίστοιχα όσο μειώνονται θα μεγεθύνεται η φτώχεια και η ανισότητα των κοινωνικών ομάδων.

Στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι πολιτικές που ακολουθήθηκαν τα τελευταία 15 χρόνια, όπως για παράδειγμα, η ολοκλήρωση της Κοινής Αγοράς ή η υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος, δεν ήταν πολιτικές που επιβλήθηκαν εκ των άνω και επηρεάζουν τον οικονομικό τομέα και τις επιχειρήσεις αλλά πολλοί υποστηρίζουν ότι ήταν πολιτικές οι οποίες σχεδιάστηκαν από τις διεθνικές επιχειρήσεις μέσω των πιέσεών τους στα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων διεθνών θεσμών. Αν και αυτό ακούγεται πολύ σοβαρό -ως προς το φαινόμενο της "διαπλοκής" που εκτείνεται πλέον, σε πανευρωπαϊκό επίπεδο - εντούτοις οι αποδείξεις για όποιον ενδιαφέρεται υπάρχουν. Πιο συγκεκριμένα:

"Έχει αγνοηθεί ο τρόπος δράσης των πολυεθνικών επιχειρήσεων στο πολιτικό παρασκήνιο,³ εν τούτοις πολλές πολιτικές αποφάσεις λαμβάνονται μέσω πιέσεων των λεγόμενων "οργανωμένων συμφερόντων", τα οποία βεβαίως ουδέποτε κατονομάζονται, όπως δεν κατονομάζονται και αυτοί που τα εκπροσωπούν. Παγκοσμίως και σύμφωνα με τον ΟΗΕ, οι 100 μεγαλύτερες πολυεθνικές επιχειρήσεις ελέγχουν πάνω από το 50% του διεθνούς εμπορίου και το 1/3 των επενδύσεων. Στο Ευρωπαϊκό πεδίο, οι κυριότεροι φορείς που εκπροσωπούν τα "οργανωμένα συμφέροντα" των πολυεθνικών επιχειρήσεων⁴, αίζουν σημαντικότατο ρόλο στον σχεδιασμό των ευρωπαϊκών προγραμμάτων και στη συνέχεια απορροφούν κατά μεγάλο ποσοστό, τα κονδύλια που τα προγράμματα αυτά προβλέπουν⁵.

Η εξέταση του τρίπτυχου πολιτική - οικονομία - κοινωνία ανοίγει τους ασκούς του Αϊδίου. Για να αρκεστούμε σε ότι αφορά στο ευρωπαϊκό Σύνταγμα, εν κατακλείδι να πούμε ότι αυτό θα αποτελέσει αντικείμενο έκτακτου Συμβουλίου, πιθανότατα προς το τέλος Νοεμβρίου, στη Ρώμη. Προηγουμένως η ιταλική προεδρία θα συζητήσει με κάθε κράτος-μέλος ώστε να παρουσιάσει στο έκτακτο Συμβούλιο ένα όσο το δυνατόν ολοκληρωμένο "τελικό σχέδιο" συντάγματος το οποίο, αφού συζητηθεί στο έκτακτο Συμβούλιο, θα λάβει την τελική μορφή του στο Συμβούλιο της ιταλικής προεδρίας (Βρυξέλλες, 12-13 Δεκεμβρίου).

Ακόμα δεν έχει οριστικοποιηθεί το πρώτο Σύνταγμα της Ευρώπης. Αλλά τα λόγια του πρωθυπουργού κ. Σημίτη, μέσα από το υπόμνημά του που υποβλήθηκε πριν λίγες μέρες είναι χαρακτηριστικά:

"Η Διακυβερνητική Διάσκεψη πρέπει να περιοριστεί στην αποσαφήνιση, συμπλήρωση και βελτίωση ορισμένων ρυθμίσεων με σκοπό την περαιτέρω λειτουργικότητα, απλοποίηση και κατανόηση του κειμένου από τον ευρωπαϊκό πολίτη. Φυσικά η Ελλάδα θα ήθελε ένα ευρωπαϊκό Σύνταγμα με μεγαλύτερες πολιτικές φιλοδοξίες όσον αφορά την προώθηση του δημοκρατικού χαρακτήρα της Ένωσης και την εμπάθωση της ολοκλήρωσης. Ωστόσο αντιλαμβάνεται ότι η σημερινή πολιτική ισορροπία στην Ευρώπη δεν επέτρεψε την επίτευξη περαιτέρω προόδου"

> ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ :

1 Εφημ. "Le Monde", 18/6/2003.

2 Με πιο πρόσφατη αυτή των 3.000 απολύσεων της FORD, στο Γκενκ του Βελγίου.

3 Ίσως επειδή -ειδικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση- το φαινόμενο άρχισε να παρατηρείται από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 και μετά. Μέχρι τότε τα πολυεθνικά συμφέροντα δεν λειτουργούσαν τόσο καλά οργανωμένα ώστε να επηρεάζουν σε καθοριστικό βαθμό τις πολιτικές αποφάσεις. Σήμερα, περισσότερες από 200 Ευρωπαϊκές διεθνικές επιχειρήσεις, διατηρούν γραφεία στις Βρυξέλλες, με σκοπό την άσκηση πολιτικής πίεσης. Βλ. για το θέμα David Coen, "The European Business Interest and the Nation State: Large Firm Lobbying in the European Union and Member States", Journal of European Public Policy, March 1997, p. 91-103.

4 Όπως είναι π.χ. η Σύνοδος των Ευρωπαίων Βιομηχάνων (European Roundtable of Industrialists - ERT).

5 Βλ. σχετικά το κεφ. "Welcome to Corporate Europe" στο "Europe Inc.", Balanya et al., Pluto Press, London, 2000.

Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα 1998 - 2001

πρόγραμμα now

Η ΠΥΛΩΪΚΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΑΞΟΝΑΣ NOW

Ο Άξονας NOW της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας «Απασχόληση» για την περίοδο 1994 - 1999 απετέλεσε το βασικό μέσο των Διαρθρωτικών Ταμείων για την παροχή ίσων ευκαιριών για τις γυναίκες στην Ευρωπαϊκή αγορά Εργασίας και επετεύχθη μέσω διακρατικών σχεδίων και δράσεων. Στα πλαίσια λοιπόν αυτής της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας, κατατέθηκε πρόταση ολοκληρωμένης παρέμβασης για τη δημιουργία νέων επαγγελματικών ευκαιριών για γυναίκες επιστήμονες, η οποία ήταν προϊόν συνεργασίας του ΣΕΕ με άλλους φορείς. Ουσιαστική ήταν η συμβολή του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., φορέα εξειδικευμένου σε θέματα Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας και της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των δύο φύλων, ως αρμοδίου κυβερνητικού φορέα, για την άσκηση πολιτικής σε θέματα Ισότητας. Επίσης ως εταίρος συμμετείχε και η Ένωση Διπλωματούχων Ελληνίδων Μηχανικών, Μη Κυβερνητική Οργάνωση όπως και ο ΣΕΕ. Στην τεχνική και επιστημονική υποστήριξη του σχεδίου συνέβαλαν τρεις ιδιωτικοί φορείς, η Netsmart, η Eurospace ΕΠΕ και η Delta Film International Α.Ε. Η διακρατικότητα του σχεδίου επετεύχθη με τη συμμετοχή του Centre de Formation a Vocation Europeene CFAS, Γαλλικού φορέα που εξειδικεύεται στην κατάρτιση εργαζομένων και ανέργων καθώς και στην παροχή επιχειρηματικών συμβουλών σε επιχειρήσεις. Η διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος ήταν από 1/1/98 έως τις 30/6/2001 και η δομή του περιελάμβανε τέσσερα μέτρα: Το μέτρο «Συστήματα», το μέτρο «Κατάρτιση», το μέτρο «Απασχόληση» και το μέτρο «Διάδοση».

Τίτλος του Προγράμματος

Ο τίτλος του προγράμματος ήταν: «*Δημιουργία νέων επαγγελματικών ευκαιριών για γυναίκες επιστήμονες, μέσω της πληροφόρησης, εκπαίδευσης και επαγγελματικής προώθησης, στα θέματα Διαχείρισης Υγείας & Ασφάλειας της Εργασίας, Περιβάλλοντος και Ποιότητας.*»

Στόχοι του Προγράμματος

Οι στόχοι του προγράμματος ήταν: Η κάλυψη των κενών πληροφόρησης και κατάρτισης στα ειδικά θέματα Υγείας, Ασφάλειας στην Εργασία και Περιβάλλοντος, η διασύνδεση των επιστημόνων γυναικών με την αγορά εργασίας, η ευαισθητοποίηση των κοινωνικών φορέων για τη δημιουργία ίσων ευκαιριών απασχόλησης και γενικώς η προώθηση των γυναικών επιστημόνων στην αγορά εργασίας σε σύγχρονα και μη κορεσμένα πεδία επαγγελματικής δραστηριότητας.

Συγκεκριμένα Αποτελέσματα του Προγράμματος για τον ΣΕΕ

Α) Γραφείο Πληροφόρησης

Ο βασικότερος στόχος του προγράμματος για τον ΣΕΕ αφορούσε την ίδρυση και τη λειτουργία γραφείου πληροφόρησης και παροχής συμβουλών, στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη στα ήδη υπάρχοντα γραφεία του ΣΕΕ. Στα πλαίσια του Μέτρου Συστήματα και με την υποστήριξη τόσο του ΕΛΙΝΥΑΕ ως συντονιστή φορέα του προγράμματος όσο και της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, με την τεχνολογία που διαθέτουν, δημιουργήθηκε γραφείο πληροφόρησης του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων για τις γυναίκες επιστήμονες στην Αθήνα και ακολούθησε διασύνδεσή του με το Τμήμα του ΣΕΕ της Θεσσαλονίκης - Θράκης. Η πληροφόρηση γίνεται κυρίως σε θέματα Υγιεινής και Ασφάλειας στην Εργασία, Περιβάλλοντος και Ποιότητας, παράλληλα με τη λειτουργία συμβουλευτικών υπηρεσιών σε νομικά και λοιπά θέματα. Το γραφείο πληροφόρησης στην Αθήνα βρίσκεται στην οδό Βουλής 44α,τηλ. 3234268, e-mail: Eee@acropolis.net.

Α1) Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα

Δημιουργήθηκε δίκτυο διασύνδεσης και υποστήριξης των δύο γραφείων του ΣΕΕ ως και του γραφείου της ΕΔΕΜ, με το ΕΛΙΝΥΑΕ όπου βρίσκεται ο κεντρικός κορμός και το λογισμικό διαχείρισης του συστήματος έτσι ώστε να δέχεται και να διαχέει την πληροφόρηση. Η λειτουργία του γραφείου βρίσκεται σε άμεση διασύνδεση και συσχέτιση με το περιβάλλον εισόδου του «Γραφείου», δηλαδή με τους φορείς τροφοδοσίας δεδομένων, πληροφοριών και τροφοδοσίας. Η τροφοδοσία δεν περιορίζεται μόνο σε ηλεκτρονικό διαδουκτικό τρόπο αλλά καλύπτει όλους του δυνατούς τρόπους, όπως της λειτουργίας λήψης και επεξεργασίας πληροφοριών, με την προσφυγή των χρηστών σε επικοινωνία με την υπηρεσία «Γραφείου» μέσω τηλεφώνων, ταχυδρομείου, fax, email ή δια ζώσης.

Δημιουργήθηκε διαμεσοθλαβητής στο Internet για ερωτήσεις και απαντήσεις σε θέματα ΥΑΕ. Περιβάλλοντος και Ολικής Ποιότητας. Η ηλεκτρονική διεύθυνση είναι <http://elinyae.gr>.

Α2) Υποδομές

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη λειτουργία των γραφείων πληροφόρησης του ΣΕΕ ήταν η εξασφάλιση των κατάλληλων υποδομών. Από την αρχική εκταμίευση της χρηματοδότησης του προγράμματος προτάχθηκε η αγορά του κατάλληλου εξοπλισμού σύμφωνα με τις προδιαγραφές που απαιτούσαν τα προς λειτουργία δίκτυα και ο οποίος τοποθετήθηκε στα γραφεία του ΣΕΕ. Συγκεκριμένα ο τεχνολογικός εξοπλισμός του γραφείου του ΣΕΕ στην Αθήνα αποτελείται από:

- 1 Η/Υ QUEST PIII - 450 64MB KAT C21310, με Monitor SONY 15" TRINITRON COLOR CPD-E100E, SCANJET 4200C HEWLETT PACKARD C7170A και εκτυπωτή DESKJET 840JC HEWLETT PACKARD C6414A.
- 1 Η/Υ ICE 480/100/16MB/3"/VGA, με Monitor TATUNG COLOR 14" 4401-v N1. • 1 Φωτοαντιγραφικό μηχάνημα UTX C-157 UJ57 083 129H.
- 2 Κληματαστικά μηχανήματα KLIMATAIR PLUS, KFH 125V1 και KFH 185V2 αντίστοιχα. • 1 TV SONY KV 29C5D. • 1 VIDEO SONY SLVSE 100.
- 1 MINI SYSTEM SONY MHCRXD 3.

Επίσης εστάλη στη Θεσσαλονίκη στα γραφεία του ΣΕΕ: 1 Η/Υ QUEST WINNER DI CE/333,32 3390362710, με Monitor SONY 110EST TCO 15" DIGIT S015608144E και εκτυπωτή HEWLETT PACKARD DESKJET 845C SES92C2CON3.

Β) Την υπηρεσία παροχής συμβουλών σε επαγγελματικά θέματα.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα, το γραφείο Πληροφόρησης του ΣΕΕ συμπληρώνεται και ενισχύεται με την υπηρεσία παροχής συμβουλών σε επιστημονικά επαγγελματικά θέματα που άπτονται των προβλημάτων των γυναικών επιστημόνων, όπως νομικά, θέματα ΥΑΕ, λειτουργίας επιχειρήσεων, χρηματοδοτήσεων κλπ., από ειδικούς επιστήμονες μέλη του ΣΕΕ ή και εξωτερικούς συμβούλους.

Η υπηρεσία παρέχεται σε μόνιμη βάση με μορφή ενημερωτικών ημερίδων, ανάλογα με τις επαγγελματικές ανάγκες πληροφόρησης των γυναικών επιστημόνων όπως τις κατέγραψε η μελέτη η οποία εκπονήθηκε με τη συνεργασία όλων των εταίρων στα πλαίσια του προγράμματος καθώς και διαλέξεων με ειδικά και επίκαιρα θέματα και εντύπων.

Προϊόντα του Προγράμματος

Τα προϊόντα του Προγράμματος, που δημιουργήθηκαν κατά την υλοποίησή του είναι τα κάτωθι:

- Η δημιουργία Βάσης Δεδομένων για επιχειρήσεις και εργαζομένους με κεντρικό κορμό του λογισμικού διαχείρισης στο φορέα - Leader του προγράμματος, που είναι το Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΛΙΝΥΑΕ).
- Η διασύνδεση με το Internet παρέχει τις τυπικές υπηρεσίες δημιουργίας και παρουσίασης ιστοσελίδας των εταιρών, διαχείρισης του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και σύνδεσης για μετακίνηση σε συγγενείς ιστοχώρους και βάσεις δεδομένων.
- CD-ROM με θέμα "Γυναίκες στην αγορά εργασίας: Υγεία, Ασφάλεια και Περιβάλλον"
- Βιντεοταινία με θέμα: «Γυναίκα, Υγεία και Εργασία»

Τα δύο παραπάνω προϊόντα διατίθενται προς χρήση στα γραφεία του Σ.Ε.Ε.

- Εκπονήθηκαν δύο Μελέτες από τον ΕΛΙΝΥΑΕ και με την συνεργασία όλων των εταιρών:

Α) Μελέτη αναγκών πληροφόρησης Επιστημόνων Γυναικών για θέματα επαγγελματικού χαρακτήρα στους τομείς Υγείας, Ασφάλειας της Εργασίας, Περιβάλλοντος και Ποιότητας.

Β) Μελέτη για την καταγραφή των αναγκών των επιχειρήσεων σε εξειδικευμένο προσωπικό σε θέματα Υγείας και Ασφάλειας της Εργασίας.

- Εκπονήθηκαν τέσσερις μελέτες εργασίας για θέματα Υγείας και Ασφάλειας από γυναίκες επιστήμονες που επιμορφώθηκαν από το πρόγραμμα κατάρτισης στο ΕΛΙΝΥΑΕ.

• Μεταφράστηκε στα ελληνικά το βιβλίο της Karen Messing "Intergrading Gender in Ergonomic Analysis. Strategies for Transforming Womens Work" έκδοση TUTB.

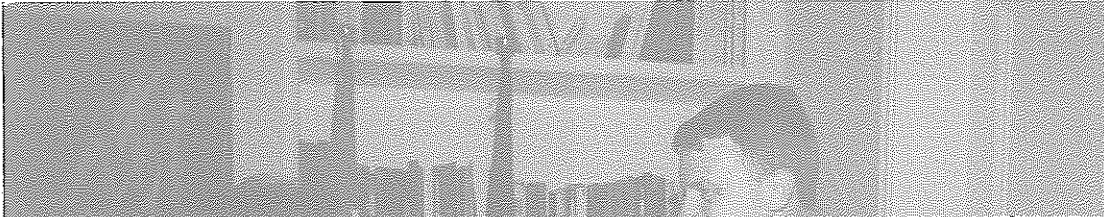
- Συντάχθηκαν από τον Σ.Ε.Ε. τρεις εκθέσεις αξιολόγησης του προγράμματος για τις δομές που δημιουργήθηκαν από αυτό.

• Συντάχθηκε και εκδόθηκε ενημερωτικό φυλλάδιο στα ελληνικά και αγγλικά που ήταν συμπαραγωγή όλων των εταιρών.

- Συντάχθηκε και εκδόθηκε ενημερωτικό εντύπο από τον Σ.Ε.Ε. για τη διάδοση των αποτελεσμάτων του προγράμματος, και γενικώς των δραστηριοτήτων του Σ.Ε.Ε.

• Παρουσίαση του προγράμματος και των προϊόντων του σε εκδόσεις του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., της Γ.Γ.Ι. και του Σ.Ε.Ε.

- Πραγματοποιήθηκαν Ημερίδες και Διαλέξεις Θεμάτων Ισότητας, Υγιεινής και Ασφάλειας στην Εργασία στα μέλη του Σ.Ε.Ε. με σκοπό την ενημέρωση γυναικών, εργοδοτών και λοιπών φορέων.

Υστάτο «ΧΑΙΡΕ» στη

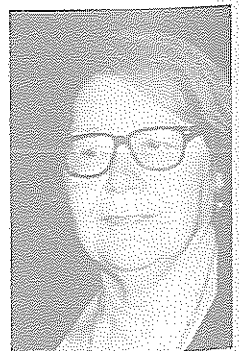
Μαρία Αναγνωστοπούλου

Επιμέλεια: Μαρία Κορμά
Αρχιτέκτων

Την Παρασκευή, 13 Ιουνίου 2003, στις 4.00 το απόγευμα αποχαιρέτήσαμε στο Α' Κοιμητήριο Αθηνών, την Μαρία Αναγνωστοπούλου, την επιστήμονα και αγωνίστρια, που κατάφερε στη μακρόχρονη πορεία της να συνδυάσει άριστα τη γνώση και τη δράση με την ευαισθησία και τον ιδεαλισμό.

Στην τελετή παρέστη και ο πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων Απόστολος Κακλαμάνης, ενώ στεφάνια απέστειλαν ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Τάσος Παπαδόπουλος, ο υπουργός Πολιτισμού Ε. Βενιζέλος, ο πρόεδρος του Συναγισμού Ν. Κωνσταντόπουλος, ο Σ.Ε.Ε., το Δ.Σ. της Επιτροπής για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου, επιστημονικοί σύλλογοι των χωρών της αρχαιολογίας και της τεχνοκριτικής, αλλιά και σύντροφοί της από τα δύσκολα χρόνια της αντίστασης.

Πρώτη αποχαιρέτησε την Μαρία Αναγνωστοπούλου η Γ.Γ. του Υπουργείου Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη και ακολούθησε η πρόεδρος του ΣΕΕ Φένια Καρασαββίδου-Κανάκη. Στη συνέχεια μίλησαν ο Υπουργός Υγείας Κ. Στεφανής, ο καθηγητής Γ.-Αθ. Μαγκάκης, ο Τ. Τρίκκας εκ μέρους του Συναγισμού και ο πρεσβευτής της Κύπρου στην Αθήνα Λ. Παντελίδης, μεταφέροντας τον χαιρετισμό του Κυπρίου Προέδρου. Ακολούθησαν η Ελευθερία Γιακουμάκη από το Ιστορικό Λεξικό της Ακαδημίας Αθηνών, η Αλεξάνδρα Αργυροπούλου από το Ίδρυμα Σκοτών Αναγνωστοπούλου και η Άννα Χατζηγιαννάκη από την Εταιρεία Ελλήνων Τεχνοκριτικών.

Προς τον Πρόεδρο και το Δ.Σ. του
Συνδέσμου Επιστημόνων Βιομηχανικών
Αρχιτεκτόνων ανάδοξο
από τα βάθη της καρδιάς του
Θερμά ευχαριστώ για τη συμμετοχή σας και θερμά
στο βαρύντατο πένθος από τον θάνατο
της αγαπημένης μου μητέρας
ΜΑΡΙΑΣ Γ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
Η κόρη της
ΑΝΝΑ Κ. ΦΙΛΙΝΗ
και για όλη τη στήριξη
όπου ήθελε να δώσω
όλα αυτά τα χρόνια

Χαιρετισμός της προέδρου του ΣΕΕ κ. Φένιας Καρασαββίδου-Κανάκη.

* Εκ μέρους του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων απευθύνουμε τον τελευταίο χαιρετισμό στη Μαρία Αναγνωστοπούλου, που υπήρξε για πολλά χρόνια δραστήριο μέλος του Συνδέσμου μας. Σ' αυτές τις δύσκολες στιγμές η συγκίνηση δυσκολεύει ακόμη περισσότερο την ομιλία!

Πώς να μιλήσει κανείς εύκολα για την Μαρία Αναγνωστοπούλου, την γυναίκα που τίμησε με «ακατάβλητο ζήλο» τόσο την ελληνική της ταυτότητα, συμμετέχοντας στην Εθνική Αντίσταση, όσο και την επιστημονική της ιδιότητα, με τις ανασκαφικές εργασίες της, την συγγραφική της δραστηριότητα και τις διεθνείς συνεργασίες της.

Παράλληλα με την σημαντική κοινωνική και επιστημονική προσφορά της, με μόνο κίνητρο τον αγνό ιδεαλισμό και τον ανθρωπισμό της, μεγάλωσε άξια και την μοναχοκόρη της Άννα Φιλίνη, την γνωστή αρχιτέκτονα και δραστήριο μέλος της τοπικής αυτοδιοίκησης αθήνα και φανατική αγωνίστρια για την βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Θα αναφερθώ μόνο στην δραστηριότητα της Μαρίας Αναγνωστοπούλου ως μέλους του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων, τον οποίον από τό 1975 και μετά αντιπροσώπευσε σε όλες τις εκδηλώσεις που έγιναν για την Κύπρο: πήγε στη Λευκωσία στην πρώτη επέτειο της τουρκικής εισβολής, οργάνωσε πικετοφορία στο Σύνταγμα για τις αγνοούμενες Κύπριες και τα παιδιά και έγινε ιδρυτικό μέλος της «Επιτροπής για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου». Ως Γενική Γραμματέας της επιτροπής αυτής, πρόσφερε σημαντικό έργο για το οποίο τιμήθηκε με βραβείο από την Ακαδημία Αθηνών στην πανηγυρική συνεδρία της 28ης Δεκεμβρίου 1995, ενώ πριν λίγες μέρες έγινε άλλη μια τιμητική εκδήλωση για την προσφορά της.

Με σεβασμό και οδύνη αποχαιρετούμε την Μαρία Αναγνωστοπούλου, που τίμησε με την παρουσία της και τον Σύνδεσμο Ελληνίδων Επιστημόνων και εκφράζουμε τα θερμά συλλυπητήρια και την συμπάρασά μας στην κόρη της Άννα Φιλίνη, που είναι και αυτή μέλος του Συνδέσμου μας, καθώς και σε όλους τους συγγενείς.

Ας είναι ελαφρό το χώμα της Αττικής γης, που θα καλύψει σε λίγο την Μαρία Αναγνωστοπούλου! *

Η συντακτική επιτροπή του Δελτίου ΣΕΕ αποφάσισε να δημοσιεύσει το βιογραφικό σημείωμα της Μ. Αναγνωστοπούλου όπως το έγραψε η ίδια, για την αμεσότητα του λόγου και την συγκίνηση που αυτή προκαλεί, τώρα που η Μ.Α. δεν είναι πιά μαζί μας.

ΜΑΡΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

βιογραφικό σημείωμα

Γεννήθηκα στην Αθήνα το 1924 στην οδό Σκουφά αρ. 10, στο ίδιο σπίτι που κατοικώ και σήμερα. Η οικογένειά μου ήταν πενταμελής. Ο παππούς μου ο γλωσσολόγος Γεώργιος Χατζιδάκις, καθηγητής του Πανεπιστημίου και μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, ο πατέρας μου Γεώργιος Αναγνωστόπουλος, απόγονος του ηπειρώτη ευεργέτη Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου (Ανάγκνος), καθηγητής και αυτός της Γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο, η μητέρα μου, η μικρή μου αδελφή και εγώ. Τελείωσα το Δημοτικό στο Πειραματικό σχολείο και το Γυμνάσιο στο Αρσάκειο Ψυχικού. Όταν ήμουν στην έκτα Γυμνασίου ξέσπασε ο πόλεμος.

Το 1941 πήρα μέρος στις πρώτες φοιτητικές διαδηλώσεις εναντίον των κατακτητών και από τότε ως φοιτήτρια της Φιλοσοφικής Σχολής έλαβα μέρος στην Εθνική Αντίσταση. Έζησα το μεγαλείο του πατριωτισμού των Ελλήνων, τον αγώνα και τις αγωνίες, τις ελπίδες και την καταστροφή. Όταν τελείωσε ο πόλεμος ήμουν παντρεμένη. Γεννήθηκε η κόρη μου Άννα Φιλίνη, δημοτική σύμβουλος στο Δήμο Αθηναίων. Τα σύννεφα όμως του εμφυλίου σκέπασαν την πατρίδα μας. Οι περισσότερες οικογένειες πλήρωσαν ακριβά το αντίτιμο και η δική μου μέσω σε αυτές. Πήρα αργοποιημένα το πτυχίο μου και ύστερα από λίγα χρόνια το διαζύγιο μου.

Από το 1950 έως το 1960 εργάστηκα ως αρχαιολόγος στην Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή και από το 1960 στην Αρχαιολογική Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού ως έκτακτη υπάλληλος του Δημοσίου. Το παρεθόν μου δεν βοήθησε στην υπαλληλική μου εξέλιξη. Έλαβα μέρος σε ανασκαφικές έρευνες στο προϊστορικό Νεκροταφείο στη Βούλα, στην μεγάλη ανασκαφή νοτίως

της Ακροπόλεως και 14 χρόνια στον αρχαιολογικό χώρο της Ελευσίνας. Εργάστηκε επίσης στο αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου, Ακροπόλεως και Ελευσίνας. Στη διάρκεια της δικτατορίας απολύθηκε από το Υπουργείο. Με το τέλος της δικτατορίας με προσέλαβαν και πήλι στο Υπουργείο Πολιτισμού. Έως τη συνταξιοδότησή μου, εργάστηκα στην Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων.

Συγχρόνως με τις αρχαιολογικές μου δραστηριότητες έγραφα στην εφημερίδα «Ελευθερία» την κριτική εικαστικών τεχνών. Το 1958 έγινα μέλος της Διεθνούς Εταιρείας Κριτικών Τέχνης, (AICA) Καθοριστικό στοιχείο για τη ζωή μου ήταν η εκλογή μου το 1975 στο Δ.Σ. του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων. Μέσα από τις υπευθυνότητες μου στον Σύνδεσμο γνώρισα το δράμα της Κύπρου: των αγνοουμένων, των προσφύγων, των εγκλωβισμένων, της καταστροφής της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου.

Στην πρώτη εκδήλωση που έλαβα μέρος αντιπροσωπεύοντας τον Σύνδεσμο, ήταν στο Ηρώδειο στις 20 Απριλίου του 1975, στην οργάνωση της συγκλονιστικής εκδήλωσης για την Κύπρο από τα Συνεργαζόμενα Γυναίκα Σωματεία. Τον ίδιο χρόνο τον Ιούλιο μαζί με την εκπρόσωπο του Εθνικού Συμβουλίου Ελληνίδων αντιπροσωπεύσαμε τα συνεργαζόμενα Γυναίκα Σωματεία στις εκδηλώσεις στην Λευκωσία για την επέτειο της Τουρκικής εισβολής. Από τότε το κυπριακό γίνεκε ο άξονας κάθε σκέψης και δραστηριότητάς μου. Με τον Σύνδεσμο οργάνωσαμε πικετοφορία στο Σύνταγμα για τις αγνοούμενες Κύπριες γυναίκες και παιδιά.

Το 1979 μαθεύτηκε στην Αθήνα η καταστροφή και η λεηλασία της Εκκλησίας της Κανακαριάς. Το 1980 στην εκδήλωση για την επέτειο των 20 χρόνων της Κυπριακής Δημοκρατίας, εκπροσώπησα τον Σύνδεσμο με θέμα της σμιδιάς μου τις καταστροφές των πολιτιστικών αγαθών της κατεχόμενης Κύπρου: «Ο αγώνας για την Σωτηρία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου, αγώνας για την επιβίωση του Κυπριακού Λαού».

Πρώτη φορά συγκεντρώσαμε στην Αθήνα πληροφορίες για τη συνταξιοδότηση καταστροφή εκκλησιών, μοναστηριών, μουσείων, αρχαιολογικών χώρων και συνειδητοποιήσαμε ότι εκτός από την λεηλασία, σκοπός των τουρκικών κατακτητών ήταν η καταστροφή των μνημείων, αψευδών μαρτύρων της μακραίωνης παρουσίας του ελληνισμού στην κατεχόμενη Κύπρο.

Το 1985 ιδρύεται η Επιτροπή για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου. Μέλη της Ακαδημαϊκοί, Καθηγητές Πανεπιστημίων, Αρχαιολόγοι, γνωστοί για τη σχέση τους με την Κύπρο δημοσιογράφοι. Πρόεδρος της Επιτροπής καθιερώθηκε να εκλέγεται μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. Ανέλαβα χρέη Γεν. Γραμματέα του Δ.Σ., υπευθυνότητα που έχω από το 1985 έως σήμερα. Η Επιτροπή ως πρώτη εκδήλωσή της οργάνωσε μέσα στο πλαίσιο της «Αθήνα Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 1985», την έκθεση «Κύπρος - 9000 Χρόνων Έργα Πολιτισμού Λεηλατούνται», στις αίθουσες της Ακαδημίας Αθηνών και συγχρόνως την έκδοση του ομώνυμου με την έκθεση καταλόγου. Η έκθεση περιείχε: βυζαντινές εικόνες που πρόσφερε ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρυσόστομος, 280 αρχαιολογικά αντικείμενα της συλλογής Περίδη, ελάχιστα ψηφίδες από αυτές που

είχαν απομείνει στο δάπεδο της εκκλησίας της Κανακαριάς. Πρώτη φορά παρουσιάστηκε διεθνώς, φωτογραφικό υλικό από την καταστροφή ιστορικών Μνημείων στα κατεχόμενα. Την έκθεση επισκέφθηκαν 80.000 άτομα: ελλοδίτες, κύπριοι, ξένοι τουρίστες, σχολεία, στρατευμένοι, ο κληρικός κ.λπ. Σε διάφορες μαρμαρές η έκθεση ταξίδεψε επί μία δεκαετία στην Ελλάδα (Ακαδημία Αθηνών, Θεσσαλονίκη, Ρόδο, Σπάρτη, Τρίκαλα, Βόλο). Στο εξωτερικό (Στρασβούργο στις αίθουσες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, στην Τουρ, στο Μάντσεστερ). Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο η Επιτροπή προκάλεσε το ψήφισμα (15 Δεκεμβρίου 1988) εναντίον της βάρβαρης παρουσίας της Τουρκίας στην κατεχόμενη Κύπρο.

Ο διγλωσσος κατάλογος της έκθεσης κυκλοφόρησε σε τέσσερις εκδόσεις και μετέφερε το μήνυμά του στην κοινή γνώμη της Ελλάδας και της Ευρώπης. Αποτέλεσε άξονα αναφοράς βιβλιογραφικά, νομικά και στήριξε τις κυπριακές διεκδικήσεις για την επιστροφή λεηλατημένων αρχαιοτήτων.

Ήμουν υπεύθυνη για την έκδοση του βιβλίου «Κύπρος - Η λεηλασία ενός Πολιτισμού», η οποία πραγματοποιήθηκε το 1999 με την αρωγή της Βουλής των Ελλήνων και ιδιαίτερα με την αμέριστη βοήθεια του Προέδρου της κ. Αποστόλου Κακιάμνη. Εάν ο κατάλογος της ομώνυμης έκθεσης «Κύπρος - 9000 χρόνων έργα πολιτισμού λεηλατούνται» περιείχε καταγγελίες για την καταστροφή και λεηλασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της κατεχόμενης Κύπρου, το βιβλίο με εξ ολοκλήρου αποτελεί με φωτογραφίες χειροποίητο ντοκουμέντο των παραπάνω καταγγελιών. Οι φωτογραφίες παρουσιάζουν τα λεηλατημένα μωσαϊκά της εκκλησίας της Κανακαριάς, τμήματα από τις τοιχογραφίες της εκκλησίας του Αγίου Θεωφανίου και της εκκλησίας του Χριστού του Αντιφωνητή, τα οποία εντοπίστηκαν στην Ευρώπη και στην Αμερική κατασχέθηκαν και επαναπατρίστηκαν στην Κύπρο. Παρουσιάζονται επίσης φωτογραφίες από τοιχογραφίες, μωσαϊκά και εικόνες που λεηλατήθηκαν από εκκλησίες, έχουν εντοπιστεί και δεν έχουν ακόμη επιστραφεί στο νόμιμο κατόχό τους, την Κυπριακή κυβέρνηση και την Εκκλησία της Κύπρου. Το βιβλίο «Κύπρος - Η λεηλασία ενός πολιτισμού» κυκλοφόρησε το 1999 στην ελληνική, αγγλική, γαλλική και γερμανική γλώσσα και το 2000 εκδόθηκε και στην ισπανική.

Το 1995 βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών για την προσφορά μου στον εθνικό αγώνα για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου.

* Γυναίκες Μαθηματικοί της Αρχαίας Ελλάδος

* Αρχαίες Ελληνίδες Αθλήτριες

Επιμέλεια: Μαρία Κορμά Αρχιτέκτων

13 Ιανουαρίου 2003: Εκδήλωση για την υποδοχή του νέου έτους 2003, κόψιμο της πίτας. Διακρίνονται τα μέλη του Δ.Σ. αριστερά της Προέδρου κ. Φένιας Καρασαββίδου - Κανακη η κ. Ελένη Κατωμελίτη ενώ από δεξιά είναι η κ. Εύη Μπάτρα και η κ. Είσα Μαυραγκά.

τροφος του Θαλή και η Θεμιστόκλεια (6ος π.Χ. αιώνας), Ιέρεια των Δελφών, καθηγήτρια μαθηματικών και δασκάλα του Πυθαγόρα. Η Θεανώ (6ος π.Χ. αιώνας) από τον Κρότωνα, μαθήτρια και σύζυγος του Πυθαγόρα και καθηγήτρια στη σχολή των Πυθαγορείων. Η Δαμώ, η Αριγνώτη και η Μυία ή Μυρία (6ος π.Χ. αιώνας), κόρες του Πυθαγόρα και της Θεανούς, όλες δασκάλισσες και συγγραφείς βιβλίων, τα οποία δυστυχώς χάθηκαν. Η Δεινώ (6ος π.Χ. αιώνας), μητέρα της Θεανούς και πεθερά του Πυθαγόρα. Μαθήτριες του Πυθαγόρα (6ος π.Χ. αιώνας) υπήρξαν και η Εθώρα η Σαμία, η Φιντύς ή Φιλτύς από τον Κρότωνα, η Μελίσσα και η Τυμίχα, Σπαρτιάτισσα γεννημένη στον Κρότωνα. Η Πτολεμαΐς η Κυρηναία (6ος π.Χ. αιώνας) υπήρξε νεοπυθαγόρεια φιλόσοφος, μουσικός και μαθηματικός.

Ο Ιάμβηλιχος στο έργο του «Περί του Πυθαγορικού βίου» διέσωσε τα ονόματα 17 γυναικών φιλοσόφων και μαθηματικών, γνωστών με το όνομα «Πυθαγορείες γυναίκες».

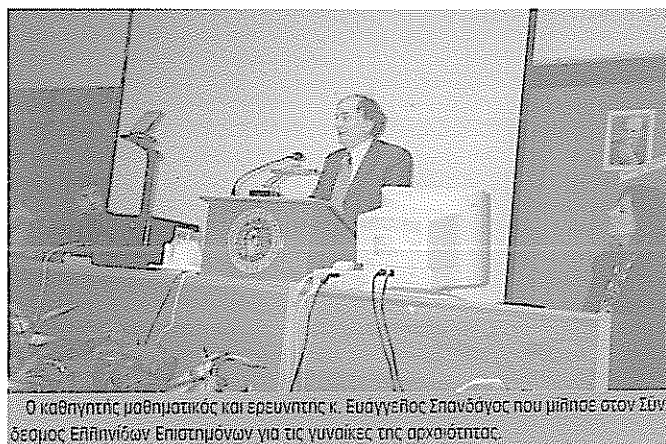
Η Διοτίμα (6ος-5ος π.Χ. αιώνας), Ιέρεια στη Μαντήεια, πυθαγόρεια φιλόσοφος, γνώστρια της αριθμοσοφίας και δασκάλα του Σωκράτους. Η Βιτάλη ή Βιστάλα (6ος-5ος π.Χ. αιώνας) κόρη της Δαμούς και εγγονή του Πυθαγόρα, μαθηματικός. Η Περικτιόνη

Η καθιερωμένη εκδήλωση για το κόψιμο της πρωτοχρονιάτικης πίτας συνδυάστηκε εύστοχα με δύο πολύ ενδιαφέρουσες ομιλίες σχετικές με τη θέση της γυναίκας στην Αρχαία Ελλάδα.

Ο μαθηματικός και συγγραφέας Ευάγγελος Σπανδάγος μίλησε με θέμα «Γυναίκες Μαθηματικοί της Αρχαίας Ελλάδος» και η αρχιτέκτων Ειρήνη Βαλληρά-Ρίκερσον παρουσίασε το βιβλίο της με θέμα «Αρχαίες Ελληνίδες Αθλήτριες».

Ο καθηγητής μαθηματικός και ερευνητής κ. Ευάγγελος Σπανδάγος αναφέρθηκε εισαγωγικά στους λόγους που κράτησαν στη σκιά της ιστορίας τις γυναικείες μορφές της Επιστήμης, δηλαδή στη φύση της ανδροκρατούμενης κοινωνίας αλλά και στην πυρπόληση της βιβλιοθήκης της Αλεξανδρείας. Στη συνέχεια μίλησε για τις κυριότερες σχολές της αρχαιότητας, όπου φοιτούσαν και γυναίκες, δηλαδή την Πυθαγόρειο σχολή Σάμου και Κρότωνος, την Ακαδημία Πλάτωνος, τη σχολή (Μουσείον) Αλεξανδρείας. Ολοκληρώνοντας την εισήγησή του ανέφερε τα ονόματα 40 γυναικών μαθηματικών της Αρχαίας Ελλάδος τα οποία ήλθαν στο φως μετά από επίπονη και μακρόχρονη έρευνα του καθηγητή και των δύο συνεργατριών του, της μαθηματικού Ρούθας Σπανδάγου και της οικονομολόγου Δέσποινας Τραυλού.

Στην αρχή της ιστορίας προβάλλει η Αΐθρα (10ος-9ος π.Χ. αιώνας), μητέρα του Θησέα και δασκάλα της αριθμητικής. Ακολουθούν η Πολλυγνώτη (7ος-6ος π.Χ. αιώνας), μαθήτρια και σύν-

Ο καθηγητής μαθηματικός και ερευνητής κ. Ευάγγελος Σπανδάγος που μίλησε στον Συνεδρισμό Ελλήνων Επιστημόνων για τις γυναίκες της αρχαιότητας.

(5ος π.Χ. αιώνας) πυθαγόρεια φιλόσοφος, συγγραφέας και μαθηματικός, ταυτιζόμενη κατά άλλους με την κόρη του Κριτίου και μητέρα του Πλάτωνος.

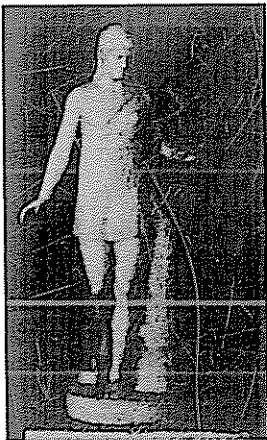
Στον 4ο π.Χ. αιώνα αναφέρονται η Λασθένεια από την Αρκαδία, μαθηματικός και φιλόσοφος από την Ακαδημία του Πλάτωνος και αργότερα σύντροφος του Σπενσίππου, ανηψιού του Πλάτωνος. Η Αξιόθεα από την Πελοποννησιακή πόλη Φιλίοντα, δασκάλα μαθηματικών και φυσικής φιλοσοφίας και η Νικαρέτη η Κορινθία, αναφερομένη ως «της γεωμετρίας θεραπαίνει».

Η Αρετή η Κυρηνεία (4ος-3ος π.Χ. αιώνας), ή Αρήτη, κόρη του ιδρυτή της Κυρηναικής φιλοσοφικής σχολής Αριστίππου, δασκάλα μαθηματικών, φυσικής και ηθικής φιλοσοφίας, διευθύντρια της Κυρηναικής σχολής μετά τον θάνατο του πατέρα της και μητέρα του φιλοσόφου Αριστίππου του νεωτέρου.

Αναφέρονται ακόμη η Πυθαίς (2ος π.Χ. αιώνας), γεωμέτρης, κόρη του μαθηματικού Ζηνοδώρου και η Πανδρόσιον ή Πανδρόσος, αλεξανδρινή γεωμέτρης, μαθήτρια το Πάππου.

Ο κύκλος κλείνει με την Υπατία (370-415 μ.Χ.), κορυφαία μορφή της επιστήμης, κόρη του φιλοσόφου και μαθηματικού Θέωνα από την Αλεξάνδρεια, γυναίκα με σπάνια προσόντα και εκπληκτική παιδεία. Σπούδασε στην Αλεξάνδρεια, Αθήνα και Ρώμη και διακρίθηκε στα μαθηματικά, αστρονομία, φιλοσοφία και μηχανική.

Δίδαξε στην Αλεξάνδρεια και έγραψε πολλά συγγράμματα, τα οποία δυστυχώς χάθηκαν στην πυρπολήση της Βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρειας και μόνο αποσπάσματά τους έχουν διασωθεί ενσωματωμένα σε διατριβές άλλων συγγραφέων. Σημαντικές ήταν και οι εργασίες της στη μηχανική και την πρακτική τεχνολογία. Η μόρφωση, το επιστημονικό έργο, η σεμνότητα και η ομορφιά της Υπατίας έχουν υμνηθεί από πολλούς συγγραφείς της εποχής της μεταξύ των οποίων και

ο Συνέσιος της Κυρήνης, επίσκοπος Πτολεμαϊδος, ένθερμος μαθητής και οπαδός της.

Στη σχολή της δίδασκε αδιακρίτως σε Χριστιανούς, Εβραίους και Εθνικούς και είχε κερδίσει τον σεβασμό και την εμπιστοσύνη των αρχών της πόλης, όπως π.Χ. του επάρχου Ορέστη. Δυστυχώς, στις σκληρές συνθήκες της εποχής της, ο θρησκευτικός φανατισμός μερικών ζηλωτών οδήγησε στην τραγική και αποτρόπαια δολοφονία της, που αποτελεί μελανό στίγμα στην ιστορία της ανθρωπότη-

τας. Μετά τον θάνατό της έκλεισε για πάντα το Μουσείον της Αλεξάνδρειας και οριοθετήθηκε το τέλος της Αρχαίας επιστήμης και η αρχή του Μεσαίωνα.

Ο ομιλητής έκλεισε με την ευχή να συνεχισθεί η ιστορική έρευνα σε αυτόν τον ευαίσθητο τομέα.

Η επόμενη ομιλήτρια, η αρχιτέκτων και καθηγήτρια Ειρήνη Βαλλερά-Ρίκερσον παρουσίασε το βιβλίο της με τίτλο «Αρχαίες Ελληνίδες Αθλήτριες», εστιάζοντας το ενδιαφέρον σ' έναν άλλο ανδροκρατούμενο χώρο, τον χώρο του αθλητισμού.

Το βιβλίο είναι αποτέλεσμα επίπονης και πολυετούς έρευνας της Ειρήνης Βαλλερά-Ρίκερσον και της αμερικανίδας

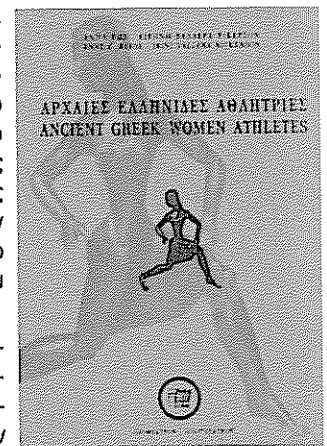
συνεργάτιδάς της ανθρωπολόγου και συγγραφέως Άννας Ρηζ. Η έρευνα βασίστηκε σε κείμενα αρχαίων συγγραφέων (π.Χ. Πausanίας, Πλούταρχος, Αθήναιος, Θεόκριτος, Φιλόστρατος κ.α.), σε αντικείμενα τέχνης όπως αγαθήματα, αγγεία, καθρέφτες, που βρίσκονται σε διάφορα μουσεία του κόσμου. Σε επιγραφές που έχουν βρεθεί στον Ελληνικό χώρο και αναφέρουν το όνομα της νικήτριας, το αγώνισμα και τον αγώνα όπου νίκησε. Από την εργασία αυτή εντοπίστηκαν τα ονόματα 25 γυναικών που έχουν καταγραφεί ως νικήτριες σε διάφορα αγωνίσματα και σε διάφορους αγώνες, όπως τα Ολύμπια, τα Ηραία, τα Πύθια, τα Νέμεα, τα Ίσθμια, τα Παναθήναια κλπ.

Δεδομένου ότι μόνο τα ονόματα των πρώτων νικητριών διασώζονταν σε επιγραφές και αγάθημα, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι πολύ περισσότερες από 25 γυναίκες έπαιρναν μέρος στους αγώνες εκείνους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η περίπτωση της Σπαρτιάτισσας Κυνίσκας, η οποία ήταν η πρώτη γυναίκα-εκτροφέας αλόγων που νίκησε στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 392 π.Χ. Σήμερα σώζεται μόνο η βάση του ορειχάκινου αγάθηματός της στο Μουσείο της Ολυμπίας.

Επίσης συγκινητική είναι η ιστορία των τριών αδελφών Τρυφώσας, Ηδέας και Διονυσίας, που ήταν και οι τρεις πρώτες νικήτριες στα Πύθια, Ίσθμια και Νέμεα αντίστοιχα. Ο πατέρας τους Ερμησιάναξ έστειλε προς τιμήν τους τα αγάθηματά τους στους Δελφούς, όπου σήμερα σώζεται μόνο η βάση με την επιγραφή.

Στόχος των δύο γυναικών συγγραφέων είναι να καταδειχθεί ότι η θέση της γυναίκας στην ιστορία είναι σαφώς διαφορετική από αυτήν που μας παρουσιάζουν οι συγγραφείς της Βικτωριανής εποχής και ακόμη, όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν:

«Κάθε γυναίκα που ριψοκινδύνευσε να διασχίσει, είτε την γραμμή τερματισμού στους αγώνες είτε την φανταστική γραμμή που μας λέει πως ορισμένα επαγγέλματα ή δραστηριότητες είναι «μόνο για άνδρες», έβαλε ένα λιθάρι στο δρόμο προς τον στόχο της Ισότητας για όλους τους ανθρώπους».

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ στη «Μικρασιάτισσα Δασκάλα»

Επιμέλεια: Σουλία Αντωνίου
Κοινωνιολόγος

Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων, συμμετέχοντας στις εκδηλώσεις μνήμης με την ευκαιρία της συμπλήρωσης ογδόντα χρόνων από την Μικρασιατική καταστροφή, αποφάσισε να τιμήσει την «Μικρασιάτισσα δασκάλα».

Στις 27.11.2002 στη φιλόξενη Εστία Νέας Σμύρνης, παρουσία των τοπικών αρχών της περιοχής και ενός πολυπληθούς ακροατηρίου, ο Σύνδεσμος οργάνωσε εκδήλωση στην οποία τίμησε την ανώνυμη «Μικρασιάτισσα δασκάλα» για την συμβολή της στη διατήρηση της πολιτισμικής ιδιοπροσωπίας του Ελληνισμού.

Η Α' Αντιπρόεδρος του ΣΕΕ κ. Σουλία Αντωνίου, στην εισαγωγική ομιλία της τόνισε, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Όπως είναι γνωστό οι Μικρασιάτισσες δασκάλες υπήρξαν στη μακρά διαδρομή του αήτρωτου Ελληνισμού οι πρωθιέρειες της εκπαιδευτικής λειτουργίας και οι πρωτεργάτριες των γυναικείων διεκδικήσεων. Από το σώμα των δασκαλίσσών αναδείχθηκαν σπουδαίες προσωπικότητες, όπως ήταν η Καλλιόπη Κεχαγιά, η Σαπφώ Λεοντιάς, η Αιμιλία Κτενά, η Ευθαλία Αδόμ, η Αλξάνδρα Παπαδοπούλου κ.α.

Με την αφοσίωσή τους στο έργο τους συνέβαλαν στη μόρφωση και χειραφέτηση των γυναικών και στην διάδοση των αξιών της Ελληνικής ανθρωπιστικής παιδείας. Βεβαίως η πρόσβαση των Ελληνίδων της Μικράς Ασίας στους εκπαιδευτικούς θεσμούς, δεν είναι ανεξάρτητη από την θεαματική άνοδο από το 1856 και μετά της Ελληνικής αστικής τάξης υπό την ιδιότητα της ως φορέα νέων ιδεών, εκφραστή του πολιτιστικού εκσυγχρονισμού. Έτσι η αναγκαιότητα της μόρφωσης των γυναικών φανερώνει τον προοδευτικό χαρακτήρα της τότε κοινωνίας, ενώ η παρεχόμενη από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα γνώση, αποτελεί τον καλύτερο δείκτη για να αντιληφθούμε το στάδιο ανάπτυξής της καθώς και τις ιδέες που την ενέπνεαν και την συνέχισαν.

Στο δύσκολο αγώνισμα της διατήρησης της Ελληνικής πολιτιστικής συνείδησης, μέσα σε πολιτικά αντιξοές συνθήκες και στα πηλασία μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας, οι δασκάλες και τα σχολεία του μείζονος Ελληνισμού αναδείχθηκαν σε πρωταγωνιστές της ιστορικής διαδικασίας.

Στις Μικρασιάτισσες δασκάλες οφείθουμε το γεγονός ότι ο Αήτρωτος Ελληνισμός όχι μόνο δεν απώλεσε την ταυτότητά του, αλλά αντίθετα ενεργώντας ως ιδιαίτερο πολιτιστικό υποκείμενο διεύρυνε τα πεδία δράσης του, αφήνοντας να διαφανούν τα πολιτικά του όραματα στη προσπάθειά του να συνταξίσει τα πολιτιστικά όρια του Έθνους με τα κρατικά σύνορα».

Την αφιερωμένη στη Μικρασιάτισσα δασκάλα εκδήλωση πλαισίωσε η Χορωδία της Εστίας Νέας Σμύρνης. Την εκδήλωση έκλεισε η Μαριζα Κώχ με τους συνεργάτες της, οι οποίοι τραγούδησαν Μικρασιατικά τραγούδια από το δίσκο της «Παράλια».

* Η Μαριζα Κώχ, δώρισε στον ΣΕΕ ορισμένα αντίτυπα του δίσκου της, για την οικονομική ενίσχυση του Συνδέσμου.

Για την εκδήλωση αυτή του ΣΕΕ γράφτηκαν στον ημερήσιο Τύπο σχόλια, μερικά από τα οποία μεταφέρουμε εδώ:

* Οι δασκάλες της Σμύρνης Κράτησαν ζωντανή τη χαμένη πατρίδα

Οι δασκάλες που επέζησαν της Καταστροφής της Σμύρνης κράτησαν ζωντανή την ανάμνηση της χαμένης πατρίδας στις καρδιές των μικρών προσφυγόπουλων. Οι γυναίκες αυτές στάθηκαν δεύτερες μάνες για τους μαθητές τους στην προσφυγιά, χωρίς οι ίδιες να προλάβουν να κλάψουν τους δικούς τους.

Ιστορίες αυτών των γυναικών, γεμάτες από τους θρύλους της Μικρασίας, παρουσιάστηκαν την Τετάρτη στην Εστία Νέας Σμύρνης, σε εκδήλωση του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων, αφιερωμένη στη Μικρασιάτισσα δασκάλα. «Σήμερα μόνο να φανταστούμε μπορούμε πόσο επικίνδυνο ήταν αυτό το λειτούργημα και μάλιστα για τις Ελληνίδες γυναίκες», είπε η φιλόλογος Αρχοντία Παπαδοπούλου. Για το διπλό αγώνα της Σμυρνιακής δασκάλας μίλησε η φιλόλογος Κυριακή Μαρώνη: «Από τη μία να επιβιώσει με τις συνθήκες του κατακτητή και μετά την καταστροφή να αρχίσει στην Ελλάδα μια νέα ζωή».

Η νομικός και συγγραφέας Μαίρη Ζωγράφου-Γιαννοπούλου, που κατοικεί στην οδό Ουρανίας Δούκα στη Ν. Σμύρνη, έψαξε να μάθει την ιστορία αυτής της δασκάλας, που γεννήθηκε στη Σμύρνη το 1860. Το 1922 ήρθε ο ξεριζωμός και η Ουρανία Δούκα πήρε το δρόμο της προσφυγιάς. Πέρασε τα τελευταία χρόνια της ζωής της σε ένα σπιτάκι στο δρόμο που έχει το όνομά της. Όμως ποτέ δεν πίστεψε ότι όλα τελείωσαν. «Δεν είναι δυνατόν να μην ξαναδώ τη Σμύρνη», έλεγε. Πέθανε το Δεκέμβριο του 1941. Ο δήμαρχος της Ν. Σμύρνης, δίνοντας το όνομά της σε έναν δρόμο, τίμησε την προσφορά της τόσο στην παλιά όσο και στη Ν. Σμύρνη. Γιατί, όπως είπα η κ. Ζωγράφου-Γιαννοπούλου: «Μπορεί το σχολείο της να πέρασε σε άλλα χέρια, όμως, οι μαθητές της πέρασαν στην Ελλάδα».

αποσπασμα από την εφημερίδα
ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ		ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
<p>Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων έχει την τιμή να σας προσκαλέσει να παρευρεθείτε στην εκδήλωση που είναι αφιερωμένη στη Μικρασιάτισσα δασκάλα επί ευκαιρία της συμπλήρωσης 80 χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή.</p> <p>Αίθουσα Εστίας Ν. Σμύρνης Τετάρτη 27 Νοεμβρίου 2002 ώρα 6:00 μ.μ.</p>		<p>Χαιρετισμοί Πρόεδρος Εστίας Ν. Σμύρνης κ. Α. Καμπά Προέδρος Σύνδεσμου Επιστημόνων «Φύσας Καρασαββίδου - Κανδίκη Μεγαλόθυμη της Εστίας Νέας Σμύρνης με Αποφασιστική Τριγυλιώτισσα</p> <p>ΟΜΙΛΙΕΣ Εισηγήτριας - Συντονίστριας: η Α' Αντιπρόεδρος, Σουλία Αντωνίου • Κυριακή Μαρώνη Φιλόλογος - Ιστορικός Θέμα: Η Μικρασιατική δασκάλα και η συμβολή της στη διατήρηση της πολιτικής και πολιτιστικής ενότητας του Ελληνισμού με την προσφυγιά. • Αρχοντία Παπαδοπούλου Φιλόλογος - Ιστορικός Θέμα: Η Μικρασιατική δασκάλα και η προσφορά της στην Ελλάδα σήμερα. • Νίκος Αντζεργιάς Τ. Πρόεδρος Σύνδεσμου Κοινωνιολογιστών Θέμα: Η Πίστη στη δασκάλα. • Μαίρη Ζωγράφου - Γιαννοπούλου Νομικός - Συγγραφέας Θέμα: Η πολιτιστική της Σμυρνιακής δασκάλας, Ορφανής Δούκα. • Ελένη Μεντινάνη Πρόεδρος Σύνδεσμου Αποφασιστών Τριγυλιώτισσων Θέμα: Η εκπαίδευση στο έδαφος της προσφυγιάς της πατρίδας. Δοκίμια της και της εποχής εκείνης. Θέμα: Η εκπαίδευση στο έδαφος της προσφυγιάς της πατρίδας. Δοκίμια της και της εποχής εκείνης. • Την εκδήλωση θα κλείσει η Μαριζα Κώχ και με τραγούδια της με Μικρασιατικά τραγούδια από το CD της «Τα παράλια».</p>
<p>Η Γενική Γραμματέας Ελένη Καραγιάννη - Κίτσου</p>	<p>Η Πρόεδρος Ελένη Καραγιάννη - Κίτσου</p>	

Η πρόεδρος του ΣΕΕ

κ. Φένια Καρασαββίδου-Κανάκη

ΧΑΙΡΕΤΙΣΕ ΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΞΗΣ ΟΜΙΛΙΑ:

Ο ΣΕΕ συνεχίζοντας την δράση του στα πλαίσια των κυριότερων στόχων του, της προβολής του ρόλου και του έργου των Ελληνίδων Επιστημόνων, είχε την πρωτοβουλία να διοργανώσει αυτήν την ημερίδα, για να τιμήσει την προσφορά και το έργο των Ελληνίδων Διδασκαλισσών της Μικράς Ασίας, που με αυταπάρνηση και αυτοθυσία, κάτω από αντίξοες περιστάσεις, προσπάθησαν να κρατήσουν την Ελληνικότητα του χώρου, να διαδώσουν την Ελληνική Παιδεία, να εμφυσήσουν τα Ελληνικά Ιδανικά, να καλλιεργήσουν το νου και να διαπλάσουν τις τρυφερές ψυχές των παιδιών, που μακριά από την μητέρα πατρίδα και κάτω από τα σκληρά μέτρα και την ανθελληνική πολιτική της τουρκικής κυβέρνησης, κινδύνευαν να κόψουν τους δεσμούς τους με την πατρίδα, με την Ελληνική καταγωγή τους. Και συνεχίζουν αυτό το έργο, κατορθώνοντας να ξεπερνούν τις όποιες μεθοδεύσεις χρησιμοποιούν οι Τούρκοι για να καταφέρουν να τις απογοητεύσουν, να τις αποξενώσουν από το σχολικό περιβάλλον και να απομονώσουν τα παιδιά από την δυνατότητα της Ελληνικής εκπαίδευσης και κουήτούρας. Είναι γνωστές οι μεθοδεύσεις των Τούρκων, τόσο στην Μικρά Ασία όσο και στην Κύπρο.

Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων, δεν είναι η πρώτη φορά που τιμά την προσφορά της Ελληνίδας Δασκάλας. Πρόσφατα τίμησε τις δασκάλες αγωνίστριες κ.κ. Ελένη Φωκά, Γιαννούλα Βασιλείου και Δέσποινα Μουρούζη, για την σημασία της παρουσίας τους, για τη διατήρηση της ελληνικής παιδείας στα σχολεία της κατεχόμενης Κύπρου, απονέμοντάς τους το Βραβείο «ΥΠΑΤΙΑ». Ένα βραβείο, που έχει θεσπίσει ο Σύνδεσμός μας, για να τιμήσει την προσφορά κορυφαίων Ελληνίδων, στην επιστήμη, στην τέχνη και στην παιδεία. Το βραβείο αυτό έχει απονεμηθεί μέχρι σήμερα σε ελάχιστες γυναίκες, στη Μελίνα Μερκούρη, Υπουργό Πολιτισμού, για την έν γένει προσφορά της και για τον αγώνα της για την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα στην Ελλάδα, στη Marianne Macdonald, καθηγήτρια Πανεπιστημίου των ΗΠΑ για την δημιουργία ηλεκτρονι-

κού αρχείου επτά εκατομμυρίων λιημάτων για την διάσωση και τη διάδοση της αρχαίας Ελληνικής γλώσσας, στη Jacqueline de Romilly, ακαδημαϊκό, για τη μελέτη, τη διδασκαλία και τη διάσωση των αρχαίων συγγραφέων, και στις ανωτέρω Κύπριες δασκάλες.

Το έργο όμως των διδασκαλισσών της Μικράς Ασίας δεν περιορίστηκε μόνο εκεί. Όσες ήρθαν στην Ελλάδα συνέχισαν εδώ, μεταφέροντας τις υψηλές γνώσεις τους και εμπλουτίζοντας με το πάθος τους την εκπαίδευση στα Ελληνικά Σχολεία. Το έργο των δασκάλων είναι πολύ σημαντικό, από τα πιο σημαντικά αυτής της κοινωνίας, αφού αυτοί (οι δάσκαλοι), είναι οι κύριοι συντελεστές της διαμόρφωσης του χαρακτήρα των παιδιών, τα οποία θα είναι οι αυριανοί πολίτες αυτής της χώρας, οι άνθρωποι που θα πάρουν τις τύχες της χώρας στα χέρια τους. Και το έργο τους δεν είναι από τα ευκολότερα, ακόμη και αν διδάσκουν στην ίδια τους την πατρίδα.

Είχα την τύχη να γνωρίζω από πρώτο χέρι αυτή την προσπάθεια, ζώντας σε ένα οικογενειακό περιβάλλον διδασκαλισσών, καθηγητριών και καθηγητών.

Αναφέρομαι στους γονείς μου και κυρίως στην Πολίτισσα μητέρα μου Μαρία Ζερβουδάκη-Καρασαββίδου, δασκάλα, για την απειρίοστη αγάπη της στον άνθρωπο και ιδίως στα παιδιά και την ανεξάντλητη δύναμη και υπομονή με την οποία δίδασκε στα ξενόφωνα παιδιά των χωριών της Μακεδονίας, καθώς και στη θεία της Αμαλία Χατζηδημητριάδη, καθηγήτρια από την Πόλη, η οποία αφιέρωσε τη ζωή και την δράση της σε μελέτες, μεταφράσεις και άλλες εργασίες για τους Έλληνες συγγραφείς της Αρχαιότητας, καθώς και στη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών. Όταν διωγμένη από τους Τούρκους κατέφυγε στην Ελλάδα, εργάστηκε ως διευθύντρια στο διδασκαλείο της Φλώρινας συνεχίζοντας έτσι την προσφορά της.

Σήμερα ας τιμήσουμε μέσα από αυτήν την εκδήλωση τις δασκάλες της Μικράς Ασίας, αλλά και όλες τις άλλες δασκάλες, που με την αγάπη τους, την αυταπάρνηση, αλλά και την θυσία τους πολλές φορές, αγωνίζονται να εμπνεύσουν και να εμφυσήσουν τις κοινωνικές ιστορικές πολιτιστικές και ηθικές αξίες στους αυριανούς πολίτες.

ΘΕΜΑ: «Ελληνική Πολιτισμική Ταυτότητα και Απόδημος Ελληνισμός. Ο ρόλος της Απόδημης Ελληνίδας»

✦ Επιμέλεια: Εριφύλη Βλάχου
Φιλολόγος

Στο Αμφιθέατρο του Υπουργείου Εξωτερικών, στις 19 Νοεμβρίου του 2001 πραγματοποιήθηκε Ημερίδα του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων με θέμα «Ελληνική Πολιτισμική Ταυτότητα και Απόδημος Ελληνισμός. Ο ρόλος της Απόδημης Ελληνίδας». Τα μέλη και οι φίλοι του Συνδέσμου μας με την συμμετοχή, την παρουσία και τις παρεμβάσεις τους συνέτειναν στην επιτυχία της Ημερίδας.

Μετά τους χαιρετισμούς προς το πάνελ και το ακροατήριο ακολούθησε η Γενική Εισήγηση της κ. Σούζιλας Σταύρου-Αντωνίου, Κοινωνιολόγου, Πανεπιστημιακού, με θέμα «Πολιτισμική Ταυτότητα και Παγκοσμιοποίηση, ένα ιστορικό στοίχημα. Προβλήματα και Προβληματισμοί», η οποία εν περιλήψει είχε τα εξής:

Η πολιτισμική ταυτότητα θα εξετασθεί σε αναφορά με τη διαδικασία παγκοσμιοποίησης της οικονομίας της αγοράς και των διαφαινόμενων στον ορίζοντα τάσεων πολιτισμικής ομογενοποίησης και ομοιομορφοποίησης του κόσμου. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η παγκοσμιοποίηση δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί μόνο ως οικονομική διαδικασία, αλλά ως μία πολυσύνθετη και πολυεπίπεδη διαδικασία, η οποία με μοχλό την ανεξέλεγκτη αγορά επεμβαίνει υπονομευτικά πάνω στη σφαίρα του πολιτισμού, στις δομές της κοινωνίας και στους πολιτικούς θεσμούς, διαβρώνοντας τα ιδιαίτερα εκείνα κανονιστικά πρότυπα που προσδιορίζουν το «ανήκειν» των ανθρώπων σε μια πολιτισμική κοινότητα.

Η επικράτηση των ομογενοποιητικών τάσεων στην μετανεωτερική εποχή δεν θα αλλοτριώσει, όπως έκανε ο βιομηχανικός τρόπος παραγωγής, τους ανθρώπους από το προϊόν της εργασίας τους και τους εαυτούς τους, αλλά «θα κάνει την ανθρώπινη φύση να πάψει να είναι ετεροποιός και όντας ετεροποιός να είναι ανθρώπινη», όπως παρατηρεί ο Κ. Marx.

Η συνειδητοποίηση αυτής της πραγματικότητας απ' τις εγρήγορες συνειδήσεις στρέφει τις δυναμικές μειοψηφίες σε εκδηλώσεις αντίστασης και διαμαρτυρίας, που παίρνουν την μορφή, όπως τις είδαμε στις μέρες μας, μονοθεματικών και πολυθεματικών κοινωνικών κινημάτων, απέναντι σ' έναν κόσμο που τείνει κατά έξωθεν επιβαλλόμενο τρόπο να οργανωθεί πολιτισμικά ενιαία. Η επικράτηση αυτών των τάσεων στην ιστορία σημαίνει ότι θα πάψουν οι επιμέρους πολιτισμικές οντότητες να (ανα)παράγουν και να αναπτύσσουν κατά διαλεκτικό τρόπο στο εσωτερικό τους τις διεργασίες εκείνες, που προσδιορίζουν τα ειδοποιά στοιχεία της πολιτισμικής τους ταυτότητας. Δηλαδή αυτά που συνιστούν την πολιτισμική τους ιδιοπροσωπία και την ιστορική τους ιδιαιτερότητα και που είναι η γλώσσα τους, οι παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμα, τα σύμβολα με τα οποία ταυτίζουν τους εαυτούς τους, όλος αυτός ο πολιτισμικός πλούτος, που συνοψίζει την ιστορία του κάθε λαού.

Η κατάλυση από την δυναμική της παγκοσμιοποίησης, της πολυποικιλίας και της πολυμορφίας των πολιτισμών, αντικρουόμενη μακροπροσπτικά θα μοιάζει με ερειπωμένο

τοπίο, με ξεριζωμένο και ισοπεδωμένο κάμπο, όπου θα έχουν αποδομηθεί και απονοηματοδοτηθεί όλοι οι δεσμοί που συνέχουν τις επιμέρους πολιτισμικές συγκροτήσεις. Και όλα αυτά στο όνομα ενός άπατρου κοσμοπολιτισμού, ενός άκρατου ανταγωνισμού και ενός υπερφίαλου εγωισμού.

Θέλω να πιστεύω ότι η διαδικασία της παγκοσμιοποίησης, θα αφηνίσει τις κοινωνικές δυνάμεις, θα ενεργοποιήσει τα πολιτισμικά υποκείμενα, θα τα κάνει να οργανώσουν την δράση τους διεκδικώντας το δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού και της επανοίκησης της συλλογικής τους ζωής και όλα αυτά πρέπει να συμβούν «πριν προλάβει το παγκόσμιο αυτόματο, να μετατρέψει τις κοινωνίες σε εκβράσματα ενός ιστορικού ναυαγίου» όπως σημειώνει χαρακτηριστικά ο Manuel Castells.

Ακολούθησε η ομιλία της κ. Νίκης Κατσόγια-Τουρναβίτη, Καθηγήτριας Συνταγματικού Δικαίου, με θέμα: «Οι Ελληνικές παροικίες και ο ρόλος τους στη διαφύλαξη της Ελληνικής Πολιτισμικής παράδοσης». Η ομιλήτρια τόνισε την ύπαρξη μιας αδιάσπαστης ενότητας του απόδημου ελληνισμού με το εθνικό κέντρο και τη συμμετοχή του έξω ελληνισμού στις εξελίξεις του ελληνικού κόσμου. Στάθηκε στους όρους «απόδημος ελληνισμός», «ελληνική διασπορά», «παροικία», «κοινότητα», τους οποίους όρισε με σαφήνεια, διέκρινε τρεις περιόδους διασποράς του νεότερου ελληνισμού και διερεύνησε τους λόγους διασποράς κατά περίοδο. Σκιαγράφησε την σημερινή εικόνα της διασποράς και έδωσε αριθμούς από στοιχεία του Υπουργείου Εξωτερικών «Όμως πίσω από τους αριθμούς κρύβονται ανθρώπινα δράματα, αγώνες, θυσίες» σημειώνει η ομιλήτρια.

Στη συνέχεια αναφέρθηκε στην οργάνωση των παροικιών για κάλυψη τριών βασικών αναγκών: «της κοινωνικής πρόνοιας», «της εκπαίδευσης» και «της θρησκευτικής φιλανθρωπίας» των μελών της παροικίας. Πικρή είναι η διαπίστωση της απουσίας γυναικείων οργανώσεων, κάτι που όμως φαίνεται να αλλάζει τα τελευταία χρόνια.

Η κ. Κατσόγια στάθηκε λίγο στους «σκοπούς των ελληνικών παροικιών σήμερα» και έκλεισε την ομιλία της με το πρόβλημα των σχέσεων του εθνικού κέντρου με τον απόδημο ελληνισμό. Διαπιστώνει ότι τα πράγματα άλλαξαν για τον Ελληνισμό των χωρών της δυτικής Ευρώπης, ενώ μεγάλα προβλήματα υπάρχουν με τον απόδημο ελληνισμό των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης.

Η κ. Ευριδίκη Μπέσιλα-Βήκο, Καθηγήτρια Δημοσίου Δικαίου μίλησε με θέμα: «Τοπική Αυτοδιοίκηση, Πολιτισμική Ταυτότητα και Απόδημη Ελληνίδα». Στην αρχή έθεσε το ερώτημα πώς αντιλαμβάνεται σήμερα η Απόδημη Ελληνίδα το ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και τα πλεονεκτήματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμμετοχή της σ' αυτήν. Τόνισε η ομιλήτρια ότι πρέπει να υπάρχει μια συνεχής επικοινωνία του δήμου με τους απανταχού της γης

δημότες του. «Η πιο αποτελεσματική επικοινωνία είναι αυτή που επιτυγχάνεται με την άμεση επαφή», είπε. Η ενημέρωση επιτυγχάνεται όμως και με έμμεσο τρόπο, δηλαδή με δημοτικές εφημερίδες, ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό και άλλα παρόμοια μέσα επικοινωνίας.

Στη συνέχεια τόνισε το ρόλο της απόδημης ελληνίδας, που θεωρεί ότι είναι ο σημαντικότερος για τη διατήρηση του Ελληνισμού στο εξωτερικό. Στη σημερινή εποχή των μεγάλων αλληλαγών με κύριο χαρακτηριστικό την παγκοσμιοποίηση, καινούργιο πεδίο δράσης έχει ν' αντιμετωπίσει η απόδημη ελληνίδα και είναι βέβαιο ότι μπορεί ν' ανταποκριθεί με επιτυχία.

Η κ. Μπέσιλα κατόπιν επανέρχεται στο θέμα της Αυτοδιοίκησης. Πιστεύει ότι αυτό που πρέπει να γίνει είναι ν' αναπτυχθούν ισχυροί δεσμοί ανάμεσα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση Α' και Β' βαθμού με κοινότητες και συλλόγους αποδήμων, με στόχο οι νέες γενιές των αποδήμων να επιστρέψουν στις ρίζες τους, κυριολεκτικά και μεταφορικά. Για την επίτευξη αυτού του στόχου απαιτείται η ευαισθητοποίηση της γυναίκας, τόσο της Ελληναίδας όσο και της Απόδημης.

Η πρόεδρος του ΣΕΕ κ. Πόπη Νικολάου στην ομιλία της ευχαριστεί το Υπουργείο Εξωτερικών καθώς και τους εισηγητές και εισηγήτριες της Ημερίδας, αποτίει φόρο τιμής στην ανώνυμη Ελληνίδα απόδημη και επικεντρώνεται στον κίνδυνο της απώλειας της πολιτιστικής μας ταυτότητας εξ αιτίας της παγκοσμιοποίησης. Πιστεύει ότι θα επικρατήσει μια ισορροπία της διαφοράς και ότι κάθε προσπάθεια αναχαίτησης του εκσυγχρονισμού οδηγεί σε οπισθοδρόμηση. Κατόπιν έρχεται στο θέμα υποδοχής μεταναστών και μας δίνει στοιχεία του ΟΗΕ, σύμφωνα με τα οποία το 2025 οι μετανάστες στην Ελλάδα θα ανέρχονται στα 3,5 εκατομμύρια. Το ανησυχητικό είναι ότι η Ελλάδα έχει τα πρωτεία της ξενοφοβίας. Γεγονός είναι ότι οι χώρες υποδοχής έχουν κέρδος από τα μεταναστευτικά ρεύματα. Η προσπάθειά μας πρέπει να είναι οι νέες αυτές πληθυσμιακές ομάδες «να αποτελέσουν ζωντανό και χρήσιμο κομμάτι της κοινωνίας μας, απαραίτητο και για την οικονομική μας ανάπτυξη», επισημαίνει η ομιλήτρια.

Η κ. Άννα Κοντούλη, Πρόεδρος της Συντονιστικής Επιτροπής Αποδήμων Ελληνίδων ανέπτυξε το θέμα «*Η συμμετοχή των Αποδήμων Ελληνίδων στις οργανωτικές δομές του Απόδημου Ελληνισμού*».

Μίλησε αρχικά για τις δύσκολες συνθήκες της γυναικείας μετανάστευσης στις δεκαετίες '50 και '60, όταν ακόμη η κοινωνία και η οικογένεια ήταν ανδροκρατούμενη και η κατάσταση του δικαιώματος της ψήφου σχετικά πρόσφατη. Έτσι η συμμετοχή της γυναίκας στα δρώμενα των ομογενειακών φορέων ήταν παθητική και απουσίαζε από τα Διοικητικά Συμβούλια. Δυστυχώς εξακολουθεί και σήμερα να βρίσκεται μακριά από τα κέντρα λήψης αποφάσεων. Ευτυχώς που από το Δεκέμβριο του 1999 δόθηκε ευκαιρία στις Απόδημες Ελληνίδες να ιδρύσουν το γυναικείο Δίκτυο του Συμβουλίου

Απόδημου Ελληνισμού. Αυτό βοηθάει πολύ στην αλληλενημέρωση, υποστήριξη και αλληλεγγύη, τη διατήρηση της ελληνικής γλώσσας, την επικράτηση της παγκόσμιας ειρήνης και ευημερίας. Οι στόχοι είναι πολλοί και τα εμπόδια μεγάλα.

«Παρ' όλα αυτά όμως, η συντονιστική Επιτροπή συνεχίζει ν' αγωνίζεται τον ευγενή αγώνα, με τον ενθουσιασμό του εθελοντισμού και την πίστη στα όραμα των Απόδημων Ελληνίδων, δίνοντας πολλές φορές και σκληρές μάχες προς διάφορες κατευθύνσεις...» επισημαίνει μ' αισιοδοξία στο τέλος της ομιλίας της η κ. Κοντούλη.

Με θέμα «*Σωματεία διάσωσης και διάδοσης της πολιτισμικής μας κληρονομιάς - Το παράδειγμα του Λυκείου των Ελληνίδων*», μίλησε η Επικούρος Καθηγήτρια του Δημοσίου Δικαίου κ. Αγλαΐα Ρομπόκου-Καραγιάννη, μέλος της Επιτροπής Επιστημόνων για τα γυναικεία θέματα και την ισότητα του Λ.τ.Ε. Η ιδρύτρια του Λ.τ.Ε. Καλλιρόη Σιγανού-Παρρέν έθεσε στο καταστατικό ως πρωταρχικό ρόλο την «εξυπηρέτησιν της πρόδου των γυναικών και την υπεράσπισιν και προστασίαν αυτών...». Η Παρρέν είναι η πρώτη ελληνίδα δημοσιογράφος που εξέδωσε την πρώτη ελληνική γυναικεία εφημερίδα και η πρώτη γυναίκα που εκπροσώπησε την Ελλάδα διεθνώς. Από το 1910 που ιδρύθηκε το Λ.τ.Ε. μέχρι σήμερα στόχο έχει τη διατήρηση της παράδοσης. Σήμερα το Λ.τ.Ε. περιλαμβάνει 15.077 μέλη στο εσωτερικό και το εξωτερικό, έχει 21 τμήματα με διάφορους τομείς δράσης και 67 παραρτήματα. Από την Αθήνα μέχρι το Σίδνεϊ και από το Γιοχάνεσμπουργκ μέχρι το Κίεβο και την Τσεχία, τα Γραφεία Λύκειο του εξωτερικού έχουν αποτελέσει ένα δυναμικότατο κομμάτι του ελληνισμού που η σημασία του είναι ανεκτίμητη. Κυρίαρχο στοιχείο είναι η συγκράτηση των ψυχικών δεσμών των Ελλήνων της διασποράς με τις ρίζες τους και την Ελλάδα. «Ποιότητα είναι», τονίζει η ομιλήτρια, «η δράση των Λυκείων της Κύπρου, Αιξάνδρειας, και με την ίδρυση Γραφείου-Λυκείου στο Κίεβο... Ζωντανεύει ένα ακόμη κομμάτι από την ιστορία του τόπου μας».

Τελειώνοντας την ομιλία της η κ. Ρομπόκου τονίζει τη σημασία που έχει η σύσφιξη των δεσμών με την απόδημη ελληνίδα σήμερα, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης.

Στην Ημερίδα συμμετείχαν επίσης με εισηγήσεις οι κυρίες: Ηρώ Νικολακοπούλου-Στεφάνου, *Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ευρωπαϊκού και Κοινωνικού Δικαίου*, η Σοφία Αντωνοπούλου, *Επικούρος Καθηγήτρια Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου*, η Δρ Άννα Δρίβα και η *Επικούρος Καθηγήτρια Δημοσίου Δικαίου* Ισμήνη Κριάρη-Κατράνη, όπως φαίνεται και από το Πρόγραμμα της Ημερίδας.

Εποικοδομητική υπήρξε και η συζήτηση που διεξήχθη μετά από παρεμβάσεις του ακροατηρίου κατά το διάστημα πριν από το διάλειμμα και πριν από το τέλος της Ημερίδας, η οποία έληξε με δεξίωση στο φιλόξενο χώρο του Υπουργείου και σε φιλική, ευχάριστη ατμόσφαιρα.

ΦΟΡΟΥΜ ΑΘΗΝΩΝ

«Γυναίκες, Ειρήνη και Εξωτερική Πολιτική:
η Ευρωπαϊκή Προοπτική»

Οργάνωση:

Υπουργείο Εξωτερικών σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή
Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων

Στις 28-30 Μαΐου 2003, πραγματοποιήθηκε FORUM στο Ζάππειο Μέγαρο, στα πλαίσια της Ελληνικής Προεδρίας, με στόχο την σύνταξη Σχεδίου Συστάσεων και Προτάσεων προς την Ευρωπαϊκή Ένωση για την ενδυνάμωση του ρόλου των γυναικών στην ανθρώπινη ασφάλεια, την πρόληψη και την επίλυση των συγκρούσεων, την ανοικοδόμηση και την διασφάλιση της ειρήνης και την ένταξη της οπτικής φύλλου σε όλες τις αποφάσεις και δράσεις εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας που διαμορφώνουν το μέλλον της Ευρώπης.

Μεταξύ των συμμετεχόντων φορέων, ο Σύνδεσμος Ελλήνων Επιστημόνων συμμετείχε ενεργά στις εργασίες του FORUM με εκπρόσωπο την υπεύθυνη Διεθνών Σχέσεων κα Σιδηρά.

Μετά από τρεις ημέρες ανταλλαγής απόψεων, κατά τη διάρκεια των οποίων συγκλονιστικές υπήρξαν οι μαρτυρίες εκπροσώπων από το Ιράκ και Αφγανιστάν, προτάθηκε ως επιτακτική ανάγκη η ένταξη της διάστασης του φύλλου σε όλες τις αποφάσεις και τις δράσεις της εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας που αυτή τη στιγμή διαμορφώνουν το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τις υπάρχουσες δεσμεύσεις του Ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τη συμμετοχή γυναικών στην ειρηνική επίλυση των συγκρούσεων 2000-2025 (INI).

Ζητήθηκε από την πλειοψηφία των συμμετεχουσών γυναικών, στο FORUM, η Ευρωπαϊκή Συνέλευση και η Διακυβερνητική Συνδιάσκεψη του 2004 να εξασφαλίσει ότι η ισότητα των φύλλων θα εμπεριέχεται ως μια από τις αρχές και τις αξίες της Ευρωπαϊκής Συνταγματικής Συνθήκης.

Επίσης προτάθηκε η ίδρυση ενός Κέντρου Δράσης και Εκπαίδευσης για την Ειρήνη της Ε.Ε. (EUPTAC) που θα φιλοξενηθεί στην Ελλάδα και θα εκφράζει τις γυναικείες απόψεις ως προς την εξωτερική πολιτική. Το Κέντρο αυτό θα παρέχει εκπαίδευση σε θέματα διεθνών σχέσεων και εξωτερικής πολιτικής αποσκοπώντας να γίνει κατανοητό το γεγονός ότι σήμερα οι εμπειρίες των γυναικών αποκλείονται από τη διαμόρφωση πολιτικής. Το Κέντρο θα εκπαιδεύσει τις γυναίκες σε θέματα ηγεσίας, επίλυσης προβλημάτων, κοινωνικής ανάπτυξης, διατήρησης της ειρήνης και επίλυσης συγκρούσεων με σκοπό να συμμετέχουν οι γυναίκες δημιουργικά σε όλες τις πλευρές της οικοδόμησης της ειρήνης. ✱

Γυναίκες στον κόσμο: Εκεί όπου ο παραλογισμός γίνεται πραγματικότητα

Επιμέλεια: Ελένη Τούντα
Ποη. Επιστήμονας

Την ώρα που γράφονται ετούτες οι γραμμές, αιμορραγούν οι πηγές ενός ακόμη πολέμου που γίνεται «κατά της τρομοκρατίας» από τους αυτοκλήτους υπερασπιστές του «καλού της ανθρωπότητας». Η έκβαση γνωστή από πριν: πολλά τα θύματα, κυρίως από την πλευρά του άμαχου πληθυσμού, γυναικών και παιδιών. Σε παγκόσμια κλίμακα, η ανθρώπινη αδικία πολύ συχνά εκφράζεται σε όλο της το μεγαλείο, πάνω σε αυτές τις δύο κατηγορίες: τις γυναίκες και τα παιδιά.

Σε χώρες της Ασίας και της Αφρικής εξαιτίας παραγόντων όπως η αλληπαγή καθεστώτων, η επιβολή ολιγαρχικών μορφών θρησκευτικής έκφρασης, η αυστηρή εθιμοτυπία κ.λπ., οδηγούν στο φαινόμενο της δραματικής αδυναμίας των γυναικών αυτών των χωρών να αντισταθούν, να προβάλλουν και να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους, τα οποία αποτελούν σε τελευταία ανάλυση όχι απλά κατακτήσεις των γυναικών των Δυτικών κοινωνιών της Ευρώπης και της Αμερικής αλλά στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα.

Σε χώρες όπως το Αφγανιστάν, στο οποίο εκτυλίχθηκε ο πρώτος πόλεμος «κατά της τρομοκρατίας» μετά την 11η Σεπτεμβρίου, η εδραίωση θρησκευτικών καθεστώτων, είχε οδηγήσει σε οπισθοδρόμηση και καταπάτηση των δικαιωμάτων των γυναικών. Ο θρησκευτικός φανατισμός των ισλαμιστών Ταλιμπάν στέρπησε από τις γυναίκες το ίδιο το δικαίωμα στη ζωή: οι γυναίκες δεν μπορούσαν να φοιτήσουν στα σχολεία και στα Πανεπιστήμια, δεν μπορούσαν να εργασθούν και το Νοσοκομεία αρνούσαν να τις περιθάλψουν! Ο παραλογισμός επεκτείνεται και στην γυναικεία αμφίεση: Επί ποινή θανάτου, οι γυναίκες ήταν υποχρεωμένες να τυλίγουν το κορμί τους από πάνω ως κάτω με την «μπούρκα», ένα κομμάτι ύφασμα στο οποίο η δυνατότητα όρασης παρέχεται μόνο μέσα από αραιότερη ύφανση της αμφίεσης, στο ύψος των ματιών για να μπορούν να βλέπουν! Το ισλαμικό καθεστώς ήταν ιδιαίτερα αυστηρό με τις γυναίκες, στις οποίες ενδεικτικά απαγορευόταν:

- να εργάζονται εκτός σπιτιού
- να βγαίνουν από το σπίτι χωρίς να συνοδεύονται από άνδρα στενό συγγενή τους (πατέρα, αδελφό, σύζυγο, γιό). Αν κυκλοφορήσουν χωρίς συνοδεία, τιμωρούνται με δημόσιο μαστίγωμα ή ξυλοδαρμό. Σε περίπτωση σύνταξης προγαμιαίων σχέσεων ή μοιχείας οι γυναίκες τιμωρούνται με δημόσιο λιθοβολισμό αρκετές φορές μέχρι θανάτου
- να συναλλοθίσσονται με άνδρες καταστηματαρχές ή να πηγαίνουν σε άνδρες γιατρούς
- να πηγαίνουν σχολείο, Πανεπιστήμιο ή οποιοδήποτε εκπαιδευτικό ίδρυμα. «Το σχολείο είναι η πύλη της Κολλάσεως και το πρώτο βήμα προς την πορνεία»
- να φαίνονται από τα παράθυρα του σπιτιού. Γ' αυτό βάζουν υποχρεωτικά τα τζάμια μαύρα. Δεν πρέπει να βγαίνουν στο μπαλκόνι τους ή την αυλή τους

- να φορούν οποιοδήποτε ρούχο εκτός του μουσουλμανικού καλύμματος μπούρκα, που κρύβει τελείως όλο το σώμα από τα μαλλιά μέχρι τα δάχτυλα των ποδιών. Όποια δεν το φοράει, τιμωρείται με δημόσιο μαστίγωμα ή εξορία.

- στην πόλη της, καμία γυναίκα δεν επιτρέπεται να γελάσει δυνατά ή να μιλήσει σε ξένους.

Οι Ταλιμπάν, κάτοχοι της εξουσίας στην Καμπούλ από τον Σεπτέμβριο του 1996, επέβαλαν αυτά τα «νηθικά» μέτρα στο όνομα της θρησκείας. Το αποτέλεσμα ήταν μια ρατσιστική πολιτική εναντίον των γυναικών σε όλα τα επίπεδα.

Σύμφωνα με στοιχεία της οργάνωσης «Γιατροί Χωρίς Σύνορα» η κατάσταση στα θέματα υγείας είχε τραγικά αποτελέσματα τα οποία επιδεινώθηκαν με την έναρξη του πολέμου: για την νοσοκομειακή περίθαλψη των γυναικών είχε προταθεί μόνο ένα κτίριο το οποίο στερούνταν στοιχειωδών ιατρικών μέσων. Σε συνδυασμό με την απαγόρευση της κυκλοφορίας στους δημόσιους δρόμους και στα μέσα μεταφοράς, οι γυναίκες δεν προλαβαίνουν να μεταβούν εγκαίρως στο μοναδικό μέρος που μπορούν να βρουν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και νοσηλεία με αποτέλεσμα οι οποιαδήποτε παθολογικές καταστάσεις να επιδεινώνονται όχι μόνο στις ίδιες τις γυναίκες αλλά και στα παιδιά τους αφού δεν μπορούν να μετακινηθούν χωρίς ανδρική συνοδεία. Έτσι, πολλά παιδιά πεθαίνουν αβοήθητα και συγκεκριμένα το 1/4 των παιδιών πεθαίνει πριν φθάσει στην ηλικία των 5 ετών, ενώ οι γυναίκες έχουν το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό μητρικής θνησιμότητας στον κόσμο (1.700 γυναίκες πεθαίνουν στην διάρκεια της γέννας σε 10.000 τοκετούς).

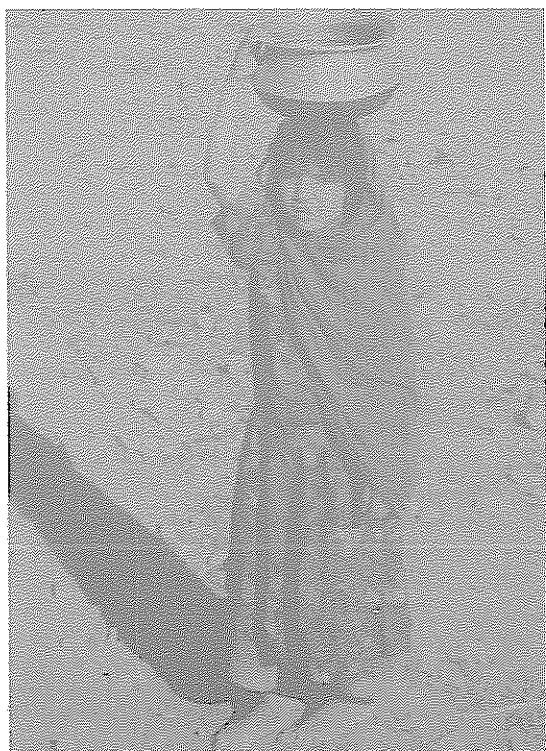
Μετά την πτώση του καθεστώτος των Ταλιμπάν, μετά από ένα πόλεμο που οι αποστηρικτές του έλεγαν ότι γινόταν για την ...μπούρκα, λίγα άλλαξαν για τα αποκαλούμενα και «γαλήζια φαντάσματα», τις γυναίκες στο Αφγανιστάν. Οι περισσότερες γυναίκες εξακολουθούν να φορούν την μπούρκα, αφού δέχονται απειλές για τη ζωή τους. Τα σχολεία άνοιξαν πάλι για τις γυναίκες, αλλά λίγες είναι αυτές που τατλήνουν να πάνε, αφού τα σχολεία γυναικών δέχονται επιθέσεις και πολλά από αυτά έχουν καεί. Σήμερα οι γυναίκες στο Αφγανιστάν σε ποσοστό 95% είναι αγράμματες, δεν έχουν ταυτότητα και δεν βγάζουν εύκολα την μπούρκα! Οι εξοναγκαστικοί γάμοι συνεχίζονται: κορίτσια 12 ή 15 ετών πωλούνται ως σύζυγοι σε υπερηλικίους, οι οποίοι πληρώνουν τις οικογένειές τους. Όποια ταηλήσει να εναντιωθεί, ρίχνεται στη φυλακή. Υπάρχουν αυτήν τη στιγμή 15 τέτοιες γυναίκες στις φυλακές της Καμπούλ, σύμφωνα με την ευρωβουλευτή κ. Άννα Καραμόνου που συμμετείχε σε αποστολή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η ζωή των γυναικών δεν έχει καμία αξία και τα εγκλήματα τιμής εξασφαλίζουν την πλήρη αιμωροσύνη των δραστών. Από τότε που οι Ταλιμπάν εγκατέλειψαν την εξουσία, ιδρύθηκε και το Υπουργείο Γυναικείων Υποθέσεων του Αφγανιστάν, με υπουργό γυναίκα, τη Σίμα Σαμάρ, η οποία υποστηρίζει ότι: «ο πόλεμος στο Αφγανιστάν δεν έγινε για την μπούρκα. Πρέπει να αηλιάξουν ακόμη πολλή, αλλά αυτό δεν θα γίνει σε μια μέρα».

Η κ. Σίμα Σαμάρ είναι μία από τους πέντε αντιπροέδρους και υπουργός Γυναικείων Θεμάτων στην προσωρινή κυβέρνηση του Χαμίτ Καρζάι και μία από τις τρεις γυναίκες σε υπουργική θέση στο 30μελές Υπουργικό Συμβούλιο της χώρας της. Από το 1989 αγωνίζεται για τη λειτουργία σχολείων για κορίτσια και γυναίκες, καθώς και κλινικών σε πολλές επαρχίες του Αφγανιστάν, ενώ υποστηρίζει θερμά τη συμμετοχή των Αφγανών γυναικών στην κυβέρνηση και την ανασύνθεση της κοινωνίας. Αυτό που αντιμετωπίζουν σήμερα οι αφγανές — όπως και άλλες γυναίκες στον κόσμο — είναι μια ιδιαίτερα συντηρητική κοινωνία, όπου για την άσκηση των βασικών ελευθεριών και των στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων οι γυναίκες διακινδυνεύουν την ίδια τους τη ζωή.

Στην ίδια και χειρότερη μοίρα βρίσκονται και τα περισσότερα παιδιά. Σύμφωνα με στοιχεία που γνωστοποίησε ο Ιρανός σκηνοθέτης Μαχμάρμπαθ: «Από τα 746.000 παιδιά-πρόσφυγες του Αφγανιστάν στο Ιράν, μόνο το 10% πάει σχολείο, είτε γιατί δεν υπάρχει η υποδομή είτε γιατί «δεν τους χρειάζεται», κατά τους γονείς τους».

Και η Δύση τι κάνει;

«Στο Φεστιβάλ των Καννών, όπου παρουσίασε το «Κανταχάρ», οι πιο πολλοί με ρωτούσαν για την τεχνική και αισθητική ματιά της ταινίας, νομίζοντας ότι όλη αυτή την εξοθίωση που έδειχνα την είχα σκηνοθετήσει εγώ! Μόνο μετά την 11η Σε-

πτεμβρίου όλα αυτά έγιναν γνωστά... Και έμαθα ότι ο Τζόρτζ Μπους ζήτησε και είδε την ταινία μου, το «Καντακάρ», για να καταλάβει τον... εχθρό που βομβαρδίζουν, ενώ η κυρία Μπους άλλαξε, μου είπαν, γνώμη και ευαισθητοποιήθηκε... Η πατρίδα μου, το Ιράν, μπορεί να είναι σε καλύτερη μοίρα, αλλά δίπλα μας, στο Ιράκ, χιλιάδες άνθρωποι πέθαναν κι άλλοι τόσοι νασούν από τις χημικές βόμβες που έπεσαν από τους Αμερικανούς», είπε ο Μαχμαδμπαθ.

Αν θέλαμε να ρίξουμε μια πανοραμική ματιά για τις εφιαλτικές συνθήκες διαβίωσης που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στον κόσμο, ξεκινώντας από τα όσα συμβαίνουν στην ίδια τη χώρα μας, δεν θα μπορούσαμε να παραβλέψουμε τις ιστορίες που παρουσιάστηκαν μέσα από πρόσφατα αστυνομικά ρεπορτάζ, με τις δεκάδες υποθέσεις εκμετάλλευσης και εξαναγκαστικής πορνείας γυναικών που προέρχονται από τις πρώην κομμουνιστικές χώρες. Οι υποθέσεις αυτές (που ανέρχονται σε περίπου 60.000 μέσα στο διάστημα 1994 –σήμερα και έπεται συνέχεια), συγκρίνοντας το πανελλήνιο γιατί οι γυναίκες-θύματα, στις περισσότερες των περιπτώσεων είχαν γίνει αντικείμενο αγοραπωλησίας από εμπόρους «λευκής σαρκός» σε μαστροπούς. Οι γυναίκες αυτές ήταν σκλάβες με όλη την σημασία της λέξεως, χωρίς κυριαρχικά δικαιώματα στην ίδια τους τη ζωή. Και αυτά συμβαίνουν στην Ελλάδα, δίπλα μας, την αυγή της τρίτης χιλιετίας. Για να επαληθευθεί δυστυχώς για άλλη μια φορά ότι η οικονομική και κοινωνική αυτονομία των γυναικών είναι μια «πολυτέλεια» που δεν την απολαμβάνουμε όλες, αφού ο αγώνας της γυναίκας σε όλο τον κόσμο είναι ο ίδιος και ακόμη και οι «απελευθερωμένες» γυναίκες της Δύσης ζουν καθημερινά δράματα δίνοντας συνεχείς μάχες για να ισορροπήσουν ανάμεσα σε ρόλους, διλήμματα και αδικίες. Για να αποδειχθεί επίσης, πως ο αγώνας είναι πολύ σκληρός και διαρκής και το τίμημα πολλές φορές ιδιαίτερα πολύτιμο, την ίδια την ανθρώπινη ύπαρξη: αρκεί να θυμηθούμε τις ανατριχιαστικές εικόνες που πέρασαν από τα τηλεοπτικά δίκτυα όλου του κόσμου με τις επαναστατημένες γυναίκες του Αφγανιστάν τις οποίες εκτελούσαν εν ψυχρώ σε γήπεδο της Καμπούλ.

Το πανόραμα της φρίκης για κάποιες γυναίκες στον κόσμο, δεν σταματά εδώ. Μια ακόμη ματιά στον παγκόσμιο χάρτη θα μας θυμίσει πως στις μέρες μας η γυναίκα σκλαβιά είναι κάτι που συνθίζεται και παίρνει πολλές μορφές.

Στις Φιλιππίνες όπως και στην Ινδία οι γυναίκες θεωρούνται κατώτερο είδος. Στην Ινδία, στις φτωχές επαρχίες, τα κορίτσια στέλνονται για να δουλέψουν με αντίτιμο τις περισσότερες φορές ένα πιάτο φαγητό. Σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας, 120 εκατομμύρια παιδιά εργάζονται παγκοσμίως σε συνθήκες σκλαβιάς: σε εργοστάσια, σε αγρούς και όσον αφορά στα κορίτσια σε πορνεία.

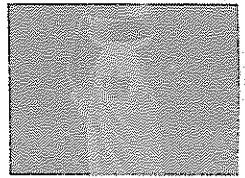
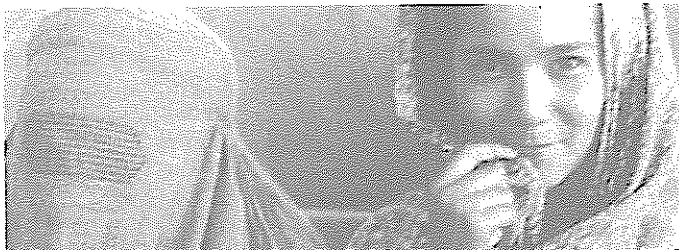
Ο ΟΗΕ υπολογίζει ότι 2 εκατομμύρια παιδιά, κυρίως κορίτσια, είναι θύματα του σεξουαλικού εμπορίου στην Ταϊλάνδη, στις Φιλιππίνες, στο Μπαγκλαντές και στο Νεπάλ. Σύμφωνα με στοιχεία της UNICEF, στην Καμπούτζη, το 35% των θυμάτων σεξουαλικού εμπορίου είναι παιδιά μεταξύ 12 και 17 ετών. Μόνο στο Νεπάλ, σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας, κάθε χρόνο 10.000 ανήλικα κορίτσια πωλούνται για να «εργαστούν» σε πορνεία. Η «τιμή» αυτών των κοριτσιών κυμαίνεται από 50.000 δρχ. έως 160.000 δρχ. (ανάλογα με την εξωτερική τους εμφάνιση), και όπως αναφέρεται στα διαθέσιμα στοιχεία, αυτή η τιμή είναι χαμηλότε-

ρη από την αξία ενός βουβαλιού στη χώρα αυτή. Η Ινδία είναι ο κύριος προορισμός των κοριτσιών αυτών, των οποίων η επιστροφή στην χώρα τους επιτρέπεται μόνο αν προσβληθούν από κάποιο ανίαιο σεξουαλικό νόσημα.

Σε χώρες της Αφρικής, η αύξηση των τοπικών, κυρίως, ένοπλων συρράξεων και των εμφύλιων συγκρούσεων που συναντάται τα τελευταία χρόνια, οδήγησε επίσης, σε τραγικά φαινόμενα εξαθλίωσης και καταπίεσης των γυναικών, που σχετίζονται τόσο με την αναγκαστική εργασία η —οποία επιβάλλεται κυρίως από τον στρατό όσον στην περίπτωση της χρησιμοποίησης των γυναικών σαν «ζωντανών ανικνευτών ναρκών»—, όσο και με την ληθρομετανάστευση, η οποία γίνεται κάτω από άθλιες συνθήκες. Επιπλέον, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε και τις μορφές εκείνες της «παρδοσιακής δουλείας» γυναικών κάτω από συνθήκες αυστηρής και παράλογης εθιμοτυπίας ή θρησκευτικών παραδόσεων που υπάρχουν όπως για παράδειγμα, η περίπτωση των αναγκαστικών γάμων, όπου η γυναίκα αποτελεί μέρος της περιουσίας του άντρα και μάλιστα «πράγμα» μεταβιβάσιμο, που μπορεί να κληρονομηθεί.

Το ερώτημα που προκύπτει εύλογο είναι κατά πόσο επεμβαίνουν αποτελεσματικά οι υφιστάμενοι διεθνείς οργανισμοί και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών στις περιοχές του πλανήτη όπου οι γυναίκες κυρίως πληθυσμοί διαβιούν υπό τραγικές συνθήκες και ουσιαστικά τελούν υπό διωγμόν. Όπως είδαμε και πιο πάνω, η καταπίεση των βασικών δικαιωμάτων συμβαίνει και σε πολιτισμένες κοινωνίες και σε μη. Συνεπώς, δεν είναι δυνατόν να υποστηριχθεί ότι με τη χρήση πολεμικών μέσων και βίας μπορεί να υπάρξουν κατακτήσεις στον τομέα των βασικών ελευθεριών των γυναικών. Σε τελική ανάλυση όμως, αυτό που είδαμε μετά από τους πρόσφατους πολέμους «κατά της τρομοκρατίας» ήταν η αγνόηση των ανθρωπίνου παράγοντα στο όνομα της προστασίας του! Η ενεργή δράση σαφώς και δεν θα πρέπει να παίρνει τη μορφή της πολεμικής σύγκρουσης. Όλα δείχνουν όμως ότι βρισκόμαστε μπροστά σε ιστορικές στιγμές γιατί ήδη καταστρατηγείται ο ρόλος των θεσμικών οργάνων που με την πρόθεση όλων των κρατών του κόσμου, ιδρύθηκαν για την διαφύλαξη της διεθνούς ειρήνης. Πώς θα λειτουργήσουν άραγε στο μέλλον οι διεθνείς οργανισμοί όπως ο ΟΗΕ, που δημιουργήθηκαν για να διαφυλάξουν την ειρηνική και ελεύθερη άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων; Με τις αποφάσεις του ΟΗΕ να μην λαμβάνονται υπ' όψιν από τις ΗΠΑ και να θίγεται άμεσα το κύρος του οργανισμού «Ο ΟΗΕ αποδείχθηκε μη σοβαρός Οργανισμός, και η αμερικανική κυβέρνηση το αντιμετωπίζει αυτό ανάλογα» δήλωσε πρόσφατα, κατά τη διάρκεια του πολέμου στο Ιράκ, ο αναλυτής Ντάνιελ Πάιπς, σύμβουλος της κυβέρνησης των ΗΠΑ, το μέλλον διαγράφεται δύσκολο, ιδιαίτερα για τις ευπαθείς ομάδες του πλανήτη.

Είναι —περισσότερο από ποτέ— επιτακτική η ανάγκη για κινητοποίηση των γυναικών που ζουν και αναπτύσσουν την

Η Ποιότητα στη Ζωή μας

* Μία ξεχασμένη προσωπική "νότα" από εμάς, στον, ... εαυτό μας;

Στις 14 Δεκεμβρίου 1998 (επίσημα ανακηρυγμένο από τον Πρωθυπουργό της χώρας μας ως "Έτος Ποιότητας"), ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων (Σ.Ε.Ε.) διοργάνωσε, στο Αμφιθέατρο του Υπουργείου Εξωτερικών, Ημερίδα με θέμα : "Η Ποιότητα στη Ζωή μας". Σκοπός της ήταν η ανάδειξη των θεμάτων που σχετίζονται με την ποιότητα στην καθημερινή μας ζωή και η ευαισθητοποίησή μας σε αυτά, με στόχο τη διεκδίκηση καλύτερης ζωής. Την Ημερίδα παρακολούθησαν περισσότερα από 150 άτομα, ενώ οι προσκε-

☞ Κείμενο: Δρ. Ανναμπέλλα Παλληαδά
Σύμβουλος Επιχειρήσεων σε θέματα
Οργάνωσης, Διοίκησης, Ποιότητας

κλήμενοι εισηγητές ήταν επώνυμοι και καταξιωμένοι επιστήμονες, ειδικοί στους θεματικούς άξονες: Ποιότητα και Χώρος - Περιβάλλον, Παιδεία, Υγεία, Επικοινωνία - Ενημέρωση, Θεσμοί - Πολίτες, Τεχνολογία και Αθλητισμός.

Από αυτή την Ημερίδα που ξεκίνησε με τη θέση ότι "Η ποιότητα είναι υπόθεση όλων μας: πηγάζει από τις ανάγκες και τις επιθυμίες μας, μετατρέπεται σε προϊόντα και υπηρεσίες και πρέπει πάλη να καταλήγει σε όλους μας" (Δρ. Α. Παλληαδά - Σύμβουλος Επιχειρήσεων) και έκλησε με το γενικό συμπέρασμα ότι "Κοινός παρονομαστής όλων "ο ενεργός πολίτης" και καταλυτικοί παράγοντες: "η αγάπη" και το "ήθος"" (Μ. Κορμά - Αρχιτέκτονας), σταχυολογώ τις ακόλουθες φράσεις, ερωτήματα και συμπεράσματα:

"Αμφίδρομη και σημαντική η σχέση μεταξύ ανθρώπου και φύσης" (Δρ. Ι. Καστρίτσιου - Καθ. Παν. Αθηνών).
"Πολλοί είναι οι δυνατότητες του ελληνικού χώρου για ανάπτυξη, φιλική προς το περιβάλλον, σε συνδυασμό με αισθητική αναβάθμιση" (Μ. Σημαντώνη - τ. Πρόεδρος Δ.Σ. Κ.Α.Π.Ε.)

"Επιτακτική η ανάγκη αναβάθμισης του κυττάρου της πόλης (η γειτονιά, ή το οικοδομικό τετράγωνο) με κατάλληλες επεμβάσεις, έχοντας πάντα ως κέντρο, σημείο αναφοράς και μέτρο, τον καθημερινό άνθρωπο" (Ε. Βακαλοπούλου - Αρχιτέκτων, Πολεοδόμος, Δ. Καψάνης - τ. Δήμαρχος Π. Φαλήρου). "Κρίσιμη η σπουδαιότητα της θέσπισης οδηγιών και προδιαγραφών για διαμόρφωση πεζοδρομίων, πεζοδρομίων, στάσεων κλπ., καθώς και μαθημάτων κυκλοφοριακής αγωγής" (Κ. Ηλιόπουλος - Πολιτικός Μηχανικός, Συγκοινωνιολόγος)

"Ανάμεσα στις σύγχρονες τάσεις, είναι οι διαδικασίες αξιολόγησης, διασφάλισης και βελτίωσης της ποιότητας στην τριτοβάθμια κυρίως εκπαίδευση" (Γ. Μποχώρης - Καθ. Παν. Πειραιά). "Επιτρέπεται να "τυποποιεί-

ται" η παιδεία και να εκτιμάται ποσοτικά η συμβολή του δασκάλου, οποιασδήποτε βαθμίδας;" (Γ. Βαρουφάκης - Καθ. Παν. Αθηνών, Επ. Πρόεδρος ΕΛ.Ο.Τ.)

"Πώς και σε ποιόν βαθμό, ακόμα και ασήμαντες εκτροπές της ομοιοστασίας του ανθρώπινου οργανισμού μπορούν να επηρεάσουν την ποιότητα της ζωής μας και πώς μπορεί να βελτιωθεί αυτή η ποιότητα ζωής μέσα από την περιβαλλοντική" (Κ. Κόντου - Φίλη - Παθολόγος, Διευθύντρια Π.Γ.Ν.Α. "Λαϊκό", Θ. Κατωόρχης - Καθ. Παν. Αθηνών)

"Οι σύγχρονοι θεσμοί διαμορφώνουν τον τρόπο ζωής του πολίτη" (Μ. Κατσιγιάννη - Παπακωνσταντίνου - Νομικός, Λέκτορας Παντείου Παν.).
"Πραγματοποιούμε τις συναλλαγές μας πάνω σε σχέσεις ανισοροπίας / τυπικής ισότητας", "Η αναγνώριση και ο σεβασμός των αναγκών και των δικαιωμάτων των καταναλωτών είναι αυτά που τροχιοδρομούν και επαναφέρουν την οικονομική εξέλιξη σε όρους ποιότητας ζωής." (Μ. Μουζουράκη - Νομική Σύμβουλος ΕΚ.ΠΟΙ.ΖΩ.). "Η υψηλή τεχνολογία συμβάλλει στην ποιότητα της επικοινωνίας των ανθρώπων" (Δρ. Ν. Βιταντζάκης - Προϊστάμενος Διεύθυνσης Ποιότητας Ο.Τ.Ε.). "Με τη βελτίωση της ποιότητας, ο αθλητισμός μπορεί να γίνει πιο ελλκυστικός" (Δρ. Κ. Γεωργακόπουλος - Διευθυντής Εργαστηρίου Doping Ο.Α.Κ.Α.). "Η ποιότητα στη ζωή θα προέλθει από την ύπαρξη συγκεκριμένων κανόνων ηθικής συμπεριφοράς και από την δέσμευση της διοίκησης κάθε επιχείρησης, σε όλα τα επίπεδά της, να τους ενστερνιστεί και να τους εφαρμόσει" (Χ. Εξάρχου - Σύμβουλος Επικοινωνίας).

Τέλος, "Η ποιότητα είναι το μέγα ζητούμενο της εποχής μας" και "Αλάνθαστο κριτήριο και μέτρο ποιότητας της ζωής μας είναι η ποιότητα των συναισθημάτων, των σκέψεων, των ονειρών, των "πιστεύω" και των ιδανικών μας" (Δρ. Ε. Αραμπατζή - Ιατρός, Σύμβουλος Υγείας & Προσωπικής Ποιότητας)

Πέρα από πολιτικές, κοινωνικές και επαγγελματικές τοποθετήσεις, ως απλά άτομα και σύγχρονοι πολίτες, πώς κρίνουμε σήμερα, σχεδόν πέντε χρόνια μετά, ό,τι έχει συμβεί στους παραπάνω τομείς, καθώς και ό,τι δεν έχει συμβεί (ενώ θα έπρεπε); Όλα τα παραπάνω -και όχι μόνο αυτά φυσικά- πρέπει να μας προκαλούν αδιάκοπα και να μας κρατούν σε εγρήγορση, για να τα αντιμετωπίσουμε κάποτε: με ευστροφία (εάν όχι τουλάχιστο με κοινή λογική), τόλημη, κατάλληλη καινοτομία και αισθητική.

"Η Ποιότητα στη Ζωή μας" λοιπόν: θα την αφήσουμε χίμαιρα, ή θα την μετατρέψουμε πραγματικά, με αποφασιστικότητα και επιμονή, σε εθνικό στόχο επιβίωσης, μέσο και σκοπό ανάπτυξης και εξέλιξης;

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΕΣ ΚΑΙ ΕΝΩΣΕΙΣ ΤΗΣ IFUW*

* IFUW: International
Federation of University
Women

Όταν η Αυστραλιανή Κυβέρνηση έστειλε στρατό στα νησιά Σολομώντα για να υποστηρίξει την αποκατάσταση της ειρήνης, η Αυστραλιανή Ομοσπονδία έστειλε ταυτόχρονα στον πρωθυπουργό μια επιστολή για τη συμμετοχή των γυναικών στην ανάπτυξη μιας σταθερής και μακροχρόνιας ειρήνης στα νησιά. Πρότεινε λοιπόν να ορισθούν σαν σύμβουλοι, μέλη της νεοσύστατης Ένωσης Επιστημόνων Γυναικών των νήσων Σολομώντα.

Όσον αφορά τη συμμετοχή της IFUW στο θέμα της Επιμόρφωσης των Γυναικών στις φυλακές, μέλη της Βρετανικής Ένωσης Επιστημόνων Γυναικών ερευνούν την κατάσταση που επικρατεί στην Αγγλία και τη Σκωτία. Όταν η ερευνητική φάση ολοκληρωθεί, προγραμματίζουν να πείσουν την κυβέρνηση με βάση τα πορίσματα, για τη βελτίωση της επικρατούσας κατάστασης.

Η πρώτη φάση του προγράμματος εκπαίδευσης της Αιγυπτιακής Ένωσης στην Αλεξάνδρεια στην ενεργοποίηση νέων αποφοίτων στην εύρεση εργασίας ήταν τόσο επιτυχής, ώστε η Κοινωνική Πρόνοια για την Ανάπτυξη έχει συμφωνήσει να παρέχει την πρόσθετη χρηματοδότηση για να ενεργοποιήσει την ομάδα, να επεκτείνει τα εργαστήρια πληροφορίας και τις σειρές της Αγγλικής Γλώσσας. Πάνω από 600 γυναίκες έχουν ολοκληρώσει το πρόγραμμα στους προγραμματισμένους χρόνους.

Στη διάρκεια των προεδρικών και βουλευτικών εκλογών, η Αρμενική Ένωση (AAUWE) βοήθησε στην εγκατάσταση μιας τοπικής επιτροπής για την επίτηρηση της διαδικασίας της ψηφοφορίας. Αυτή η ενέργεια προήλθε από τα σεμινάρια εκπαίδευσης και κατάρτισης της Αρμενικής Ένωσης για να βελτιώσει την πληροφόρηση και την πολιτική συμμετοχή των γυναικών. Για την AAUWE, οι προοπτικές για την δημοκρατία στη χώρα εξαρτώνται τελικά από την ικανότητα των πολιτών να υιοθετήσουν νέα μοντέλα κοινωνικής συμπεριφοράς βασισμένα στην πολιτική ευθύνη.

Όταν μια εθνική αμερικανική εφημερίδα έβγαλε μια έκδοση όπου υπονούσε ότι τα επιτεύγματα των κοριτσιών στο σχολείο συμβάλλουν μακροχρόνια εις βάρος των αγοριών, η Αμερικανική Ένωση παρουσίασε την αντίθετη όψη υποστηρίζοντας στη δημοσίευσή της, την ισότητα των φύλων στην εκπαίδευση με τίτλο «Πέρα από τον Πόλεμο των Φύλων». Υποστήριξε ότι η λύση δεν είναι οι αναφορές στα κορίτσια ή στα αγόρια αλλά η δημιουργία ικανών σχολείων που να ενθαρρύνουν το ίδιο κορίτσια και αγόρια στα σπουδαστικά ή ακαδημαϊκά επιτεύγματα καθώς και στον προσανατολισμό τους στα προγράμματα σπουδών ανάλογα με το ταλέντο και την κλίση τους, ενώ ταυτόχρονα να ενθαρρύνονται στο να εκφράζονται ως ολοκληρωμένα ανθρώπινα όντα σε ποικίλους κοινωνικούς ρόλους.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

• Τα άρθρα που δημοσιεύονται στο περιοδικό μας είναι κατά βάση επιστημονικά - ενημερωτικά και όχι διαφημιστικά.

• Η έκτασή τους δεν πρέπει να ξεπερνά τις 4 σελίδες του περιοδικού μας, δηλαδή να αποτελούνται από 2.000 - 3.000 λέξεις ανάλογα με τις φωτογραφίες, την βιβλιογραφία, τις σημειώσεις που θα τα συνοδεύουν. Χρήσιμο είναι να υπάρχει μικρό βιογραφικό της ή του γράφοντος, το οποίο και θα δημοσιεύεται.

• Τα άρθρα δημοσιεύονται ενυπόγραφα και οι συγγραφείς φέρουν την ευθύνη για το περιεχόμενό τους. Σε περίπτωση επαναδημοσίευσης, αυτό πρέπει να αναφέρεται ρητά.

• Χειρόγραφα φωτογραφίες κλπ. δεν επιστρέφονται.

• Η συντακτική επιτροπή έχει δικαίωμα επιλογής ανάλογα με την προς δημοσίευση ύλη.

Για περισσότερες πληροφορίες απευθυνθείτε στα γραφεία του Σ.Ε.Ε., τηλ.: 210 3234268

Σχετικές με Επιστήμες

<http://www.snhel.gr>

Ιστοσελίδα που ανήκει στο Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού το οποίο εξειδικεύεται στη νέα ελληνική λογοτεχνία και παρέχει πληροφορίες, ιστορικό, ψηφιακή βιβλιοθήκη, ανθολόγιο κειμένων και αρχείο Κ. Καβάφη. (Γλώσσα: Ελληνικά)

<http://www.perseus.tufts.edu>

Θεωρείται η πληρέστερη ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια, κυρίως για την Αρχαία Ελλάδα και περιλαμβάνει αρχαία ελληνικά και λατινικά κείμενα, φωτογραφίες και σκίτσα του αρχαίου κόσμου, καθώς και κείμενα διάσημων Αμερικανών καθηγητών για την αρχαία Ελλάδα. (Γλώσσα: Ελληνικά)

Γενικού Ενδιαφέροντος

<http://www.wwf.gr>

Η ιστοσελίδα του Παγκόσμιου Ταμείου για τη Φύση (World Wide Fund for Nature) που δραστηριοποιείται σε περισσότερες από 100 χώρες μέσω 50 εθνικών γραφείων και αριθμεί 4,7 εκατομμύρια μέλη και υποστηρικτές σε όλον τον κόσμο. (Γλώσσα: Ελληνικά)

<http://www.ecorec.gr>

Η ιστοσελίδα της Οικολογικής Εταιρείας Ανακύκλωσης. (Γλώσσα: Ελληνικά)

<http://www.forbes.com>

Ιστοσελίδα του γνωστού Ιδρύματος Οικονομικών Θεμάτων & Επιχειρήσεων. (Γλώσσα: Ελληνικά)

<http://www.cultural-olympiad.gr>

Η ιστοσελίδα του Υπουργείου Πολιτισμού στην οποία δίνονται όλες οι πληροφορίες που αφορούν την Πολιτιστική Ολυμπιάδα. (Γλώσσα: Ελληνικά)

<http://www.asprilexi.com>

Πρωτότυπη και πολύ σύγχρονη ιστοσελίδα με κύριο αντικείμενο τις ελληνικές λέξεις. Περιέχει ενδιαφέρουσες και πρωτότυπες ενότητες με την ετοιμολογία και ιστορία ελληνικών λέξεων και όρων, παροιμίες, σχετικά παιχνίδια και ηλεκτρονικές κάρτες. (Γλώσσα: Ελληνικά)

Μελών ΣΕΕ

<http://www.anelixi.net>

Επαγγελματική ιστοσελίδα της ANELIXI - Natural Wisdom Evolving, της Δρος Α. Παλληδά (Συμβούλου Επιχειρήσεων σε θέματα Οργάνωσης - Διοίκησης Επιχειρήσεων, Ποιότητας & Εκπαίδευσης). Παρέχει ανοικτό βήμα έκφρασης και προβολής απόψεων για την Ποιότητα και την Εκπαίδευση (Πεδίο «Απόψεις & Επόψεις»). (Γλώσσα: Ελληνικά, Αγγλικά)

ΛΕΝΑ ΔΟΥΚΙΔΟΥ η Έλσα και οι άλλοι

✦ Επιμέλεια: Εριφύλη Βλάχου
Φιλολόγος

Από τις εκδόσεις «Εξάντας», Αθήνα 2002, κυκλοφόρησε το δεύτερο μυθιστόρημα της Λένας Δουκίδου με τίτλο «Η Έλσα και οι άλλοι». Η συγγραφέας είναι πτυχιούχος της Φιλοσοφικής Σχολής Θεσσαλονίκης, έγκριτη δημοσιογράφος και προσανατολισμένη προς την δημοσιογραφία ήδη από τα φοιτητικά της χρόνια, αλλά και με θητεία στη λογοτεχνία και τη σεναριογραφία.

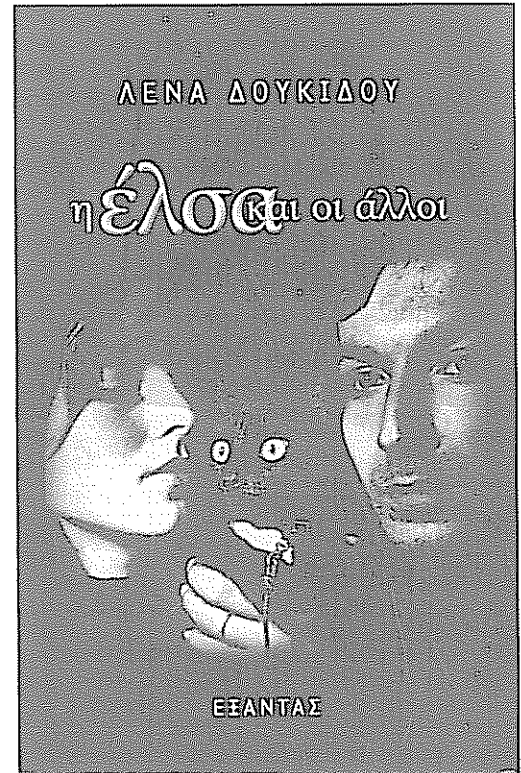
Το νέο της μυθιστόρημα διακρίνεται για την γλωσσική και εκφραστική του αρτιότητα, τη φιλοσοφική διάθεση, τον πολιτικό προβληματισμό κι επικεντρώνεται στις ανθρώπινες σχέσεις, που σήμερα πλήττονται από την τεχνολογική ανάπτυξη.

Στη δομή του έργου παρατηρούμε ότι έχουμε ένα μυθιστόρημα με έντονο προβληματισμό στις ανθρώπινες σχέσεις που βαίνει παράλληλα μ' ένα άλλο πολιτικο-κοινωνικό, όπου οι άνθρωποι με τις εμπειρίες του παρελθόντος, οι «αρχάνθρωποι», όπως τους ονομάζει, έρχονται σε αντιπαράθεση ή μάλλον σε αντίστιξη με τον άνθρωπο του μέλλοντος, τον άνθρωπο της τεχνολογίας. Αυτό γεμίζει τον αναγνώστη με το φόβο του τέλους των παραδοσιακών σχέσεων, αλλά και με μια ένοχη ελπίδα, θα λέγαμε, να δώσει η ίδια η τεχνολογία τη λύση των προβλημάτων που αυτή δημιούργησε.

Πού συναντιούνται οι δύο μύθοι; Εδώ κάτι κρύβεται, κάτι υπονοείται, και προκαλεί τον αναγνώστη να βρεί το νήμα του λαβυρίνθου· αυτό είναι εξάλλου που κεντρίζει το ενδιαφέρον του.

Η ηρωίδα του έργου είναι η Έλσα, μια μητέρα η οποία έχει εγκαταλείψει την κόρη της, Ελπίδα, κι έχει εξαφανιστεί. Έτσι ο αναγνώστης μαζί με την Ελπίδα αναζητά απεγνωσμένα αυτή την μητέρα, αυτή την πρωταρχική σχέση, που όταν διασαλευθεί, η ολοκλήρωση του ανθρώπου νοσεί.

Η Ελπίδα λοιπόν, η οποία αναδεικνύεται πραγματική ηρωίδα στην εξέλιξη του μύθου, αναζητά την επαγγελματική επιτυχία και γράφει ένα σενάριο επιστημονικής φαντασίας, στο οποίο οι ήρωες επιτυγχάνουν με ένα μηχανήμα, το «τηλεπρόσωπο», την απόλυτη επικοινωνία των ανθρώπων. Παράλληλα η Ελπίδα αναζητώντας την μητέρα της και την προσωπική της ευτυχία έρχεται σε επαφή με ανθρώπους που προσπαθούν κι επιτυγχάνουν συμπτωματικά να κάνουν πράξη αυτό που εκείνη ονειρεύτηκε: ν' ανακαλύψουν δηλαδή το «τηλεπρόσωπο», μηχανήμα με το οποίο έρχονται σε πλήρη επικοινωνία -σωματική και ψυχική- οι άνθρωποι που το χρησιμοποιούν. Στο πρόσωπο της Ελπίδας συνυπάρχει η Έλσα, η μητέρα, και ο απόηχος από τα χρόνια της επταετίας και της μεταπολίτευσης την αγγίζει και την βάζει σε συναισθηματικά και υπαρξιακά αδιέξοδα, συγχρόνως την ωριμάζει κατά

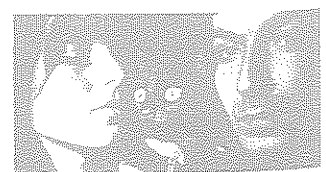
τρόπο που δεν συνάδει με το νεαρό της ηλικίας που φαίνεται να της δίνει η συγγραφέας. Τα προβλήματα αυτογνωσίας κι επικοινωνίας σε συνδυασμό με την τεχνολογία που καλπάζει ίσως είναι εξίσου σοβαρά και φθοροποιά μ' εκείνα που αντιμετωπίζε -σε άλλο πεδίο- η γενιά της μητέρας της, της Έλσας.

Εδώ κάπου διασταυρώνονται οι δύο μύθοι: η Ελπίδα, η πραγματική πρωταγωνίστρια του έργου, δεν επινόησε τυχαία το τηλεπρόσωπο. Είναι η λύση στο πρόβλημά της, στις αποτυχημένες σχέσεις της, και παρά τις αντιδράσεις της, το γεγονός ότι αυτό ανιχνεύεται πειραματικά, είναι η κρυφή ελπίδα της για το μέλλον.

Το έργο τελεσιώνει με την Ελπίδα να ταξιδεύει σε κατεύθυνση όπου ελπίζει να συναντήσει τη μητέρα της, να λύσει το αίνιγμα της ζωής της, να βρει λύσει στα αδιέξοδα.

Στο τρίτο μέρος του βιβλίου κυριαρχεί ο προβληματισμός για το μέλλον, για τις αξίες του παρελθόντος που χάνονται, για το αναπόφευκτο και ανεξέλεγκτο της τεχνολογικής ανάπτυξης.

«Η επεξεργασμένη σκέψη, είπε ο Αντρέας, θα είναι τρισεκατομμύρια φορές ισχυρότερη από τη σημερινή μας σκέψη. Ποιός θα πει όχι σ' αυτήν; (...). Γι' αυτό μ' άρεσε ο χαρακτηρισμός που μας έδωσες κάποτε «Αρχάνθρωποι». Μια ρήξη, ένα τεράστιο χάσμα θα μας χωρίζει από τον καινούργιο άνθρωπο. Ο νέος άνθρωπος, έχει φτάσει, είναι εδώ. Είναι προϊόν της τεχνολογίας που ο ίδιος κατασκεύασε».

1924 2004

80 ΧΡΟΝΙΑ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

Το 2004 συμπληρώνονται 80 χρόνια από την ίδρυση του ΣΕΕ, τον Σεπτέμβριο του 1924, με σκοπό, σύμφωνα με το καταστατικό του, «την επιστημονικήν και επαγγελματικήν προαγωγήν των μελών του και την ηθικήν αυτών υποστήριξιν».

Είναι ο παλαιότερος γυναικείος σύνδεσμος στην Ελλάδα και ο τρίτος κατά σειρά από όλες τις οργανώσεις μετά τον ΣΑΔΑΣ (Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Διπλωματούχων Ανωτάτων Σχολών), που ιδρύθηκε το 1922 και το ΤΕΕ (Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος), που ιδρύθηκε το 1923.

Από τότε έχει κυλήσει πολύ νερό στο ποτάμι της Ιστορίας και ο ΣΕΕ εξακολουθεί και στις μέρες μας να αγωνίζεται για καλύτερη ποιότητα ζωής στα νέα πλαίσια συνθηκών παγκοσμιοποίησης, τρομοκρατίας, ανεργίας, αθλιότητας και συνειδητοποίησης των λαών και κυρίως των γυναικών όλου του κόσμου.

Τιμής ένσκεν, δημοσιεύουμε σ' αυτό το τεύχος τα ονόματα των ιδρυτικών μελών του Συνδέσμου μας:

ΙΔΡΥΤΙΚΑ ΜΕΛΗ Σ.Ε.Ε.

ΜΑΡΙΑ ΦΛΑΜΠΟΥΡΙΑΡΗ

Νομικός

ΕΛΕΝΗ ΣΚΛΑΒΟΥΝΟΥ

Νομικός

ΑΡΙΑΔΝΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ-ΡΙΤΣΟΥ

Νομικός

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΠΕΡΤΟΥΝΤΖΗ

Νομικός

ΕΛΕΝΗ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ-ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

Αρχιτέκτων

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΜΟΜΦΕΡΡΑΤΟΥ-ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ

Ιατρός

ΙΣΜΗΝΗ ΠΕΡΡΑΚΗ-ΠΑΠΑΤΕΣΤΑ

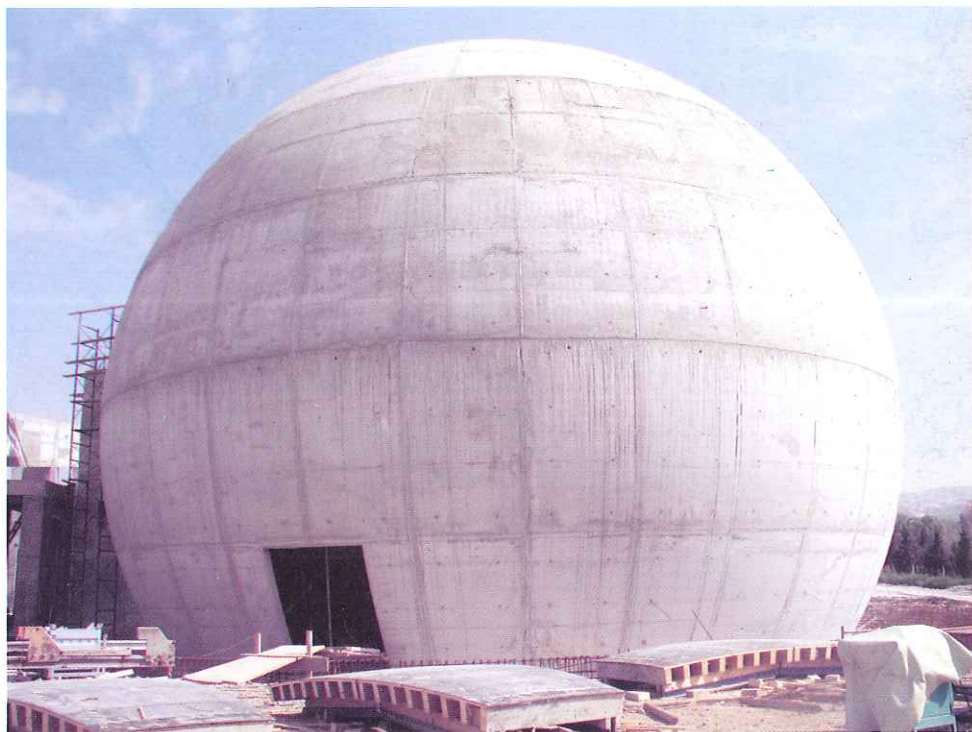
Ιατρός

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΠΕΡΡΑΚΗ-ΧΑΝΝΑ

Ιατρός

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΦΟΦΟΛΟΥ,

Ιατρός

Έργα που έχουν αξία για όλους ...από όποια πλευρά κι αν τα βλέπετε.

Σήραγγες, λιμάνια, σιδηροδρομικά & οδικά δίκτυα, νοσοκομεία, ξενοδοχειακά συγκροτήματα, βιομηχανικά και υδροηλεκτρικά έργα. Αυτά είναι μόνο μερικά από τα μεγάλα Δημόσια και Ιδιωτικά έργα που έχει ολοκληρώσει ή ολοκληρώνει σήμερα η ΤΕΡΝΑ, σε όλη την Ελλάδα.

Οι δραστηριότητές της όμως δεν σταματούν εδώ. Παράλληλα, επενδύει σε νέες τεχνολογίες και εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό. Αυτό είναι το δυναμικό παρόν της και ταυτόχρονα οι σταθερές βάσεις που θα στηριχθεί και θα δημιουργήσει, ακόμη περισσότερα, στο άμεσο μέλλον. Εσείς χρησιμοποιήστε τα όπως θέλετε.

ΤΕΡΝΑ Α.Ε.

Συμμετέχοντας στο μέλλον

ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ 85
115 26 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 210 6968000
FAX: 210 6968099
E-MAIL: terna@terna.gr

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΓΕΚ